Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 76. évfolyam, 47. szám ■ 2011. november 20. ■ Szentháromság ünnepe után utolsó (örök élet) vasárnap Ára: 250 Ft

„Százezrek vettek a semmiből autót, lakást, ki tudja, még mit. És senki nem emelte fel az ujját figyelmeztetve, hogy ennek nem lesz jó vége."

A látók felelőssége ▶▶ *9. oldal*

„Nem tartom jó eszköznek az óriásplakátot, amelyet ugyancsak az üzleti és politikai életből vettünk át."

Kampány után – kampány előtt? ▶▶ *9. oldal*

„Kísérőnk lelkesen magyaráz, látszik, hogy már több százszor vezetett csoportokat, de az emlékszobában az ő hangja is elcsuklik."

Közös kereszt emlékeztet az elfelejthetetlenre ▶▶ *6. oldal*

Apák és fiak ▶▶ *2. oldal*
Három különös imádság ▶▶ *7. oldal*
Cölibátus vagy család? ▶▶ *8. oldal*
A gyermekeknek is joguk van Istenhez ▶▶ *7. oldal*
„Honvágyad ne legyen" ▶▶ *8. oldal*
A pasztell mestere ▶▶ *5. oldal*

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

LVSZ-testületek tárgyalnak hazánkban

Az 1984-es budapesti nagygyűlés óta Magyarország először ad otthont a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) felső szintű tanácskozásának. November 16–18. között a Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermében ülésezik a világ több mint hetvenmillió evangélikusát tömörítő szervezet vezető testülete *Munip Younan* elnök, szentföldi püspök vezetésével. A kilenc szavazati jogú tag mellett közel negyven szakértő és tanácsadó vesz részt a munkában.

Ugyancsak hazánkban, az Északi Egyházkerület székházában zajlott – a vezető testület tanácskozása előtt, november 14. és 15. között – az LVSZ 2017-es Reformációi Emlékbizottságának kétnapos alakuló ülése *Walter Altmann* brazíliai professzor elnökletével.

A székház kápolnájában tartott kezdőáhítat *(képünkön)* után *Martin Junge* főtitkár tartott bevezető előadást.

Gondolatait három csomópont köré rendezte: amíg a négyszázadik évfordulóra való 1917-es megemlékezés alapvetően az északi félteke ügye volt, ma a világ evangélikusságának policentrikus jellegéből fakadóan valamennyi földrész egyforma súllyal van jelen. A mai megemlékezés emellett nem marad evangélikus belügy, hanem ökumenikus keretek között zajlik, beleértve a katolikus egyház meghívását is. Továbbá a *semper reformanda* jegyében a huszonegyedik század evangélikusságának is folyamatosan meg kell újulnia.

A bizottság áttekintette a régiók és a száznegyvenöt tagegyház reformációi előkészületeit. Ennek keretében *Fabiny Tamás* püspök, a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottságának elnöke ismertette az egyházunkban folyó munkát, különös tekintettel a tematikus évekre és *Luther Márton* válogatott műveinek magyar nyelvű kiadására.

A résztvevők nagy érdeklődéssel fogadták *Richly Zsolt* filmrendező prezentációját, amely a Luther életét bemutató, tizenhárom részes rajzfilmsorozat terveibe engedett betekintést.

▶▶ *EvÉlet-infó*

The Evangelical-Lutheran Church in Hungary is privileged to greet the members of the LWF Special Committee for 2017 Preparations and the Meeting of Officers in Budapest. Since the historical assembly in 1984, this is the first representative gathering of the Lutheran communion in our home country.
May God bless all efforts furthering His work around the world!

A Lélek formái

A tudomány ünnepe a teológián

Az emberi lélek és a Szentlélek témájával foglalkoztak az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) idei tudományos konferenciájának résztvevői november 8-án Budapesten. Az összetett kérdéskört meghívott előadók segítségével járták körül a pszichológia, az irodalom, az egyháztörténet és a teológia szempontjai alapján.

A teológushallgatók nyitóáhítatát követően *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke mondott üdvözlő szavakat, majd *Béres Tamás* docens, a rendszeres teológiai tanszék vezetője ismertette a nap programját.

Az első előadásban a lélek és a szellem fogalmáról, szétválaszthatatlanságukról beszélt *Tringer László* pszichiáter, a Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikájának professzor emeritusa, felvázolva a lélektan különböző megközelítési módszereit. Zárásként kiemelte: a mentális betegségek megelőzése elsősorban oktatási-nevelési kérdés.

▶▶ *Folytatás a 7. oldalon*

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Percze Sándor

Amikor a „só" harcol a tanteremben

■ Deák László

Evangélikus egyházunkban rengeteg szó esik a megújulás szükségességéről. Nem véletlenül van ez így, hiszen mindannyian érezzük, hogy komoly krízisbe került rengeteg egyháztagunk élete, gyülekezetünk működése és ezzel együtt egész egyházunk.

A kitörésre két fontos pontot látok: egyrészt sokkal nagyobb missziói felelősséggel kell azok felé fordulni, akik még nem tagjai egyetlen gyülekezetnek sem, *másrészt pedig sokkal jobban kellene gazdálkodnunk azokkal a lehetőségekkel, amelyek Isten kegyelméből a rendszerváltás óta adódtak előttünk.* Az egyik ilyen terület, ahol komoly lehetőségünk van a misszióra, mindenképpen az evangélikus egyházi oktatás.

Nézzük röviden a számokat: huszonkét óvodánkba ezerhétszáz kisgyerek jár. Szerte az országban általános és középiskoláinkban több mint tízezer diák tanul. Ezeket összeadva azt látjuk, hogy a 2011–2012-es tanévben körülbelül tizenkétezer gyerek van ránk bízva a kis óvodástól az érettségiző fiatalig.

Ha távolabb tekintünk, akkor azt látjuk, hogy az elmúlt húsz évben több mint *tizenegyezer* diák érettségizett evangélikus gimnáziumainkban. Egy másik, az iskolákat érintő adat: jelenleg háromszáz lelkész szolgál egyházunkban, s emellett csaknem ezerhatszáz a nálunk tanító pedagógusok száma.

Ezekből az adatokból két dolog látszik: egyrészt egyházunk méretéhez képest hatalmas oktatási rendszert működtetünk, ahol lehetőségünk van fiatalok napi szintű megszólítására; másrészt pedig mód van sok-sok pedagógus megszólítására is, akikből sok gyülekezetben kialakulhatna egy értelmiségi keresztény közösség.

Kialakulhatna, de valami miatt nem alakult ki az elmúlt húsz évben! Ezek az „erőforrások" még „bennragadtak" az iskolák falai között, nem kerültek át a gyülekezeti élet ezernyi területére.

Nincs róla pontos adatom – de lehet, hogy jobb is… –, hány egyházi iskolás diákunk lett aktív gyülekezeti tag az érettségi után. Félek, hogy nagyon kevés, pedig rengeteget tehettünk volna az ügy érdekében.

Ebben a kontextusban kerül elő nagyon élesen az iskolalelkészek felelőssége és szolgálata. Olyan közegben mozgunk, ahol szinte semmit nem érnek a sablonok és a megszokott válaszok, s ennek a kihívásnak napról napra meg kell felelni.

Az iskolalelkészi szolgálatnak – stílszerűen – Jézus sóról, világosságról és kovászról mondott példázata *iskolapéldájának* kell lennie, mutatva, hogy egy pici, sokak szemében jelentéktelen dolognak üzenete és hatása van.

Só, világosság és *kovász.* Egyik se túl értékes, de nagyon fontos dolgok, amelyek messze túlmutatnak saját magukon. Ilyen lehet néhány hívő pedagógus és az iskolalelkész a saját közegében, az iskola falai között!

Meggyőződésem és tapasztalatom, hogy ez működik!

Hadd idézzek néhány mondatot három olyan fiataltól, akik a Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnáziumon keresztül – alig két hónapja – találkoztak először az evangélium üzenetével:

„Én sosem voltam vallásos. Amikor ebbe az iskolába jöttem, kicsit megijedtem, hogy átveszi az egyház, de hamar megkedveltem. Szeretem a közösséget, és órákon is tudok figyelni." „…most már hiszem, hogy létezik… valahogy jobban érzem, hogy Isten körülöttem van, és vigyázz rám, amióta ebbe az iskolába járok… egyre jobban élvezem, hogy egyházi iskolába járhatok, és áhítatra is szívesen megyek…" „…a gimnázium evangélikussá válásából kifolyólag úgy döntöttem, hogy én is evangélikus leszek."

Hála Istennek, sok ilyen mondatot tudnék még idézni, de azt gondolom, hogy így is érthető a lényeg: óriási tartalékaink vannak óvodáinkban, iskoláinkban! Nemcsak kifelé kell keresni az „elveszett bárányokat", hanem észre kell venni a ránk bízott fiatal báránykákat is. Természetesen ez nehezen fog menni anélkül, hogy felmérnénk eddigi kudarcaink okait.

Miért értünk el eddig kevés fiatalt és pedagógust? Talán az őket váró gyülekezeti közeg nem volt elég befogadó? Talán belső feszültségek és harcok gyengítettek minket az oktatás területén is? Talán rossz képet sugároztunk magunkról, nem tudtuk megmutatni elhívásunk igazi szabadságát és szépségét?

Óvodáinkban és iskoláinkban harc folyik. Igazgatóként, iskolalelkészként nem egymás ellen harcolunk, hanem Krisztus katonáiként a bűn és a korszellem ellen. Harcolunk a legkisebb ovistól kezdve a legidősebb pedagógusig mindegyikükért. Nem azért tesszük mindezt, hogy jobban nézzen ki egy gyülekezet statisztikája, s még csak nem is az evangélikus egyház „túlélése" miatt, hanem mert erre kaptunk elhívást!

Felelősek vagyunk értük, ragadjunk meg hát minden lehetőséget, hogy iskoláinkban diákok és tanárok Krisztussal találkozhassanak!

A szerző evangélikus lelkész, a budapesti Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium iskolalelkésze

Oratio œcumenica

Mindenható Istenünk, mennyei édes Atyánk! Köszönjük neked, hogy a mai napon, az egyházi esztendő végén is megállítottál bennünket szent színed előtt, hogy igéd világosságában tekintsünk életünkre. Köszönjük, hogy nem hagysz bennünket magunkra bűneinkben, elesettségünkben önmagunk körül forgó gondolatainkkal. Segíts újra rácsodálkoznunk, hogy nem érzéketlenül szemléled ezt a világot a maga nyomorúságával, egy-egy korban különösen is felgyülemlő gonoszságával, hanem atyai szíved belefájdult abba, amit ezen a földön látsz, és Jézus Krisztusban eljöttél hozzánk, hogy elkészítsd a szabadulás útját. Emeld tekintetünket a Golgotára, ahol egyszülött Fiad szíve beleszakadt a bűn miatti szenvedésbe, és váltsághalála lett a világ megváltásának leghatalmasabb cselekedetévé.

Kérünk, életújító szeretetednek részeseivé tégy bennünket, hogy irgalmadnak, kegyelmednek, ajándékaidnak olyan áradása kezdődjék életünkben, amelyet korábban nem is reméltünk. Tégy eszközeiddé bennünket, hogy életünk, szavaink, cselekedeteink félreérthetetlenül tegyenek bizonyságot arról, hogy hozzád tartozunk. Te magad szólj és cselekedj általunk.

Szentlelkeddel őrizd gyülekezetünket, hogy benned élő közösség maradjon, erejével minél többeket megragadjon, áthasson, cselekedetekre indítson, mozgasson. Add, hogy meglássa a világ: nálad van megújulás, és útjára találjon a te békességed!

Engedd, hogy áldásod tovább áradhasson rajtunk keresztül a közelben és távolban lévő szeretteinkre, a ránk bízottakra, a betegekre, a gyászolókra, az egyedül lévőkre, az özvegyekre és az árvákra.

Vezess bennünket, egyházunkat, népünket, hogy minden szolgálatunk a te dicsőségedre lehessen Jézus Krisztusért, a mi Urunkért és Megváltónkért! Ámen!

SEMPER REFORMANDA

„Remélem, mi is így akarunk meghalni. Szegény bűnöst viszünk magunkkal a mennybe, s csak egyetlen ékességünk lesz: Krisztus halálába takaródzunk, s feltámadása lesz a fedezékünk. Ha ezen szilárdan állunk, s belőle nem engedünk, akkor *igazságunk* nagy tengeréhez képest minden *bűnünk* csak parányi cseppecske. Halálunk pedig röpke álom. Sírunk förtelmes gyalázatát meg betakarja s úgy felékesíti Krisztus feltámadásának dicsősége, hogy láttán a nap is elhalványodik, s az angyalok sem tudnak betelni nézésével. Olyan ékes szépségbe öltözünk, hogy nyomorult testünk minden nemtelensége eltörpül mellette."

Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ (ÖRÖK ÉLET) VASÁRNAP – MAL 3,22–24

Apák és fiak

Apám idejében Zebegény hegyoldalán még embermagasságú gaz volt. A vállalatnál, ahol dolgozott, meghirdették, hogy aki részt vesz a telekparcellázási munkákban, olcsón vásárolhat itt földet. Apám a telken egy kis faházat húzott fel.

Apám fiainak idejében az emberek kezdték felkapni a Dunakanyar környékét. Az erőmű építkezése kicsit lejjebb volt, Zebegény jó pihenőhelynek látszott. Apám fiai kétévente lecsiszolták és újralakkozták a faházat.

Apám fiainak fiai már nem tesznek kísérletet arra, hogy a házat megmentsék a pusztulástól. Viszont rendesen lenyírják a füvet, és összeszedik a diót, amely az apám ültette fákról hullik.

Azért gondolkozhatunk örök élet vasárnapján erről az ószövetségi szakaszról, mert a malakiási tartalom időtlen. Nem csupán emlékezünk, hogy a régi időben a próféta hirdette egy új Illés eljövetelét, hanem a mi időnk és az utolsó ítélet pillanata között is megszólaltatja ezt. A történelem végső pontjának hite nem félelemként, hanem reménységként áll a keresztyén tanításban, hiszen egyszer minden bűnös logika véget érhet, a hazugságok láncolata megszakadhat, a mocsok nem rétegződik tovább, hanem szemben állhatunk Istennel, aki megtisztítja életünket.

Apám diákkorában többször járt Erdélyben. Annak idején ez még az országhoz tartozott. Az ő apjával kettesben járták végig a fontos helyeket.

Apám fiainak idejében hátizsákos erdélyi fiatalok jöttek egy-egy éjszakára hozzájuk. Ők maguk már felnőttek voltak, mire kijutottak, hogy a fontos helyeket legalább lássák.

Apám fiainak fiait az iskola viszi tanulmányi kirándulásra Erdélybe. Az iskola figyel arra, hogy ne érettségizzen senki anélkül, hogy a fontosabb helyeket látná.

A messiási váradalom fontos része volt, hogy Isten előbb elküld egy prófétát, aki Illés lelkével figyelmeztet. A nemzedékeket egymáshoz vezeti. *„Az atyák szívét a gyermekekhez téríti, a gyermekek szívét az atyákhoz…"* A mondanivaló súlyosságát növeli, hogy az *Ószövetség* utolsó mondata ez. A várakozásban a törvény megtartásán kívül a legfontosabb üzenet az, hogy az apák és a fiak találjanak egymásra.

Apámat majdnem meglőtték a forradalom idején. Az iskolában, ahol tanított, őt is beválasztották a forradalmi tanácsba. Később ezért nem kapott Pesten állást, Nagykanizsára helyezték át. Szerencséje volt.

Apám fiainak idejében a forradalmat ellenforradalomnak nevezték, és tilos volt ünnepelni. Apám fiai próbáltak ugyan öntudatosak lenni, de annyira nem, hogy kimentek volna lázadni valahová október 23-án.

Apám fiainak fiai idején kötelező lett ünnepelni a forradalmat, amelyet apám fiainak fiai a kijavított történelemkönyvekből ismertek.

Így kerül a mai vasárnap szereplői közé Keresztelő János is. Igaz, az ő története csak később kezdődik, de mi már tudhatjuk, hogy a keresztyénség úgy tekintett rá, mint a malakiási prófécia betöltőjére, aki figyelmeztette az embereket az Úr napjának eljövetelére. Az angyal, aki bejelenti születését, összekapcsolja az *Ószövetséget* az *Újszövetséggel,* amikor úgy beszél a jövevényről, mint aki *„az atyák szívét a gyermekekhez és az engedetleneket az igazak lelkületére"* téríti majd. (Lásd: Lk 1,17)

Apám az evangélizáció embere volt. Egészséges ellenszenvet érzett a hivatalos egyházi emberek iránt, mert tudta, hogy őket nem csupán az evangélium hirdetése, hanem az állami hatalom is szorongatja. Mélyen ellenezte, hogy a fiai lelkészek legyenek.

Apám fiai mégis lelkészek lettek. Akkor hősnek érezték magukat, hogy apám ellenében is vállalták saját döntésüket. Azt hitték, ezzel az evangélium mártírjai. Közben titokban remélték, hogy apám egyszer mégis büszke lesz rájuk. Apám ezalatt titokban büszke volt rájuk.

Apám fiainak fiai nem lettek lelkészek. Egész életükkel tagolódtak be az egyházba, kérdéseket feszegetve, gondolkozva, hittel tevékenykednek a gyülekezetben. Néha elegük van a hivatalos egyházból.

A furcsa az, hogy Keresztelő igehirdetésében ennek a nemzedéki kérdésnek nyoma sincs. Helyette bűnbánatról beszél, arról, hogy az Úr napja félelmetesen jön el, és mindenki változzon meg. Találkozik különböző hivatásban levőkkel és a templomi kegyesség tagjaival, vannak tanítványai, és sajátos módon keresztel, de nem foglalkozik a nemzedékekkel. Igehirdetésének középpontja érteti meg végül mégis apák és fiak találkozását: ez pedig a bűnbánat.

Apám tudatosan készül a halálra. Idős, nehezen mozog, de gondolatai a régi hittel kapaszkodnak az örökkévalóságba. Összegez, sokat van csendben.

Apám fiai ismerik már a halált közelről. Elérte őket a gyász és a betegség. Viszont érzik, hogy van feladatuk az életben, szeretnének néhány fontos dolgot megtenni még.

A VASÁRNAP IGÉJE

Apám fiainak fiai még az életre készülődnek. Fontos tanulmányokat folytatnak, állást keresnek, próbálják megtalálni az utat, amelyen járniuk kell. Sokat segítenek, hogy apám élete könnyebb legyen, és a cipekedéskor már kiveszik apám fiainak kezéből a nagyobb terheket.

A bűnbánatban az ember egy lépést tesz afelé, hogy levesse mindazt, amiről azt gondolja, hogy mentheti. A bűnbánatban megpróbálunk pőrén emberek lenni. Nem kétséges János jóindulata, de a valóság az, hogy magunktól nem jutunk semmire ezzel a bűnbánatunkkal. Elrontott életünk Isten szeretetében látszik igazán. De ez az önmagunkra találás egymáshoz vezethet apákat és fiakat. Apám, apám fiai, apám fiainak fiai abban egyek, hogy emberek. Jól-rosszul élték, élik az életüket, de valami végtelen megértésben találhatnak egymásra abban, hogy mindnyájan bűnbocsánatra szorulnak.

A mondatnak van még pár szava: *„Az atyák szívét a gyermekekhez téríti, a gyermekek szívét az atyákhoz, hogy pusztulással ne sújtsam a földet, amikor eljövök."*

Nem ezért nem sújtja pusztulással a földet, mégis hadd váljon számunkra ilyen méretű sorskérdéssé, legalább apák és apák fiai és apák fiainak fiai között, hogy térjünk egymáshoz. Az Úr pedig hozzánk tér akkor.

■ Koczor Tamás

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Három az egyben

– avagy az áldó igék készülő fejezete

A *Liturgikus könyv* második kötetének 24. fejezete még nincs befejezve. Jóllehet a kötet anyagát az interneten már közzétettük *(http://liturgia.lutheran.hu),* kérésre CD-n is hozzáférhető, de ez a fejezet még biztosan meg fog változni. Szövegét bővítjük, s az is lehet, hogy többrészessé formáljuk.

A fejezet most is gazdag anyagot tartalmaz, de az első próbák azt jelzik, hogy bár jó egy egységes áldóigegyűjtemény, de az egyes szolgálatok esetleg eltérő igényeket jelentenek ezen a területen. Más az ordináció, más a püspök szolgálatba állítása, és megint más a lelkésziktatás – és akkor még nem említettük az egyéb áldó formulákat használó liturgikus cselekményeket.

A püspök szolgálatba állításának alkalmával – a legősibb szokások szerint – a kézrátételkor nem szólal meg a szentelő püspök. A kezét egyszerűen a püspöki szolgálatba indulónak a fejére teszi, és némán mondja az imádságot. Később mindez úgy formálódott, hogy az egyház az Ábrahámnak szóló áldást illesztette a liturgiába (ezt mondta az összes kézrátétellel áldó, jelen lévő püspök), majd még később egy-egy igét mondtak – ahogy erről előző számunkban szó esett.

Az ordinációnál a püspök mondja az „ábrahámi áldást", a többi felszentelt lelkész egy-egy áldó igét mond az új lelkésztársra.

Ismét más az, amikor az ordinált lelkészt egy adott gyülekezetbe vagy valamilyen sajátos szolgálatba iktatják be. Ez utóbbi műfaja sok kérdést vet fel, tartalma tisztázásra szorul.

A *Liturgikus könyv* – a korábbi gyakorlatnak megfelelően – egy áldó listát közölt, ezt használták minden olyan alkalmon, ahol személyes áldás hangzott el. Régen az áldás rendje is szigorú és egyértelmű volt. Idősebb lelkészek még emlékeznek arra, hogy nem lehetett sem egyénieskedni, sem más igével rögtönözni. A szigorú püspök-elnök fegyelmet tartott a liturgikus szolgálatban is, és az igék sorrendje mindenkire nézve kötelező volt.

Szintén sokan emlékezünk egy másik egyházi vezetőre, aki – ma így mondanánk – „lazán" azt mondta: „…hát csak tud mindenki mondani egy igét a Bibliából…!" Ez azután az igék színes csokrát eredményezte, amelybe sokféle igei műfaj vegyült. Hangzottak áldó igék, hangzottak bibliai jókívánságok, néha az „igét mondó" elmagyarázta az Úristennek, hogy mit kell tennie a szolgálatba álló emberrel, néha pedig teljesen általános, az alkalomhoz nem illő vagy azzal kapcsolatban semleges mondatok hangzottak el.

A mai fegyelmezetlen magyar valóságban nagy szükség lenne egy jól használható, teológiailag és liturgikailag tisztázott áldásrendre. Erre tett kísérletet a *Liturgikus könyv,* de az első próbálkozások után fény derült arra, hogy további tisztázásokra van még szükség.

Mit kell tisztáznunk, hogy a szentelési, ordinálási és iktatási rendekbe megfelelő igék kerüljenek? A liturgia dramaturgiája akkor épül fel, akkor tartja meg belső feszességét, akkor hordozza az isteni küldetését, ha egyértelmű, tiszta műfajok szólalnak meg az egyes részekben: ha az áldás valóban áldás, az imádság valóban imádság, ha az evangéliumhirdetés valóban evangéliumhirdetés.

Mi is hát az áldás? – kérdezzük. Az áldás Isten teremtő szava, amellyel ma is, az adott helyzetben is, az adott ember (emberek, közösség) életében értéket teremt. Az áldás javunkat munkálja. Teremt, de egyben ígér is, s az ígéret lényege ez: a teremtő, gondviselő, célba juttató Isten velünk van, és velünk marad. Gondoljunk csak az úgynevezett ároni áldás szövegére: „Áldjon meg…, őrizzen meg…, ragyogtassa rád arcát…, könyörüljön rajtad…" Így végezhetjük munkánkat, így járhatjuk a hozzá vezető utat, így és *csak így* tölthetjük be tőle kapott küldetésünket: áldást kapva, áldást hordva ebben az áldatlan állapotokat produkáló világban.

Adódik hát a negatív kérdés is: mi *nem* áldás? Az, ha pusztán jókívánság vagy Istennek szóló biztatás, hogy mit tegyen a megáldandó személlyel. Nem áldás az, ha bibliai szövegbe öltöztetve, de a mi programunkat, emlékeztetésünket, figyelmeztetésünket, biztatásunkat akarjuk kifejezni a megáldandó testvér felé.

Az áldás Isten szava – akkor is, ha rajtunk keresztül szólal meg. Éppen ezért a mindenkori agendaírók és -szerkesztők keskeny úton kell, hogy járjanak, ha nem akarják elvéteni a műfajt, s ami ennél még rosszabb, nem akarnak Isten helyében intézkedni.

A *Liturgikus könyv* áldásgyűjteményében negyven áldó ige szerepel *(http:// liturgia.lutheran.hu/evangelikus-istentisztelet-2013-liturgikus-koenyv-ii/24_aldo_igek_texturarium.pdf/view).* A szenteléshez, ordinációhoz és iktatáshoz alkalmazható áldó igékre szívesen vennénk még további javaslatokat. Ha ilyenek beérkeznek, akkor akár három önálló áldásfejezet is kerülhetne a kötetbe. Aki szívesen lapozná végig Bibliáját ilyen szempontból, kérem, ossza meg velünk kutatásának eredményeit az *Lk2@lutheran.hu* címen.

Aki áldást keres, talál, aki áldást ad, maga is részesül benne. Formáljuk, alakítsuk együtt ezt (ezeket) a fejezetet (fejezeteket)!

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

Hálát adni a jövőért is

Soltvadkerti ünnep

„Balesetveszélyes” lett a soltvadkerti evangélikus templom – hangzott el november 13-án az ünnepi istentiszteleten a fenti tréfás kijelentés. Mégpedig azért – szólt a magyarázat –, mert a megújult, elegáns méltósággal a város fölé magasodó templom láttán elmélázva egyes autósok esetleg elfelejtik bevenni a kanyart…

A Soltvadkerti Evangélikus Egyházközség ezen a vasárnapon a jövőre százhetvenöt éves templom külső felújításának elkészültét ünnepelte.

Gáncs Péternek, a Déli Egyházkerület püspökének, *Lupták Györgynek*, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperesének és *Homoki Pál* helyi lelkésznek az oltár előtti szolgálata után a püspök a 127. zsoltár 1. verse – az ünnepi meghívón szereplő ige – alapján hirdette Isten igéjét.

„Salamonnak, a templomépítő királynak a zarándokénekét hallottuk – mondotta. – Arra figyelmeztet bennünket, hogy úton vagyunk. És a templom az a hely, amelyen átvezet ez az út. Oda, Isten országába, ahol már nem lesz templomra szükségünk. De ma és itt szükség van rá. Nekünk is, és az utánunk jövő »zarándokoknak« is. Mert egy templomot nemcsak magunknak, hanem a jövőnek is építünk. Hálát adhatunk ebben a közösségben azért, mert van jövő. Hiszen a soltvadkerti azon kevés gyülekezetek egyike, ahol több a keresztelés, mint a temetés. Ezért szabad és kell hálát adni nemcsak a múltért, nemcsak a jelenért, hanem a jövőért is” – zárta igehirdetését a püspök.

A hálaadó istentisztelet utáni ünnepi közgyűlésen *Péczka Ferenc* felügyelő köszöntötte a résztvevőket. A templom felújításáról Homoki Pál lelkész számolt be: „Ez év augusztus 7-én döntött a presbitérium a tatarozásról. Szeptember 11-én hirdettük meg a gyűjtést, melynek eredménye két hónap alatt – százhetvenkét adomány nyomán – 3 733 500 forint lett. Az anyagi támogatás mellett igen nagy segítség volt, hogy az állványzatot térítésmentesen kapta meg a gyülekezet, valamint a festékanyagot rendkívül kedvező áron vásárolhattuk meg.

A három hét alatt elvégzett munkákat a kivitelező mesterek korrekten, precízen, színvonalasan oldották meg, emellett a presbiterek is vállaltak segítő fizikai munkát. A munkálatokat teljes egészében, önerőből tudtuk fedezni. Mindez jól mutatja a soltvadkerti gyülekezetben lévő elszántságot, élni akarást, melyet a Szentlélek munkál közöttünk. Örömmel mondhatjuk el, hogy a mostani generáció is beállt abba a történelmi folyamatba, melyet a templomépítő ősök kezdtek meg, és elődeink folytattak 1837 óta mindmáig” – zárult a lelkészi beszámoló.

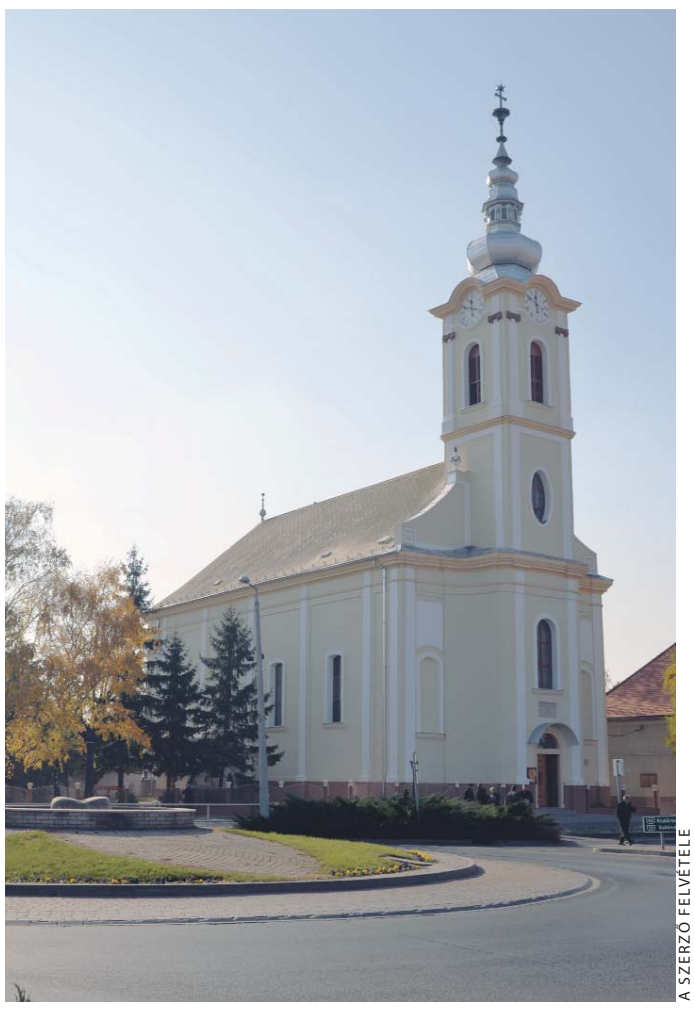

A SZERZŐ FELVÉTELE

Ezután *Radosné Lengyel Anna*, a Déli Egyházkerület felügyelője köszöntötte a gyülekezetet. Lupták György esperes az egyházmegye, *Lehoczki Ferenc* polgármester a város üdvözletét adta át a soltvadkerti evangélikusoknak.

A hálaadó istentiszteleten és a közgyűlésen egyaránt szolgáltak a gyülekezet fiataljai, valamint az énekkar.

Az ünnepi alkalom után a Déli Egyházkerület és a soltvadkerti egyházközség vezetői megbeszélést folytattak a város polgármesterével a soltvadkerti iskola egyházi fenntartásba való átadásáról.

■ Wiszkidenszky András

Megújuló templom után megújuló lélek

Renoválták a templombelsőt Mihályiban

Templomuk belső felújításáért adtak hálát november 6-án a mihályi evangélikusok. A vadosfai gyülekezet kétszázötven fős filiájában kicsi, de lelkes közösség előtt *Gabnai Sándor* esperes hirdette az igét, a liturgiában *Mihácsi Lajos* helyettes lelkész segédkezett. Jelen volt az ünnepi alkalmon *dr. Gimesi Szabolcs,* a Soproni Egyházmegye felügyelője is. Az esperes a vasárnap kijelölt igéje – Zsolt 103,6–16 – alapján szólt a gyülekezethez, kiemelve, mennyi mindenért adhatunk hálát az Úrnak.

A belső felújítás akkor eredményes, ha rádöbbenünk: azért tettük mindezt, mert szükségünk van a templomra, ahol újra meg újra ráébredhetünk, hogy mennyi minden van az életünkben, ami az Istent dicséri – mondta az esperes. És akkor eredményes a belső templomrenoválás, ha valódi reformációval a szívünk megújítása is megtörténik.

Gabnai Sándor az ige alapján végül arról is szólt, hogy amiként Isten minden pillanatunkban elvisel és elhordoz bennünket, ahogyan minden egyes pillanatunkban könyörülettel fordul hozzánk, úgy kell nekünk is az embertársainkkal viselkednünk. Istentől lehet megtanulni az igazi könyörületet és irgalmat, hogy ezzel másokat is az Úr dicséretére és hálás szívre indítsunk.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen a meghívott vendégek, az anyagyülekezet, az ünneplő közösség és a társfiliák jelen lévő tagjai előtt *Bálint Kálmán,* a leánygyülekezet gondnoka Istennek hálát adva számolt be a felújításról. Megköszönte a többéves előkészítést és jelentős pénzbeli ráfordítást igénylő munkákhoz lelki, anyagi és tevőleges támogatást nyújtók áldozat- és segítőkészségét. Beszélt a templom tervezett külső felújításának előkészítéséről, s ehhez is kérte Isten áldását, valamint a támogatók további segítségét.

Gimesi Szabolcs egyházmegyei felügyelő köszöntötte a közgyűlés résztvevőit. Beszédében kiemelte a kis gyülekezetek megújulásának fontosságát, s kifejezte azt a reményét, hogy a templombelsők renoválását az emberek lelki reformációja is követi.

A közgyűlés után az ünneplés fehér asztal mellett, ökumenikus közösségben folytatódott.

■ –T –N

„Áldva légy házadért, jó Atyánk!”

Évfordulós ünnepség Dunaharasztiban

Nem kell kerek évfordulónak lennie ahhoz, hogy egy templom felépültéről megemlékezzünk, hogy hálát adjunk, ám mindenképp jó alkalom arra, hogy gyülekezeti hagyománnyá váljék, hogy egy közösség tovább épüljön. Ennek szellemében gyűlt össze Dunaharaszti és szórványai (Dunavarsány, Taksony, Szigetszentmiklós) evangélikusainak apraja-nagyja a november 6-i istentiszteleten, majd a szeretetvendégségen.

A valamikori sváb településen az evangélikus lakosság szinte észrevétlen volt; elvegyült a többségében katolikus faluban – huszonkilenc évvel ezelőttig. Ahogy várossá bővült a település, úgy a maroknyi gyülekezet is piciny templomot épített. Azóta vasárnapról vasárnapra harangja is hírül adja a településen, hogy az evangélikusok léteznek és erősödnek. Az egykori templomépítő lelkész, *Lehel László* szerint egy templom felépülése után mindig ott van a félelem is: lesz-e jövője a gyülekezetnek?

A SZERZŐ FELVÉTELE

Ma, huszonkilenc év után, még mindig ez a kérdés – hangsúlyozta a gyülekezetben alig egy éve szolgáló *Varsányi Ferenc* lelkész is. Fontos a múlt, a visszatekintés, az ünneplés, hiszen – oly sokszor hangoztatjuk – múlt nélkül jövő sincs. Az istentisztelettel párhuzamosan zajló foglalkozáson jelen lévő igen sok gyerek pedig megnyugtató válasszal kecsegtethet. Sőt a gyülekezet ma már a templom falait is „feszegeti”. Így a jövő talán bővítést is jelent…

Az ünnepi istentisztelet közgyűléssel folytatódott. Új presbitereket jelöltek, majd Varsányi Ferenc és *Kőszegi János* felügyelő egy-egy emléklappal köszönte meg a gyermekfoglalkozásokon – főleg az idei nagy létszámú nyári táborban – közreműködők munkáját.

A nap szeretetvendégséggel, kötetlen együttléttel, ismerkedéssel zárult – és azzal a reménnyel, hogy a templomépítés évfordulójának megünneplése a jövőben a gyülekezet egyik hagyományává válhat.

■ Veres Emese-Gyöngyvér

Munka és vacsora déli kerületi vezetőknek

A Déli Egyházkerület egyházmegyéinek vezetői – esperesek, felügyelők – november 10-én vacsorával egybekötött munkamegbeszélésen vettek részt a püspöki hivatalban. A jelenlévők *Csorba Gábornak*, az országos iroda gazdasági osztálya vezetőjének tájékoztatóját hallgathatták meg a 2012. év várható pénzügyi lehetőségeiről. Alkalmat kínált az együttlét arra is, hogy az egyházkerületi és -megyei vezetők együtt tekintsék át a kerületet érintő aktuális kérdéseket – lelki és gyakorlati szempontból egyaránt.

■ Wiszkidenszky András *felvétele*

Miloš Klátiknál, a Szlovákiai Evangélikus Egyház elnök-püspökénél tett látogatást *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke november 11-én Pozsonyban. A barátságos légkörben zajlott megbeszélésen jelen volt *Kákay István,* egyházunk országos irodájának igazgatója, valamint *Dušan Vagaský* szlovák irodaigazgató is. A két püspök az együttműködés további megerősítéséről tárgyalt. Szóba került többek között a szlovák és a magyar evangélikus egyház között hamarosan megkötendő szerződés is, amelyről november 25-én tartanak újabb egyeztetést Budapesten.

■ Adámi Mária *felvétele*

HIRDETÉS

Meghívó

Az Evangélikus Kórházi Lelkigondozói Szolgálat konferenciát tart november 25–26-án, péntek 15 órától szombat 14 óráig a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban (Piliscsaba, Széchenyi u. 8–12.). Téma: *A nemek hálójában.*

November 25. • 15.30: *Molnár József – Férfi- és női szerepek a 21. században* • 17.00: *Honti Irén –A szerelem mint igazi emberi jelenség – időn túli* • 19.00: Esti program (közösségi beszélgetés, zenés csendesség)

November 26. • 8.30: *Liptákné Gajdács Mária – Igei elmélkedés* • 9.00: *Heinemann Ildikó – Család születik, de hol, kinek és miért?* • 10.30: *Balogh Éva – Gender program – felháborító-e, avagy a jövő útja?* • 11.30: *Bajuszné Orodán Krisztina – Záró gondolatok, úti áldás*

Érdeklődni és jelentkezni lehet: Balogh Éva: 20/824-4723, bodzabokor@gmail.com; Honti Irén: 20/824-5629, iren.honti@lutheran.hu; Heinemann Ildikó: 20/770-0442, ildiko.heinemann@lutheran.hu; Kulcsár Zsuzsanna: kulzsi@hotmail.com; Bajuszné Orodán Krisztina: bokriszti@freemail.hu.

Adok-kapok, avagy kapok, adok

▶ Az idei országos cigánymissziói napnak november 12-én a Magyarországi Evangélikus Egyház Budapesti Kollégiuma adott otthont, és részeltette meleg fogadtatásban mindazokat, akik arra szánták ezt a napjukat, hogy még többet tudjanak meg a cigánymisszióról, és még inkább elkötelezik magukat e csodálatos szolgálat mellett. A nap témáját a legtermészetesebb és az emberi életet talán leginkább jellemző interakció adta: az adás és a kapás, amelynek viszonyrendszerét különösen időszerű, izgalmas és építő volt végiggondolni a cigány–magyar együttélés összefüggésében.

A nap témája alapján (mely egyben a jelen beszámoló címe is, és amelyről e sorok írója tartott előadást) három lehetséges út áll társadalmunk előtt: az egymás *ellen* élés – ez az adok-kapok, tehát az erőszak és a pusztítás útja; az egymás *mellett* élés, amely a fejekben és szívekben épített gettókból következően gyakorlati gettósodáshoz vezet. Mivel ez esetben nincs se adás, se kapás, ez a torzan teremtett (ál)békesség megöli az ember mint *lelkes lény* lényegét, végeredményét tekintve tehát ez is halálos. Harmadik útként marad az *egymásért* élés – a szeretetből következő adás és elfogadás, tehát az élet útja.

De keresztyénekként nem mindegy, mi a sorrend. Először nekünk kell kapni – új életet, új látást (az új ember felöltözése), Istenből táplálkozó, így el nem fogyó erőt, hogy amit tőle kaptunk, azt az újat és megújítót tudjuk továbbadni, mert az emberi erőlködés, a humanitárius segítségnyújtás kevés, mivel az ember önmagába zártan kimerülő energia-, szeretet-, türelemforrás.

Erre a szempontra összpontosított *Györfi Mihály* nyírteleki lelkész igehirdetése Jakab apostol szavai alapján: *„…minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá…”*

A továbbadás mikéntjéről *Győri Gábor* esperes beszélt Jézus útmutatása alapján: *„Ingyen kaptátok, ingyen adjátok.”* (Mt 10,8) Szépen illeszkedett a nap menetébe *Tóth Zsuzsanna* felvidéki hittan–magyar szakos tanárnőnek a tanítványságról, a küldetésről tartott világos, bátorító előadása.

Megindító és hitünkben erősítő volt hallgatni a bizonyságtevők hosszú sorát Isten bennük és általuk végzett hatalmas munkájáról. Cigányok és magyarok arról tettek tanúságot, hogy ez a bizonyos kapás és adás miként jelent meg az életükben, mennyire gazdagító, új dimenziókba helyező, amikor cigányok és magyarok egyetértésben, egyet akarásban élnek. És ehhez mindenkit a Krisztusba vetett hit, az ő akaratának teljesítése segített.

A szerző felvétele

Összegzésként elhangzott: milyen kár, hogy a zömében ellenségeskedésről, szembenállásról, sokszor gyilkosságba forduló erőszakról tudósító média nem közvetítette ezt az egész napos „kapok-adokot”.

Akik ott voltak (és hála Istennek szép számmal voltak az ország különböző vidékeiről, sőt a határon túli gyülekezetekből is), megerősödtek az egyetlen járható, életre vivő út igazsága felől: *„Én vagyok az út, az igazság és az élet”* – jelentette ki egykor, és hirdeti ma is nekünk Krisztus.

■ Bakay Péter

Középkor, királylány, kard Kolozsváron

▶ Időutazáson vehettek részt az istentiszteletre érkezettek november 6-án Kolozsváron, az evangélikus gyülekezetben. A sokszínű, kedves és életvidám alkalmon a középkori várak, királyok világától és a félelmetes Isten képétől eljuthattak a reformáció felszabadító korába, amikor Isten szeretetének üzenetét tisztán megismerhették az emberek.

A családi istentiszteleten, melyen kicsinyek és nagyok együtt ünnepelték a reformációt, a gyerekek énekeltek, a konfirmandusok egyetemes imádságot mondtak. *Oláh Orsolya* evangélikus fuvolista és *Horváth Zoltán* kántor Bach-darabokat szólaltatott meg. Isten igéjét e sorok írója hirdette.

Az istentisztelet után *Adorjáni Tomaj* zongorajátéka nyitotta meg a kiadós szeretetvendégséget. Finom kolbász várta az egybegyűlteket, no meg sok nagymama és édesanya süteménye édesítette meg a hangulatot.

Hunyadi Attila, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Történeti Intézetének tanára középkori és reformáció korabeli foglalkozásokkal örvendeztette meg a gyerekeket. A fiúk várakat, kardokat, pajzsot, sisakot készítettek, a lányok Luther-rózsás ablakdíszt festettek, és igazi királylányoknak öltöztek *Palocsay Kata* segítségével.

■ Kalit Eszter

HIRDETÉS

Kincsek a szekéren

Jegyzetek Jegyzetlap-író szerzőnk könyvének bemutatójáról

Könyvbemutató. Immár harmadszor bújok a kabátomba, hogy útnak induljak a lapunk hasábjain rendszeresen *Jegyzetlapokkal* jelentkező költő-publicista, a Rát Mátyás-életműdíjjal kitüntetett *Fenyvesi Félix Lajos Egy régi templomra – Istenes versek* című könyvének bemutatójára.

Először közel egy évvel ezelőtt, december 3-án a szerző szülővárosában, Hódmezővásárhelyen gyűltek össze barátok, rokonok, régi jó ismerősök, hogy a Németh László Városi Könyvtárban együtt örüljenek a Luther Kiadó gondozásában megjelent kötetnek. A másfél héttel későbbi fővárosi bemutató hangulatát az adventi időszak várakozása és a budai várbeli Litea könyvszalon meleg, családias atmoszférája is meghatározta.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Havas Judit, Fabiny Tamás és Fenyvesi Félix Lajos

Múlt szombaton kabátgombolás közben azon morfondíroztam: épp itt az ideje, hogy az *Egy régi templomra* kötet verseiből egy templom falai között is elhangozzon néhány. A budavári evangélikus gyülekezet Bécsi kapu téri lelki hajléka a november 12-ei őszi délutánon kiváló helyszínnek bizonyult erre célra.

* * *

Irodalmi szekér. „Zörögve zötyög át az országhatáron a szekér. A kocsis nagyot kurjant örömében, így köszönti rég nem látott hazáját, Magyarországot. Mögötte zsákokban liszt, tömlőkben bor: árut hozott külországból. Amott a szekér mélyén, a rakomány mellett megmozdul valami: hiszen ott egy ember kuporog. Kalapja, széles köntöse elárulja, hogy diák. Kevéske útipoggyászát féltőn karolja – ritka kincsek vannak benne. Nem arany, ezüst vagy díszes terítő, hanem könyvek!"

Képzeletbeli szekér, amelyet *Fabiny Tamás* püspök fest elénk ezen a verses-zenés esten. Bár különböző történelmi korokban szállnak fel az utasok erre a ló vontatta kocsira, három dolog mégis közös bennük – mindannyian poéták, magyarok és evangélikusok. „Szomorú, hogy az új évezredbe kanyarodva mintha már kevesebb evangélikus költő volna ezen a kincses szekéren." De a püspök rámutat: Fenyvesi Félix Lajosnak mindenképpen ott a helye. Majd a zörgő, zötykölődő szekérről tovább gondolkodik: „Liszteszsákok, borostömlők? Nem ezek jelentik az igazi kincset ezen a szekéren. Sosem a kézzel fogható áru, a pénzben kifejezhető érték. Hanem az a szellemi-lelki örökség, amelyet a reformátoroktól átvéve nemzedékeken át menekítettek írók a mába, s amellyel most elérkeznek hozzánk."

* * *

Bach, Kodály és Bartók. Ülök a templompadban, de a karzatról hangzó muzsika messzire röpít, talán még a zötykölődő szekér által sok évszázad alatt megtett útnál is messzebbre. „Jövel, Szentlélek Úristen" – szárnyal a kérés a Magyar Örökség díjas Lutheránia énekkar tagjainak ajkáról, miközben *Kamp Salamon* karnagy a tőle megszokott „szent vehemenciával" vigyázza a dallamok röptének helyes ívét.

S ahogy egy vers jól megfér a zene mellett, olyan jól illik az énekhangokhoz *Mekis Péter* orgonajátéka, *Gubis Géza* hegedűszólama, *Krähling Dániel* brácsájának a hangja vagy *ifj. Kamp Salamon* trombitaszólója.

„Világba szétszórt / *tékozló fiúk* / mind hazatérünk: megpihenni" – szól a kötet címadó versének egyik sora. Egy templomban megpihenni, Istennel beszélgetni, az valahogy úgy is történhet, mint itt ezen az estén; olyan teljes harmóniában, amilyenben két hegedűművész, *Fodor Tamás* és édesanyja, *Fodor Júlia* megszólaltatta a Bartók-duókat.

* * *

A ráncokat simító kéz. Mindannyian arra várunk, hogy Valaki keze elrendezze összekuszálódott dolgainkat, meggyógyítsa sebeinket, elsimítsa aggódásaink miatt kialakult ráncainkat. „Örökké tartó pillanat – / vonj sugaradba! / Tárt ablakok a fölkelő Nap fényén, / valami arany zúgás / a tavasz közelítene, / és semmi nem volt hiába, / nem veszett kárba semmi." Többedszer hallom *Havas Judit* előadóművész tolmácsolásában az *Örökké tartó pillanat* című vers kezdő sorait. Igen, jó lenne mindig a fölkelő nap tiszta fényében gyönyörködni. De jól tudom, vannak felhős, borongós reggelek is. Ilyenkor nekem szól a vers utolsó sora: „Egy kéz elsimítja a világ ráncait." Így legyen.

■ Boda Zsuzsa

A pasztell mestere

Rippl-Rónai József emlékezete

Hihetetlen, hogy legszebb képeit egyszerű pasztellel készítette. Néhány szál kréta és papír, és remekművek születtek varázsolni tudó kezétől. Még az után is, hogy három agyvérzés érte! Bénult ujjakkal is dolgozott, s ha kiejtette csonka rajzeszközét, vászoncsíkkal tenyeréhez erősítette. Utolsó önarcképén látható küzdelme az anyaggal, az öklével szétdörzsölt por csak sejtelmes foltokat mutat a régi tekintetből.

Az 1861. május 23-án született *Rippl-Rónai József* remek portréi keveset mutatnak önmagából, de *Kernstok Károly* a róla mondott emlékbeszédében elénk idézi a festőt:

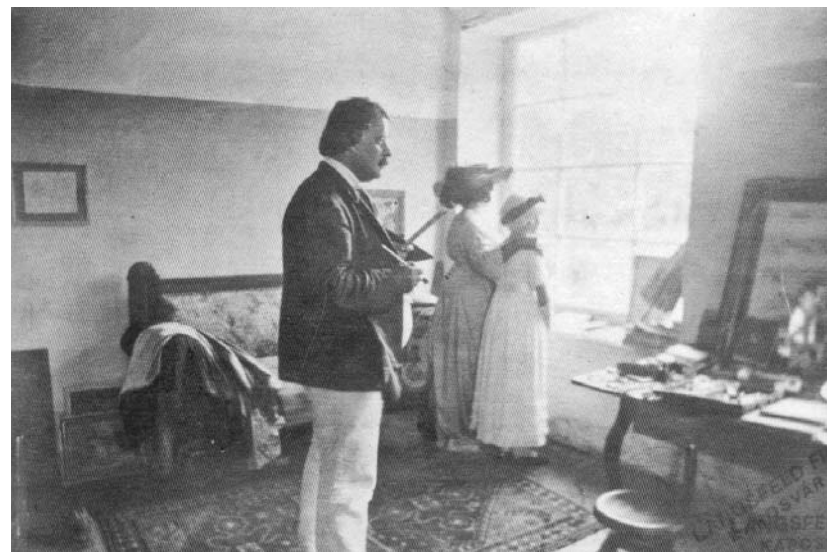

„Szép férfi volt, nagy, sötét, nehéz járású, magam előtt látom fekete hosszú bundájában, asztrakán bárányszövegében, havasan, módosan, amint feltűnik alakja. Megjelenése látványosan szép volt, mintha a Balaton és Bakony romantikája lépett volna be a pesti kávéházba. Csöndes jellegű természet, tréfát csak intimen szerette, nem volt lelkes beszédű, s bár harc volt élete és munkája, ritkán támadott."

Miért is tette volna? Tisztában volt tehetségével. Győzelmével, hogy lassan meghódítja Európát. Mindegy, mit tervezett megörökíteni, kit készült vonalak mögé rejteni, hosszú megfigyelés után villámgyors kézzel fölvázolta, majd röpke fél óra alatt befejezte. És már töltötte is a finom vörösbort, hogy megünnepeljék *Babits* sápadt, beteg arcának elkészültét, *Móricz* lelkének legmélyébe látó portréját, *Szabó Lőrinc* nemes vonalú profilját… Vagy Ady Endrét, akit olyan izgalommal várt a kaposvári Róma-villában, ámulattal nézte nagy, barna szemeit, s hallgatta bölcs beszédét. (Az utolsó, 1918-as ceruzarajz a nagybeteg, halállal megjelölt költőt mutatja, mikor megválasztották a Vörösmarty Akadémia elnökének.)

A modern magyar festészet Rippl-Rónaival kezdődik. Az egész kontinensünket meghódító új hang, forma és értékrend az ő művészetében jelentkezik először. Indulása anyagi gondokkal terhes. A müncheni akadémia unalmas évei után a francia fővárosba vetődik, és megtapasztalja az új életvitelt. *Munkácsy Mihály* a pártfogója: képeit „másolja" eladásra; ott fogalmazódik meg benne az önálló művészélet és stílus kialakításának a vágya… Párizs, Kaposvár és Budapest alkotói pályájának főbb állomásai. A lázas munka, a fáradhatatlan teremtés – negyvenöt éves korára híres és gazdag ember.

Ha jól számolták, Rippl-Rónai háromezer-ötszáz alkotást hagyott hátra. Melyiket szeressük közülük? Melyik korszak a legmaradandóbb? A franciás „fekete képek"? A kaposvári „pöttyös" olajfestmények vagy a Budapesten készült „pasztell arcképes" sorozat? Mindenhol finom szövésű remekművek sorjáznak! És pusztulnak. Főleg a pasztelleket kezdte ki az idő. Hímzett faliszőnyegei is megkoptak, s porcelán étkészletei, üvegpoharai – hiszen a mester az iparművészetben is kipróbálta erejét. *Gróf Andrássy Tivadar* budai palotájába tervezett berendezése évekig készült. Rippl sokszínű életművének következetes épít-

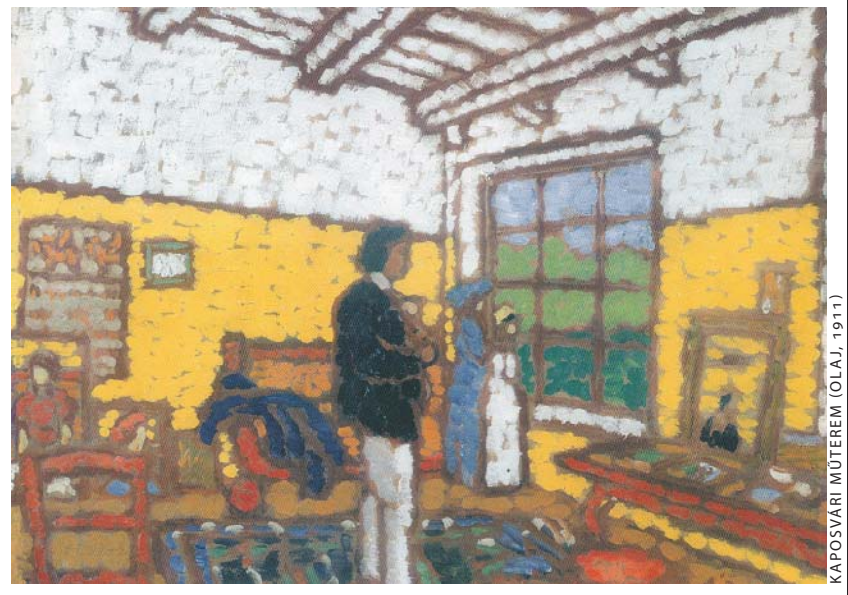

KAPOSVÁRI MŰTEREM (OLAJ, 1911)

kezését jól tükrözik ezek a váltások. És még nem szóltam mezítelen, szépséges nőalakjairól, ahogy fürdőznek a tündöklő napfényben.

„Szeretnék már otthon lenni, sátorfámat felütni, de nincs, aki bátorítana" – *Mednyánszky Lászlónak* írta keserűségét. De megoldotta ő maga: letelepedett itthon, majd követte felesége, *Lazarine* és nevelt lánya, *Anella.*

Kaposváron érte a halál 1927. november 25-én. A Róma-villában berendezett múzeuma teljes pompájában mutatja a művész nagy festészetét. Az állványra föltett utolsó képe azt a benyomást kelti, mintha gazdája csak a nyári kertbe ment volna le, erőt gyűjteni a kora reggeli munkához.

■ Fenyvesi Félix Lajos

ERŐS VÁRAK

Zrínyi-várkastély Csáktornyán

A horvátországi Csáktornya (hivatalos nevén Čakovec) Trianon előtt nem a széles körű autonómiával rendelkező társnemzet területén feküdt. Magyarország elválaszthatatlan (?) része volt Zala vármegye egyik járási székhelyeként. Vegyes lakossággal, de magyar többséggel.

A revíziós törekvések eredményeként az 1940-es években Muraközzel rövid időre hazatért. A második világégést követően újra Jugoszláviához csatolták, ma pedig a független Horvátország fennhatósága alá tartozik.

Aki a 21. században látogat a határhoz közeli megyeszékhelyre, a valamikori magyar világnak nem sok nyomát találja. Sokkal inkább az évről évre több százezernyi honfitársunkat a szomszédba csábító horvátországi miliő veszi körül. Mintha Dalmáciában, az Adrián járnánk: ugyanaz a vendégszeretet, az emberek barátságosak, a kávézók végeláthatatlan sorban települtek. Éppen csak a hullámzó tenger hiányzik, valamint a „díszletek" mások, hiszen az épületek nem a mediterrán világot idézik. A trogiri rákszendvicset az alkalmi standokon kiszolgált frissen sütött lángos helyettesíti.

A ferences templom és kolostor mellett a település első számú világi látnivalója a katonai erődítmény. Maga a település is innen kapta nevét: Csák tornya, utalva építtetőjére, a *Hahót* nemzetségből származott *Csákra,* aki 1266-ban emeltette lakótornyát. Az erődítés többszöri tulajdonosváltás után 1546-ban került a horvát nemzetiségű, hű magyar *Zrínyi* család birtokába. Helyben *Zrinskiként* említik őket.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A török árnyékában a família alakíttatta reneszánsz stílusú, katonailag modern erődítménnyé Csáktornya várát. Ők emelték a pazar kastélyszárnyat is. *Zrínyi Miklós* itt vetette papírra a *Szigeti veszedelem* című művét, és itt érte a vadkanöklelés után a halál. Fivére, *Zrínyi Péter* innen irányította főurakból álló ellenzéki mozgalmát, amelyért akkoriban kivégzés járt. Miklósra a városban emlékoszlop, Péterre a várkastély bejáratának előterében szoborkompozíció emlékeztet.

A vár állapota igencsak leromlott, de ismerve a horvátországi fejlődés ütemét, rekonstrukciójára hamarosan sor kerülhet. A kastélyszárny ellenben szépen felújítva várja látogatóit. Termeiben 1954 óta a Muraközi Múzeum kiállításai tekinthetők meg, udvarában a magyar–horvát közös történelem jeles személyiségeinek szobrai és sírkövei állnak.

■ Rezsabek Nándor

KÉT ÉVTIZEDE ESETT EL VUKOVÁR

Közös kereszt emlékeztet az elfelejthetetlenre

Az egykori Jugoszlávia nekünk, magyaroknak igazi paradicsom volt. Déli szomszédunkhoz könnyebben lehetett kiutazni, mint nyugatra, az üzletek polcai roskadoztak az áruktól, olcsón lehetett márkás farmert, Vegeta ételízesítőt, Kraš csokoládét vagy jó minőségű konyakot venni s eldicsekedni a szomszédnak: „Jugóból hoztam." Amíg a Balatont elárasztották az NDK-s turisták, a magyarok számára státusszimbólum volt a párját ritkító dalmát tengerparton üdülni.

Kívülről nézve a nemzetiségek is nagy békességben éltek az országban, az el nem kötelezett Jugoszláviára mintaállamként tekintett a világ közvéleménye, s a szovjetekkel való látszólagos szembenállása a magyar intelligencia körében is elismerést váltott ki. Az ország belpolitikájának szakértői viszont kevésbé optimistán tekintettek a jövőbe. Ők tisztán látták, hogy *Josip Broz Tito* a háború után három és fél évtizedig vaskézzel kormányozta Jugoszláviát, s a politikai elemzők elbizonytalanodtak, ha a „poszttitói" korszakra gondoltak.

Valóban, a marsall 1980-ban bekövetkezett halála után tanácstalanság lett úrrá az országban, a hamu alatt azonban parázs izzott. A tűz 1989-ben, *Slobodan Milošević* szerb köztársasági elnökké történő megválasztása után lángolt fel. Horvátország és Szlovénia is kikiáltotta függetlenségét, a nemzetiségi és hatalmi ellentétek hamarosan háborúba torkolltak.

* * *

A Szlavónia délkeleti részén fekvő Vukovár – egykori magyar nevén Valkóvár – a háború előtt a béke megtestesítője volt. Jól csengett a neve pártkorifeusi körökben is, mivel a Jugoszláv Kommunista Párt 1920-ban itt tartotta első kongresszusát. A város a kulturális életben is szerepet kapott. Az ötvenes évek közepétől *Első hang* címmel tehetségkutató táncdalfesztiváloknak adott otthont. Vukovár – Szerém megye székhelye – megmaradt békebeli városnak, amelyet a turisták is szívesen felkerestek.

A háború azonban véget vetett az idillikus állapotnak, Vukovár stratégiai fontosságú hellyé lépett elő. A város horvát területre esett, de falai között jelentős szerb kisebbség élt. A Dunához közel eső település elfoglalása esetén szabad út nyílott volna a szerbeknek Eszék felé.

A Jugoszláv Néphadsereg egységei és a szerb szabadcsapatok 1991. augusztus 25-én kerítették be a várost. A horvát katonák nagy véráldozatok árán majdnem három hónapig tartották – a többszörös túlerővel szemben – állásaikat, amelyeket az ostromlók csak november 18-án törtek át. A város nagyon sokat szenvedett, ép ház alig akadt az ostrom után. A háború sebeit máig sem sikerült teljesen eltüntetni. A szépen kitatarozott házak között gyakran feltűnik egy-egy romhalmaz, s aki elfeledte volna a nehéz napokat, azt a szitává lőtt víztorony emlékezteti a múltra.

A lerombolt településen egy középület, a városi kórház vált az értelmetlen pusztítás jelképévé. Noha az épületre kiakasztották a Vöröskereszt zászlaját, ennek ellenére mintegy ezer gránát találta el az ispotályt. A betegeket már a harcok első napjaiban le kellett szállítani a kórtermekből a biztonságosabb alagsorba. Naponta mintegy hatvan-hetven sebesültet hoztak be, java részük civil volt.

Az ostrom alatt a sebesülteket a kórház alagsorában látták el

A modern épület alatt légópincerendszer húzódott, amelynek minden sarkába jutott betegágy. Az orvosok embertelen körülmények között dolgoztak, nappal a sürgősségi betegellátást, éjjel az érdemi gyógyítást végezték. A tűzoltók nagy nehézségek árán lajtos kocsikkal hordták a vizet, de a bennrekedtek összegyűjtötték a csapadékot is. Az erőfeszítések ellenére is csak egy liter víz jutott naponta egy betegre, a kórházban tisztálkodásról az ottrekedtek álmodni sem mertek. Az ostrom előrehaladtával az élelmiszerhiány is riasztó méreteket öltött, a napi porció néhány szelet kovásztalan kenyérre zsugorodott. A rossz szellőzés miatt mindenütt orrfacsaró volt a bűz.

Humánus színfolt volt e pokoli bugyorban: az összezsúfoltak lelki gondozását négy atya – papok, ferences rendi szerzetesek – végezték, gyámolították a szenvedőket, gyóntattak, és miséket is naponta tartottak.

Az újjáépített városi kórház

* * *

A város elestekor a kórház romos falai között félezer ember – szerbek, horvátok, magyarok – várták sorsuk jobbra fordulását. Csalódniuk kellett. A győzelemittas katonák 261 embert – betegeket, orvosokat, nővéreket – gyűjtöttek össze. A legfiatalabb tizenhat éves, de volt a lefogottak között a nyolcadik hónapjában járó kismama is.

A legyengült embereket buszokba zsúfolták, erős katonai kísérettel a Vukovártól öt kilométerre fekvő ovčarai mezőgazdasági kombinátba vitték, és a raktárakba zárták. A foglyokat november 19-én és 20-án tizenötös csoportokban egy traktor vontatta pótkocsira tették, s az épülettől kilencszáz méterre fekvő erdőszélre szállították. Ez volt az utolsó útjuk: a fák kérgén ma is látni lehet az egykori géppuskagolyók nyomait. Csupán egyetlen embernek sikerült leugrania a platóról, s noha lőttek rá, a kukoricásban menedéket talált, és az éj leple alatt el is érte a horvát állásokat.

Máig érthetetlen, felfoghatatlan e módszeres gyilkolás motivációja. Sokan a második világháború szerb és horvát vérengzéseinek folytatását látták Szlavóniában. Felidézhették a múltat, s elgondolkozhattak a szomorú tényeken, azon, hogy az egykori veszteségeknek csupán töredékét lehetett a németek számlájára írni, a többi elesett a testvérháború áldozata lett. Az ezredforduló apokalipszisében újra szomszédok, családtagok, iskolatársak fordultak egymás ellen, s elembertelenedve nézték a másik tehetetlen szenvedését.

Az egyéni bosszúnak is eljött az ideje a valós vagy vélt sérelmekért. *Dokmanović,* Vukovár egykori polgármestere személyesen kínozta a foglyokat. Az önmagukból kivetkőzött, részeg katonák elvágták az ebek torkát, „Te is horvát vagy!" felkiáltással. A vérengzés a nagy szerb veszteségekre is válasz lehetett, a támadók felkészületlenek voltak, fogalmuk sem volt, milyen erők védik a várost, s a hadvezetés tehetetlensége a védők malmára hajtotta a vizet.

Az emléktemető

Hasonló reakciónak lehettünk szemtanúi Szentlászlón, ahol a lakosok vadászpuskákkal szálltak sikeresen szembe a támadókkal, s ahol a megtorlás szintén az ártatlanokat sújtotta.

„Vukovár volt a szerbek Sztálingrádja – emlékszik vissza a két évtizede történtekre *Kanalas János* kórógyi tiszteletes. – Itt vesztették el a háborút, katonai és morális vereséget szenvedtek. A vukováriak igazi hősök voltak, Európa negyedik legnagyobb hadseregét tartóztatták fel, s a sors szeszélye, hogy szerbek is voltak a védők között. A fiatal Horvátország időt nyert, s a vukovári hősök áldozata árán Eszék is megmenekült."

* * *

Horvátország jövőjét Vukovárban alapozták meg, s a túlélők nem hagyják elfeledni elődeik szenvedését. Az egykori kivégzettek utolsó szállásheljét jelentő hangárok között emlékhely idézi a múltat. A sötét teremben kigyúló és kihunyó csillagok, a megfakult fényképek emlékeztetnek egyenként az áldozatokra.

A tömeggyilkosság színtere is zarándokhellyé szelídült, a felállított közös keresztet a ráaggatott rózsafüzérek százai díszítik. A tömegsírokat feltárták, s százkilencvenkét személyt azonosítottak. Az elhunytakat a vukovári csata halottaival együtt az emléktemetőben helyezték örök nyugalomra. A szépen rendben tartott sírkertben mintegy ezer ember értelmetlen haláláról elmélkedhetnek a betérők.

Mi, magyarok is gyászolhatunk a keresztek láttán. A háború előtt mintegy ezer honfitársunk lakott a határtól alig nyolcvan kilométerre fekvő városban, s az áldozatok és a kivégzettek között is voltak magyarok. Az atrocitások is hozzájárultak, hogy mára négyszázhat főre csökkent a számuk.

A kórház alagsorában 2006-ban, az épület újjáépítésekor múzeumot alakítottak ki, amely a budavári sziklakórházra emlékeztet. A rideg termek berendezése hűen idézi a gyászos napokat. A borzalmak színhelyén *Jakumetović Rozália,* a Vukovári Magyarok Egyesületének elnök asszonya vezet végig. Egykor ő is a kórházban dolgozott gyógyszerészként, s a férjével együtt a véletlen szerencsének köszönheti életét.

A vetítőben film idézi fel az ostromot, a kórház romos képét. Egy francia forgatócsoport felvételeit látjuk, a jugoszláv hadsereg engedélyével és felügyelete mellett forgattak az elesett városban. A stáb látta ugyan a romokat, a holtakat, a történtek hátteréről azonban érzékelhetően nem sok információja volt.

Kísérőnk lelkesen magyaráz, látszik, hogy már több százszor vezetett csoportokat, de az emlékszobában az ő hangja is elcsuklik. A végtelenített hangszalagon felhangzanak az áldozatok nevei, akiknek legtöbbjét jól ismerte. „Talán azért tartott meg a Jóisten, hogy legyen, ki elmondja a történteket"– mereng Rozália a Teremtő akaratán. Kérdésünkre elmondja: évente negyvenezren róják le kegyeletüket az egykori áldozatok emléke előtt. Majd elgondolkodva hozzáteszi: „Szerb csoport még nem kereste fel a kegyeleti helyet."

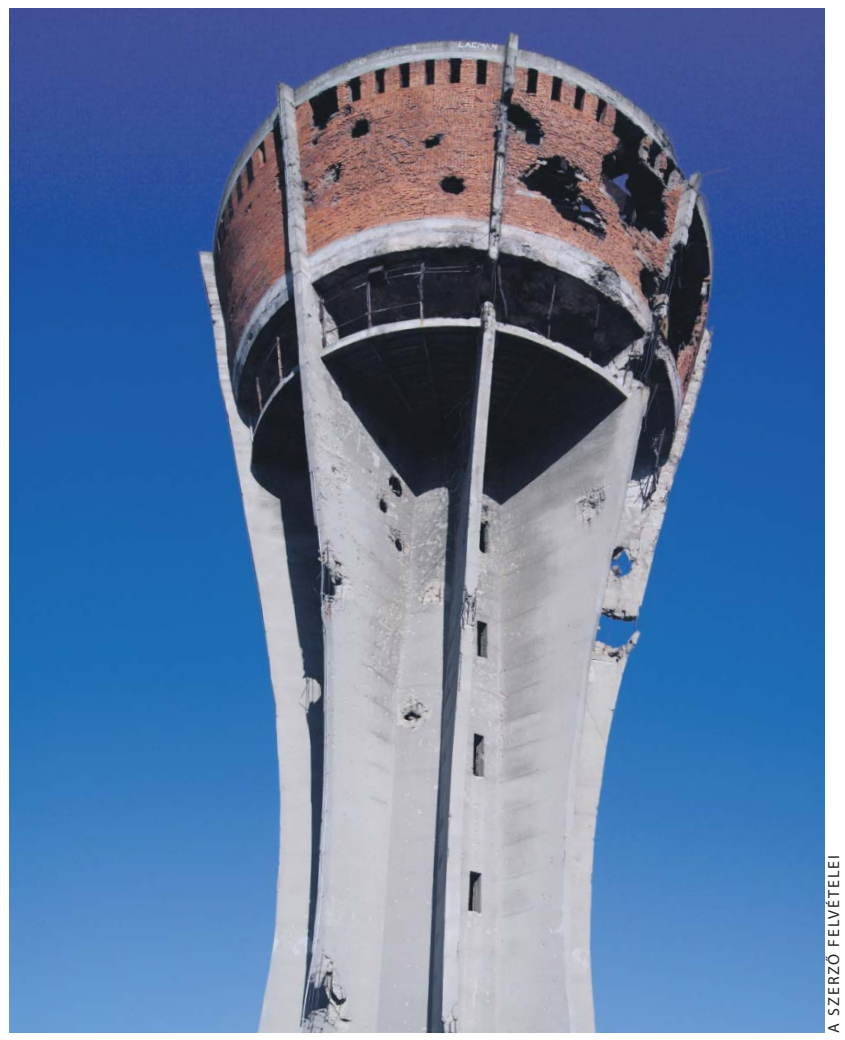

A szétlőtt víztorony

A SZERZŐ FELVÉTELEI

■ Csermák Zoltán

A tudomány ünnepe a teológián

Folytatás az 1. oldalról

L Élek-zet címmel tartotta meg irodalmi összefoglalóját a magyar költészetben és prózában előkerülő lélekfogalmakról *Kiss Zsuzsa* irodalom- és drámatanár. Az irodalmi idézetekkel megtűzdelt prezentáció felüdülést jelentett a néha száraznak tűnő tudományos előadások között.

Tömény történelmi ismertetőt adott *Jakab Attila,* az Eötvös Loránd Tudományegyetem Kelet-Európa Története Tanszékének adjunktusa az egyház Szentlélekről szóló tanításának kialakulásáról. Amint mondta, a dogmák a keresztyénség tömegesedési krízisei közepette megfogalmazott válaszok voltak. A Szentlélekkel kapcsolatos tanok vizsgálatánál fontos megismerni a kontextust, megérteni magát a háttérben zajló folyamatot – hangsúlyozta az előadó –, majd aktuális kérdésekre áttérve így folytatta: a tömegkeresztyénség ideje lejárt, a mai keresztyénségnek újra kell gondolnia magát. Ma már nem elvont teológiai és filozófiai kérdésekről kell beszélnünk, hanem az emberről, a közösségről mondani valamit.

Végül feltette az elgondolkodtató kérdést: „Milyen dinamikája van egy olyan vallásnak, amely már sem reformereket, sem disszidenseket nem tud felmutatni, és ahol a teológiai viták egy egyre szűkülő kört érdekelnek csupán?”

Két rövidebb előadás következett ezután. *Percze Sándor* győr-ménfőcsanaki evangélikus lelkész *Luther* lelkigyakorlatos praxisáról szólva arra biztatott, hogy merjünk „megbarátkozni a sárkánnyal”: teret engedni a spiritualitásnak, a vallásos megtapasztalásnak az életünkben. Luther szerint két útja van annak, hogy Istennel találkozzunk: a meditáció, vagyis a Szentírással való foglalkozás és a tentáció, azaz kísértés – fogalmazott.

Dr. László Virgil, az EHE doktorandusza *Hová lett a spiritusz?* címmel szintén a spiritualitással kapcsolatos problémákra világított rá. Elmondta, hogy az egyik problémát a terminológiai tisztázatlanságok jelentik. Másrészt a külső, hangosan megjelenő lelkiség (például az úgynevezett „dicsőítés”) nem azonos a valódi, csendben történő megtapasztalással. Fontos a saját gyökereink keresése, azoknak a formáknak a felfedezése, amelyek már a pietizmusban vagy *Jacob Böhménél* megjelentek. Ezeken keresztül utat találhatunk az evangélikus spiritualitáshoz – állapította meg az előadó –, amely nem más, mint az Isten országának keresése. Jézus ezt az egyetlen igazi feladatként állítja követői elé.

Az előadások közötti szünetekben *dr. Finta Gergely,* az EHE Egyházzenei Tanszékének vezetője, orgonaművész Liszt-műveket adott elő zongorán. Énekkel az egyetem énekkara szolgált *Kinczler Zsuzsanna* vezetésével.

A gazdag program az ebéd után bábjáték-bemutatóval és workshoppal folytatódott. *Granasztói Szilvia* művésztanár rövid bevezetőt tartott a bibliai bábjáték műfajáról, majd *Krista Anita* és *Tatai Zsolt* bábművészek *A nap és a hold meséje* című afrikai történet előadásával szemléltették az elhangzottakat. Így mindazoknak, akik a hosszú nap során végig kitartottak, pihentető, lélekfrissítő szórakozásban lehetett részük.

■ Adámi Mária

NEGYVEN ÉVE TÉRT VISSZA TEREMTŐJÉHEZ ISTEN EMBERE

Három különös imádság

Isten embere, *Túróczy Zoltán* – akit egyházunk népe háromszor választott meg püspöknek –, a nyíregyházi gyülekezet lelkésze 1946. március 1-jén szabadult ki a nyíregyházi börtönből, s első útja a Nagytemplomba vezetett néma hálaadásra. Utolsó imádságát is egy nyíregyházi hittestvér jegyezte fel. Pontosan egy hónappal a templom felszentelésének emléknapja (október 22.) után, november 22-én emlékezhetünk halálának negyvenedik évfordulójára.

Túróczy Zoltán 1893. október 23-án született Arnóton, és 1971. november 22-én hunyt el Győrben. Az alábbi három idézet legyen jelképes főhajtás a templom s egyháza hithű papjának máig köztünk élő emléke előtt, amelyet ezután a nyíregyházi evangélikus általános iskola is őriz: a Nagytemplomban október 21-én, a püspök születésnapja előtt tartott ünnepi istentiszteleten az intézmény felvette Túróczy Zoltán nevét.

* * *

A püspöki konferencia 1946. január 23-i ülésén osztatlan örömmel fogadta a hírt, hogy az igazságügyi miniszter napirendre tűzte a Túróczy-ügy újrafelvételét, illetve a bizonyítás kiegészítését. Rá egy hónapra, február 25-én a Népbíróságok Országos Tanácsa elrendelte Túróczy Zoltán püspök szabadlábra helyezését, és ez megerősítette a reményt, hogy ügye új irányba terelődik.

A nyíregyházi börtön kapuja 1946. március 1-jén nyílt meg számára. Szemtanúk vallották, hogy amikor híre ment, hogy a püspök a börtöncellájából kiszabadul, a börtön előtt hatalmas tömeg sereglett össze.

Kapi Béla püspök visszaemlékezésében ezt olvashatjuk:

„Csodálatos nap volt. Mielőtt még az ügyészség megkaphatta volna a minisztérium hivatalos iratát, Nyíregyházán híre futott, hogy Túróczy püspök visszanyerte szabadságát. A fogházépület alatt percek alatt olyan tömeg ember sereglett össze, hogy hazabocsátása nem volt lehetséges. Az ügyészség vezetője kijelentette, hogy a rendeletet csak a tömeg szétoszlatása után hajtja végre. A rendőrökön kívül presbiterek és egyházi emberek kérve kérték a tömeget, hogy oszoljanak szét, s tegyék lehetővé a püspök hazatérését.

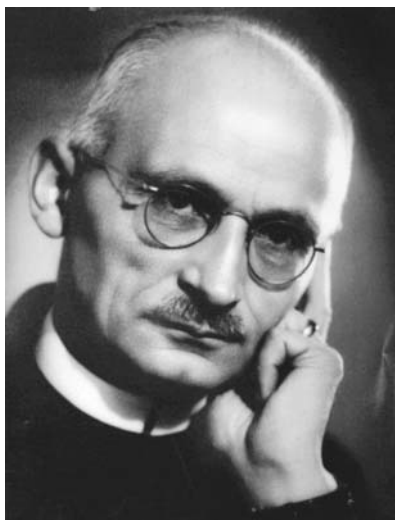

Végre ez sikerült, s a püspök munkatársai kíséretében hazaindult. Első útja a templomba vezetett, melyet zsúfolásig megtöltött a hívek serege. A püspök némán az oltár elé ment, s annak zsámolyán térdelve imádkozott. Egyetlenegy szó nem hangzott el. Nem volt hallható imádság, és nem volt ének. És mégis tele volt a hatalmas templom imádsággal és hálaadó énekkel.

Azután megkondultak a harangok, először az evangélikus templom harangja, aztán harang csendült fel a református templom tornyából, aztán sorban minden katolikus templom tornyából. Harangzúgás töltötte be Nyíregyháza városát, és mindegyik kongás imádság és hálaadás volt. Az utcák pedig megteltek ujjongó tömeggel: »Kiszabadult a püspök! Kiszabadult a püspök!«”

Mikler Erzsébet visszaemlékezéseiből

Zoli bácsi 1971-ben már alig beszélt néhány szót, csak amit feltétlenül szükséges volt. Nyártól kezdve már egyáltalán nem szólt, csak a tekintetével és a kézmozdulatával közölte velem, amire szüksége volt.

Már csaknem egy éve esténként hangosan olvastam neki az igét, az imádságomra csak fejbólintással reagált, s csak kézszorítással fejezte ki: köszönöm.

Egy késő nyári estén váratlanul megszólalt, és hangosan így imádkozott:

„Uram, ahol Te vagy, ott fényesség és világosság van, s Te ebbe a fénybe és világosságba viszed el a Tiéidet. – Kérlek, vígy el engem is ebbe a fényességbe, ahol most Te vagy, s nemcsak engem, hanem mindnyájunkat. Hadd láthassuk a Te ragyogásodat, és a fényben hadd dicsérhessünk Téged. – Köszönöm, hogy megteszed azért, mert Te kegyelmes vagy. Ámen.”

Többé nem hallottam szólni. Ezt gyorsírással írtam le az íróasztalánál.

Kovács Géza temetési igehirdetéséből

Utolsó úrvacsoravétele után megkérdeztem: jelen helyzete egészen ellentmondani látszik a kegyelemnek. Egész életében szívvel-lélekkel hirdette a kegyelem evangéliumát. Vallja-e most is? Elfogadja-e, hogy a szenvedés is kegyelem? Elég-e most is a kegyelem? Fölemelte tekintetét, és könnyes szemmel vallotta: Elfogadja, és most is elég számára a kegyelem.

Újtemplomi utolsó igehirdetésében mondotta, hogy egyetlen vágya van: tartsák őt Isten emberének. Ez neki elég. Isten embere volt.

Íme, a megkegyelmezett élet!

Íme, a megkegyelmező Isten!

Túróczy Zoltán, szolgálj most már örökké a megkegyelmezettek seregében! Zengd szüntelen a megöletett Bárány dicséretét! Ámen.

* * *

Az idézeteket az *Isten embere – Túróczy Zoltán evangélikus püspök* című, a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség kiadásában 2002-ben megjelent kétkötetes munkából válogatta:

■ Garai András

A gyermekeknek is joguk van Istenhez

Jóllehet a földön mintegy 2,2 milliárd gyermek él, az egyházak sem északon, sem délen nem tettek még meg minden tőlük telhetőt annak érdekében, hogy megismertessék velük Istent és Jézus Krisztust. A gyermekeknek pedig szükségük van lelki tartalékokra, erőforrásokra, olyan történetekre, jelképekre, melyek lelkükben reményt, szeretetet, hitet ébresztenek. Ennek érdekében az Egyházak Világtanácsa (EVT) nagyszabású világprogramot készít elő.

Teológiai konferencia Afrikában a gyermekspiritualitásról

A genfi központú egyházi világszervezet arra ösztönzi tagegyházait, próbáljanak még többet tenni azért, hogy a gyermekek megismerhessék Istent. Ennek a gyermekek jövője, lelki fejlődése szempontjából döntő felismerésnek és törekvésnek a tudatában az EVT Ökumenikus Teológiai Képzés Programegysége emlékeztet arra, hogy a teológiai képzésnek és továbbképzésnek szerves részét kell, hogy képezze egyfajta „gyermekteológia”, azaz a gyermekekről szóló teológiai tanítás.

Erről szólt az a konferencia is, amelyre idén tavasszal került sor Kenyában, a Daystar Egyetemen, ahol a résztvevők a gyermekspiritualitás kérdéseivel foglalkoztak igen behatóan.

A tanácskozáson előadást tartott *dr. Dietrich Werner* lelkész is, a programegység vezetője *Most és ezután* címmel. A résztvevők megvitatták a gyermekteológia számos aspektusát, az egyházak missziói tevékenységében elfoglalt helyét, s részletesen meghatározták azokat az eszközöket, módszereket, melyek segítségével az egyházi szolgálatba készülő hallgatók már a lelkészképzés idején szakismereteket kapnak a gyermekek spirituális fejlesztésének tudományából is.

A konferencia szervezői, a program támogatói között van több más világszervezet is, így például a Világevangélizáció Szövetsége, a Lausanne-i Mozgalom, a Gyermekteológia Mozgalma, a Compassion International. Ez utóbbi vállalta, hogy 2011 végére *Now and Next (Most és ezután)* címmel kézikönyvet ad ki az afrikai konferencián elhangzott legfontosabb ajánlásoknak, szempontoknak, előadásoknak a közkinccsé tétele céljából.

Világprogram lesz a gyermekmisszió

Előadásában Werner igen fontos feladatként szólt a vasárnapi iskolai mozgalom tevékenységének továbbfejlesztéséről, hiszen hosszú idő óta ez az egyik legfontosabb gyermekmissziós munka, s valóban felekezetek közötti módon működik.

„Itt a legfőbb ideje, hogy az egyházak még szervezettebben és hatékonyabban fogjanak össze a gyermekek pásztorolásában, a vasárnapi iskolai és a gyermek-istentiszteleti mozgalom, rétegmisszió erősítésében. Ez nem választható el az egyház lététől, sőt ez Isten országának az egyik legérthetőbb jele és jegye” – hangsúlyozta a programegység-vezető. Emlékeztetett Jézus igéjére: „[Jézus] *kézen fogva egy kisgyermeket közéjük állította, átölelte, majd ezt mondta nekik: »Aki az ilyen kisgyermekek közül egyet is befogad az én nevemért, az engem fogad be; és aki engem befogad, az nem engem fogad be, hanem azt, aki engem elküldött.«”* (Mk 9,36–37)

Werner lelkész annak a reményének is hangot adott, hogy az Egyházak Világtanácsának 2013-ban a dél-koreai Busanban megtartandó tizedik világgyűlésére olyan programajánlással érkezhetnek, amely hosszabb távra hatékony világprogrammá teszi, a gyermekekről szóló teológiai tanítás gyakorlati módszereinek az elterjesztését, a gyermekek világmisszióját.

Ugyanis minden gyermeknek joga van hallani Istenről és megismerni Jézus Krisztust. Ez a gyermekek személyiségfejlesztésének szempontjából központi fontosságú. Olyan fontos és közös feladat, amelynek a vállalása, ellátása gyakorlatilag felekezeti különbség nélkül egyesítheti a földön élő valamennyi egyházat és mozgalmat, legyenek történelmi egyházak vagy éppen a legújabb kori evangélikál mozgalmak.

Az egyházakban már a kezdetek óta központi feladat volt a gyermekmisszió a katekézis, a konfirmációi oktatás és más rétegfoglalkozások formájában, s olyan pedagógusok munkássága révén vált ez az egyházi iskolarendszer szerves részévé, mint nálunk egykor a *Lorántffy Zsuzsanna* református fejedelemasszony által 1650-ben Sárospatakra hívott s ott egy ideig oktató *Comenius Ámos János,* a „nemzetek tanítója” vagy a világszerte ismert svájci református nevelő, *Johann Heinrich Pestalozzi* (1746–1827) és mások.

Ugyanezt szolgálta – az 1780-as évek óta – a *Robert Raikes* (1736–1811) anglikán laikus gyermekmentő szolgálata nyomán Angliából világszerte elterjedt vasárnapi iskolai mozgalom, amely elsőrendű céljának a gyermekek lelki táplálását, a tényleges Krisztus-követést, a bibliaismeretet és a gyermekspiritualitás fejlesztését tekintette fő céljának. Ezt a világmozgalmat 1972-ben az Egyházak Világtanácsa integrálta programegységei sorába.

Hiányzik a spirituális jogok deklarációja

Az afrikai konferencián többször utaltak *dr. Vinay K. Samuel* anglikán kanonokra, a Missziói Tanulmányok Oxfordi Központjának alapítójára és első igazgatójára, aki sokszor rámutatott arra, hogy a modern világ gyermekekről alkotott legkülönbözőbb koncepcióinak hatalmas hiányosságuk van. Nevezetesen: „Ezek az elméletek foglalkoznak ugyan a gyermekek fizikai, pszichológiai, értelmi, szociális, gazdasági szükségleteivel, a morális és a spirituális szükségletekről azonban alig vagy egyáltalán nem szólnak.”

A gyermekek spirituális jogai még az ENSZ 1999-ben elfogadott gyermekjogi egyezményében sem szerepelnek. Márpedig ezek a jogok és szükségletek meghatározók azon gyermekjogok szempontjából is, amelyeket a világszervezet deklarált. E súlyos hiányosság miatt is, meg az egyházakban századok óta folyó gyermekmunka hatékonyabbá tétele érdekében is alapvető jelentőségű az a dokumentum, amelynek a koreai világgyűlésre való előkészítése – *Gyermekek, egyház és misszió* címmel – már most zajlik.

Ezután remélhetően a gyermekjogok és a gyermekek lelki fejlesztésének kérdése is világszerte a helyére kerül, s a gyermekek Istenhez való elemi joga és szükséglete tényleges megelégítésre lel.

■ Dr. Békefy Lajos

E VILÁGBÓL…

„Honvágyad ne legyen”

Egy vendégmunkás élményeiből

▶ Vannak történetek, melyek hosszabb borozgatás után vagy egy négyszemközti beszélgetés – ha úgy tetszik, gyónás – során kerülnek elő. Vagy így, vagy úgy, de mindenképpen kiváltságos a kör, amely ezeket hallja. Sőt: maga a hallgatóság is meghatározó ilyenkor, hiszen a mesélő úgy igazítja az elbeszélés fonalát, hogy hiteles legyen. És hogy kik ezek az emberek? Ők azok, akik nemigen tartoznak a legelitebb körbe… De ez ugyebár egyáltalán nem baj!

Az alábbi interjú alanya negyvenes éveinek derekán járó soltvadkerti férfiember. Építőipari munkás – bár életében sok minden egyéb is volt már. Régóta ismerem, de beszélgetni – egy véletlen folytán – most ültünk le először. Mivel története sok szempontból kritikus (és egyben tanulságos is), ezért neve elhallgatását kérte.

– Hogyan lettél vendégmunkás?

– Természetesen nem ez volt a célom az életben. A rendszerváltásig meg is volt a rendes munkahelyem. Működtek a szövetkezetek, a Medicor, emellett pedig volt egy kis szőlőm. Ezek voltak talán a „boldog békeidők” az életemben. Eljártunk vendéglőkbe, diszkóba, és vadkerti lévén a templomba is.

Aztán a kilencvenes évek közepén váltanom kellett: először elmentem a vendéglátóiparba szállítónak, majd onnan az olaj- és szeszbizniszbe. Én mindig csak munkása voltam valakinek, sohasem „fővállalkozó”. Innen ugrottam át építőipari munkásnak: házakat burkoltunk, szigeteltünk, illetve nyílászárókat cseréltünk.

Aztán amikor jött a válság, konkrétan 2010 eleje, akkor bizony világossá vált: nekem ebben az országban semmi keresnivalóm. Segélyből nem akarok élni – meg abból nem is lehet. Így hát egy haverom hívására kimentem Németországba.

– És? Mi a tapasztalat?

– Hát először is: az ottani állam sokkal többet tett azért, hogy a saját állampolgárai ne szenvedjenek hiányt a válság miatt. Mondjuk volt is miből ezt finanszírozni. Az építőiparban helyezkedtem el. Ugyanazt csinálom, mint itthon, csak pénzért. Alakítottunk egy saját brigádot, van benne mindenféle szakember, és együtt vállalunk munkát.

– Jó pénzért?

– Na, az relatív. Amit egy német munkás kap, annak esetleg felét kapja meg egy külföldi. Ez is szakértelemtől függ. Ő kap óránként tíz eurót, akkor én öt-hat eurót.

– Bizonyítványt nem kértek?

– Nem. Néhány napig figyelték, hogyan dolgozunk, aztán megkaptuk a munkát. Ott nem úgy van, hogy kötött időre alkalmaznak, hanem egy-egy adott munkára, ahogy ők mondják: projektre. Ez a legjobb: amíg egy német tíz napig dolgozna vele, mi megcsináljuk fele idő alatt – napi tíztizenkét órát dolgozva…

– Mennyire kell értened németül?

– A szakszöveget mindenképpen. Gyerekkoromban jártam németre *Káposzta Lajos* evangélikus tisztelendő úrhoz. Ő mindig azt mondta: a szavakat meg kell tanulni. És ez bizony így van! De ő volt a konfirmáló lelkészem is, és elmondhatom: nagyon sokat jelentettek azok az évek – így utólag meg főképp!

– Hol laktál a kinti munka alatt?

– A mi szállásunkat a saját munkáltatónk szerezte, mivel nem volt hol laknunk. Na, nem volt egy luxushotel, de a célnak megfelelt: az egyik város környéki faluban alakíttatott át egy motelt munkásszállássá a leleményes tulaj. Két-három ágyas szobák saját fürdőszobával, lent pedig közös konyha és étkező. A furgonunkkal ott parkolhattunk a ház előtt, amúgy pedig biztonságos környék volt. Ha befizettünk heti hét eurót, akkor volt a szobában internet is, WiFi.

Mi azért gettónak neveztük ezt a házat – meg az utcát is –, merthogy csak magunkfajta külföldi népek lakták. Jellemzően minden oroszul is ki volt írva a folyosói hirdetőtáblán és a konyhában…

– Milyen volt az ellátás? Hogy tetszik a német konyha?

– Ehető… Mindenesetre vastag könyvet nem tenne ki a „Finom német ételek receptjei” című gyűjtemény. Szerencsére azért volt nálunk hazai kolbász, konzerv, sonka… Aztán amikor elfogyott, akkor vettünk valamit, főztünk.

Sajnos el kell mondanom azt is, hogy a minket alkalmazó német cég nem viselte szívén az ottlétünket. Mármint szociális szempontból. Biztos el tudna számolni valami étkezési jegyet is a dolgozóknak, de úgy vannak vele, hogy „a külföldinek minek?”…

– Hogyan lehet megőrizni vendégmunkásként az emberséget? Úgy értem: lelkileg, erkölcsileg…

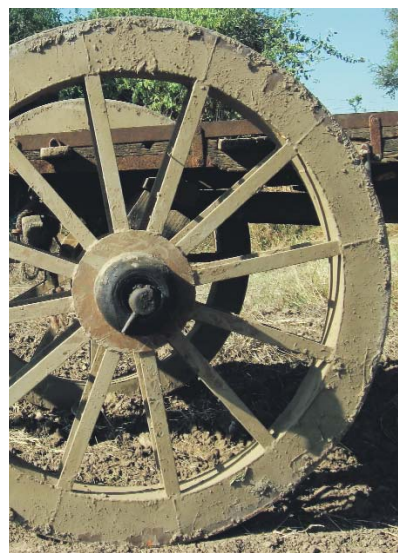

– A szállásunkkal szemben állt a falu katolikus temploma, följebb pedig az evangélikus. A vasárnapot leginkább alvással és mosással töltöttük. De havonta egyszer engedtem a harang hívó szavának, és elmentem istentiszteletre. Nem is a prédikáció volt a fontos, hiszen annyira nem értek németül, hanem a hangulat, az énekek, meg hogy azért csak elmentem egy egyházi alkalomra.

– Mit tanácsolsz annak, aki belevágna a vendégmunkás életbe?

– A fizetés magasabb, mint idehaza, az biztos. A munka elvállalásával azonban csínján kell bánni. Az építkezésen, ahol dolgoztam, a munkavezetők nem határozták meg egyértelműen a feladatot. Előfordult, hogy egyikük ezt mondta, a másik azt. Egymásra licitáltak. Ja, és a legfontosabb: honvágyad nem lehet, beteg nem lehetsz, és az első időszak spórolós! Meg a későbbi is! Mert nem tudhatod, meddig bírod…

■ Ifj. Káposzta Lajos

KATOLIKUS PAPOK VALLOMÁSAI

Cölibátus vagy család?

▶ Hét katolikus pappal készült interjút olvashat, aki kézbe veszi a *Mi lesz veled, cölibátus?* című kötetet. A cím alapján azt gondolnánk, hogy kizárólag a cölibátussal kapcsolatos kérdésekről esik szó, de valójában hét papi életbe nyerünk betekintést. Hármuk ma is szolgálatban áll, másik három megvált a papi pályától, egyiküket pedig tanításbeli elhajlás miatt kiközösítették. Mint beszámolóikból kitűnik, a cölibátus csupán egy tényező – nem elhanyagolható, de nem feltétlenül a legfontosabb tényező –, amely a katolikus papok szolgálatát korunkban megnehezíti, néha ellehetetleníti.

Az első interjú alanyának a dolgozószobájában uralkodó „művészi rendetlenség” jelenti a rendet, amelyben jól érzi magát. Körbemutat, majd felteszi a kérdést: „…elképzelhető lenne itt, ebben a környezetben egy asszony, egy feleség?” Majd elmondja, hogy mielőtt a papi hivatást választotta volna, életének a szexualitás is része volt. Azt a munkatempót azonban, amelyet számára a papi szolgálat diktál, összeegyeztethetetlennek tartja a felelős családi élettel.

Papi életét örömtelinek tartja, és hangsúlyozza, hogy nem szenvedi hiányát bensőséges emberi kapcsolatoknak. Mégsem szégyelli megvallani, hogy időnként „a szexualitás a maga elemi módján olyan erővel zuhan, ront rám, hogy szinte beledöglök”. Mégis ellenáll a kísértéseknek, mert hivatását szereti, és nem tartja értelmetlen áldozatnak a cölib életforma vállalását. Meggyőződése, hogy az ebből adódó kísértések kisebb mértékben hátráltatják papi szolgálata betöltésében, mint ahogyan a családról való gondoskodás tenné.

A második interjúalany, miután megvált a papságtól, házasságot kötött. A papi pálya elhagyására azonban – vallomása szerint – nem a cölibátus késztette, hanem egyházpolitikai okok miatt került rá sor. *Bulányi György* Bokor-mozgalmában való részvétele miatt vált olyan mértékben mellőzötté, hogy végül jobbnak látta, ha önként megválik az egyházi szolgálattól. Miután letette a reverendát, még két évig élt egyedül, és csak ezután gondolt a társkeresésre. Házasságot kötött. Papi szolgálatának éveire visszaemlékezve elmondja, hogy bár a cölibátust időnként nehezen viselhető tehernek érezte, még ilyenkor sem ez volt a legsúlyosabb problémája. Elvben sosem vonta kétségbe a cölibátusnak mint papi életformának a szükségességét.

Egykori pap a következő megszólaló is: őt a katolikus egyház kiközösítette *Karl Herbst A valódi Jézus* című könyvének magyarra fordításáért, illetve a szerző nézeteivel való azonosulásáért, azoknak szószéken való megszólaltatásáért. A papi szolgálattól való megválás oka az ő esetében sem a cölibátus megszegése vagy megkérdőjelezése volt, ám a cölibátus intézményét ma nyíltan elavultnak és értelmetlennek vallja, eltörlésére ennek ellenére nem lát reményt.

Kezdetben csak a szexualitás valóságának tapasztalása jelentett számára problémát, később azonban szerelmes lett – mondja a negyedik interjúalany, aki szerzetes. Hosszas lelki vívódás után úgy döntött, nem tud társ nélkül élni. Benyújtotta a Szentszékhez a papság alóli feloldásának kérelmét. Indoknak azt jelölte meg, hogy nem volt elhívása a papságra, amikor fölszentelték. Róma válasza az interjú napjáig nem érkezett meg. Ha megkapja a feloldást, amelyben őszintén reménykedik, akkor „békés úton” válhat meg az egyházi szolgálattól, és a katolikus egyház törvényei szerint is érvényes házasságot köthet. De számol a nemleges válasz lehetőségével is. Eldöntötte, hogy ebben az esetben is kilép a szolgálatból, és feleségül veszi választottját. Ez azonban kiközösítést von maga után. Ellentmondásos, hogy az „elbocsátó szép üzenet” reményében elhivatottság hiányára kénytelen hivatkozni, holott az ő esetében kizárólag a cölibátus az ok, amiért nem tud a papi pályán maradni.

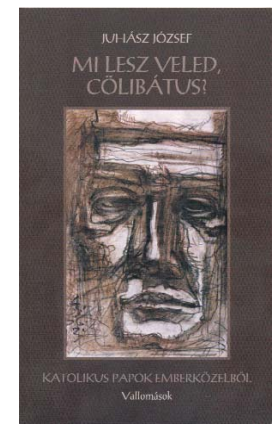

Most is szolgálatban álló pap – a következő nyilatkozó – fogalmazza meg: amikor a papi hivatást választotta, nem érezte problémának az ezzel járó cölibátus elfogadását, de ma ezt már éretlen gondolkodásának tudja be. Nem tudta, mit vállal. Nem titkolja, hogy az ő életében is a papoknál szokásos menetrend szerint jelentkeztek a problémák. Először a szexualitás valósága elleni szélmalomharc gyötrelmeit tapasztalta meg, később inkább a társ hiánya miatt szenvedett, amelyhez az apaság megélésének hiánya is társult. Hangsúlyozza, hogy a II. vatikáni zsinat *Presbiterorum ordinis* (a papi rendről) kezdetű határozata kimondja: „A papi cölibátus nem a papság természetéből fakadó követelmény, miként ez nyilvánvaló az ősegyház gyakorlatából és a keleti egyházak hagyományából…” Ez lehetővé tenné a szerinte szükséges változást. A nők pappá szentelésének megtagadását is indokolatlannak tartja, és kutatásai alapján olyan dokumentumra hivatkozik, amely kétséget kizáróan bizonyítja, hogy az egyházban a papság nem mindig volt a férfiak privilégiuma.

A hatodik interjú alanya – miután megkapta a papság alóli feloldást –, a katolikus egyház szertartása szerint kötött házasságot. Szerinte „a papi nőtlenség intézménye stabilan áll, és változatlanul szedi az áldozatait”. Abszurdnak mondja, hogy „az egyházi hivatal packázása, morálisan elfogadhatatlan magatartása egy olyan »bűnös állapotba« kényszerít felszentelt, tehát szentségi állapotban lévő papokat, hogy szentségi házasság, bűnbocsánat, feloldozás és következésképpen az Úr asztalához járulás nélkül éljenek”. Majd hozzáteszi, hogy papi szolgálata idején négy főnöke volt ügynök, nekik és társaiknak azonban az egyházi hivatal részéről „hatalmasan kijár a tolerancia”.

Ezután föltesz három súlyos kérdést: 1. Hogy tudja elviselni a magasabb hierarchia, hogy elhivatott emberek a cölibátus megszegése miatt civil foglalkozást kénytelenek keresni, miközben a növekvő paphiány miatt sokakhoz nem jut el az evangélium? 2. A házastársuk mellett életfogytig kitartó volt papokat miért sújtja az egyház szintén életfogytig tartó büntetésekkel? 3. Mi az akadálya a sok kínt és kárt okozó kötelező cölibátus eltörlésének, ha az nem vezethető le se az egyházi hagyományból, se az evangéliumból, sőt még csak nem is dogma, és csak a II. lateráni zsinat tette kötelezővé 1139-ben? Emellett irritálónak tartja azt is, hogy a manapság nem kis számban katolikus hitre térő anglikán papok katolikus papként is fenntarthatják házasságukat.

Görög katolikus pap, mellesleg egyházjogász is, és mint családapa, házasságban él a hetedik nyilatkozó. Azt fejtegeti, hogy mind a cölib életmódnak, mind a házas életnek vannak buktatói. Főleg ha felkészületlen rá valaki. Szerinte a római katolikus papnövendékekkel kellőképpen tudatosítani kellene, hogy mire vállalkoznak: mit jelent például, hogy karácsony szentestéjét egy életen át családi közösségen kívül kell ünnepelniük. Ugyanakkor arra is rámutat, hogy a görög katolikus kispapoknak is csak a felszentelés előtt van lehetőségük a házasságkötésre, és ha nem a cölibátust választják, akkor tanulmányaik befejeztekor, felszentelési kérelmük benyújtásakor be kell mutatniuk menyasszonyukat. Mivel ötéves tanulmányi idejük alatt viszonylag kevés idejük van udvarlásra, őket az elhamarkodott, meggondolatlan párválasztás veszélye fenyegeti.

Arra a kérdésre, hogy miért nem tartja elképzelhetőnek, hogy a római katolikus egyházban is – a görög katolikushoz hasonlóan – ne kötelező, hanem választható legyen a cölibátus, meglepő feleletet ad: „Mert akkor eltűnne az egyházból valami fontos, valami nagyon nagy érték: a teljes odaadottság.” Ez a válasz azért megdöbbentő, mert úgy tűnik, hogy a válaszadó, aki maga is férj és családapa – talán anélkül, hogy gondolna rá – saját papi szolgálatáról mond ítéletet.

Megjegyezzük azonban, hogy azok számára, akik papi szolgálatukban a teljes odaadottságot csak cölib életformában tudják megélni, a keleti egyházakban – így a görög katolikus egyházban is – létezik a szerzetesség intézménye. Ám azok a papok, akik a keleti egyházakban szerzetesek lesznek, a cölib életformát valóban önként választják, nem az egyház kényszeríti rájuk, mint ahogyan az a szerzetesi fogadalmat tenni nem kívánó római katolikus kollégáikkal történik. És ez lényeges különbség. Mert amíg az önkéntes választás nyomán vállalt cölib életforma valóban értéket képviselhet, addig a kényszerű „választás” eredményezte cölibátus többnyire csak kísértések és nemritkán súlyos bűnök forrása.

A hét interjú összegzéseként elmondhatjuk: különböző vélemények szólaltak meg bennük, de a nyilatkozók többsége a kötelező cölibátus intézményét értelmetlennek, álságosnak, időszerűtlennek, sok fölösleges emberi szenvedés és tragédiák kiváltójának tartja. Emellett az a vélemény is hangot kap, hogy a római katolikus egyház működését ma már veszélyeztető paphiány fő oka is a kötelező cölibátusban keresendő. A jövő kilátásait illetően pedig mindent elárul a nyilatkozók egyikének az a véleménye, hogy a problémát nem az egyház, hanem az élet fogja megoldani.

■ Véghelyi Antal

Juhász József: Mi lesz veled, cölibátus? Katolikus papok emberközelből. Szófia Kiadó, Budapest, 2010. Ára 1990 forint. Kapható a nagyobb könyvesboltokban.

Kampány után – kampány előtt?

Véget ért egyházunk egyszázalékos kampánya, sőt már a számszerű eredmények *(http://www.evangelikus.hu/lapszemle/keves-az-1-szazalek)* is a rendelkezésünkre állnak ahhoz, hogy választ kereshessünk arra a kérdésre, amely a kampánnyal kapcsolatban sokakat – közöttük engem is – foglalkoztatott: vajon célszerű dolog-e ilyen kampányokat indítani, vagy sem. A *Fraterneten* (egyházi levelező fórum) komoly vita alakult ki ezzel kapcsolatban a kampány ideje alatt, de az az időpont talán nem volt megfelelő arra, hogy a kérdést érdemben és higgadtan megtárgyalhassuk.

Ma már tudjuk, hogy a kampány elérte (egyik) kitűzött célját: ötvenezernél többen ajánlották fel személyi jövedelemadójuk egy százalékát a Magyarországi Evangélikus Egyház javára. Azt is tudjuk, hogy a befolyt mintegy háromszázmillió forintnyi összeg kevesebb, mint a tavalyi. Azt azonban nem tudjuk meg soha, hogy a kampány nyereséges volt-e, vagy veszteséggel járt: nem tudjuk ugyanis, hogy a befolyt összeg mekkora része köszönhető a kampánynak, vagy más szavakkal, mennyi folyt volna be akkor, ha a kampányról lemondunk, nem tudjuk, hogy több folyt-e be, mint amennyit a kampányra költöttünk. Ennél azonban sokkal fontosabb kérdés az, hogy a kampány Isten ügyének és egyházunknak a javát szolgálta-e vajon, vagy esetleg éppen kárára volt. Most elsősorban ezzel szeretnék foglalkozni.

* * *

Az egyház és a pénz viszonya mindig kényes kérdés volt, és így van ez napjainkban is. A Szentírás egyértelművé teszi, hogy a mammon hatalma Isten ügyének kibékíthetetlen ellensége (Mt 6,24). Természetes – hiszen társadalomban élünk –, hogy a pénznek mint *eszköznek* a használatáról nem mondhatunk le, azonban annak, hogy a pénz *célként* jelenjék meg az egyház életében, még a látszatát is jó lenne elkerülni. Különösen így van ez mostanában, amikor az állam arra törekszik, hogy szétválassza a valódi egyházakat az egyháznak álcázott üzleti vállalkozásoktól.

Szeptemberben jelent meg *Tóta W. Árpád* cikke *Legyen Ön is katolikus!* címmel (egyházunk honlapja is átvette), amelyet elolvasva fel kell ismernünk, hogy a szerző nem csupán egyéni véleményét fogalmazta meg, hanem olyan kritikát írt le az egyházakról, amellyel a társadalom jelentős része egyetért – legalábbis ezt tapasztalhatjuk mi, akik nemcsak egyházi környezetben mozgunk, hanem olykor egyházellenességgel is szembesülünk.

Sokan vannak, akik az egyházat valamilyen üzleti vállalkozásnak tartják, amely bizonyos szolgáltatások (keresztelés, esketés, temetés, karitatív és oktatási tevékenységek) ellátására szakosodott. Azzal a gondolattal sem az említett cikkben találkoztam először, hogy az egyház a pártokhoz hasonló érdekérvényesítő szervezet, amelynek legfőbb célja befolyásának, politikai és gazdasági hatalmának növelése, az elit számára megfelelő életkörülmények biztosítása.

Ezen természetesen meg lehet botránkozni, de bölcsebb dolog elgondolkodni azon, hogy ez a vélemény vajon miért alakult ki, és – amennyiben bántónak ítéljük – kerülni mindent, ami ezt igazolni látszik.

Ezeket a bevezető gondolatokat szem előtt tartva nézzük, hogy a kampány milyen veszélyeket rejthet magában.

Először is nem tartom szerencsésnek a „kampány” szó használatát a mi esetünkben, annak ellenére, hogy pontosan fedi a valóságot. Bár a szó értelme általánosabb, eddig többnyire az üzleti és a politikai életben találkoztunk vele. Sokan vagyunk, akik ha meg akarjuk fogalmazni a szó jelentését, akkor – tapasztalataink alapján – valami ilyesmit mondanánk: a kampány rövid ideig tartó akció emberek tömeges félrevezetésére egy adott cél elérése érdekében. Egyrészt nem lenne jó, ha most is erre asszociálnánk, másrészt az üzleti és politikai élethez va-

ló tartozásunkat sugallja az, ha annak az eszközeit használjuk. Jobb lett volna kitalálni egy csak erre a célra szolgáló új kifejezést.

„Szépséghibája” ennek a kampánynak, hogy nem titkolt *célja* a pénz, ezáltal olyan színben tünteti fel az egyházakat, mintha pénzéhes, a pénzért az elveiket is feladó szervezetek lennének, holott csak jogos „jussukhoz”, a törvény által nekik ítélt támogatáshoz szeretnének hozzájutni.

Nem tartom jó eszköznek az óriásplakátot, amelyet ugyancsak az üzleti és politikai életből vettünk át. A plakát, a reklám és a hazugság majdnem szinonimák sokunk szótárában. Az első egyházi óriásplakátból, amellyel találkoztam – katolikus testvéreinké volt – már semmire sem emlékszem, csak arra, hogy láttán nagyon rossz érzés fogott el: úgy éreztem, hogy lejáratjuk magunkat a társadalom előtt. Első (evangélikus) egyszázalékos plakátunkat egy ismerősöm – nem tudta, hogy én is evangélikus vagyok – úgy kommentálta, hogy „beindult a szent biznisz”. Ha olyan plakátot készíttet egyházunk, amelyet visszatetszőnek érzünk, mert „csúsztatás” van benne, hamis színben tünteti fel magát, vagy csak egyszerűen semmitmondó, mint az említett első plakátunk („Életközelben vagyunk!”), akkor megnehezíti, hogy közösséget vállaljunk vele.

Nemrégen olvashattunk egy ilyen esetről (honlapunk is átvette): református testvéreink plakátot készítettek a népszámlálásra, amelyet „házon belül” is hamisnak éreztek *(http://www.evangelikus.hu/okumene/reformatus-nepszamlalasi-plakat-krisztus-oeroeme-nem-mosolygasban-jelenik-meg-eletukben),* így akár az is előfordulhat, hogy a plakáttal nem nyerünk híveket, hanem veszítünk. Plakát dolgában egyébként is eleve vesztes helyzetből indulunk a pártokkal és multinacionális vállalkozásokkal szemben, hiszen az ő anyagi lehetőségeiknek töredékével rendelkezünk csupán, így plakátjaink sem minőségben, sem mennyiségben nem versenyképesek.

Bár a kampány előtt és a kampány idején is folyt az a – nagyon helyénvaló – felvilágosító munka, amely arra akarta felhívni a figyelmet, hogy az egyházak részére felajánlható egy százalék nem azonos a civil szervezetek, alapítványok részére felajánlható egy százalékkal – tehát ha valaki egy százalékot ajánl fel az egyháznak, azzal nem károsít meg egyetlen karitatív szervezetet sem, hiszen az ő részükre egy másik egy százalékot ajánlhat fel –, plakátunk a megjelenését tekintve semmiben sem különbözik a karitatív szervezetek egyszázalékos plakátjaitól, és ez a felvilágosító munka ellen dolgozik: a kétféle egy százalékot összemossa.

Nem tartom szerencsésnek azt sem, hogy a kampány érdekében minden évben ki kell emelnünk egy – a társadalom részéről is elismert – területet (karitatív intézmények, iskolák stb.), amelyet a plakáton fogunk szerepeltetni, hiszen ez az egy százalék az egyházak támogatásának törvények által szabályozott formája, senki sem követeli meg tőlünk, hogy minden évben valamilyen konkrét célt jelöljünk meg – ez csak a kampányhoz kell –, és jogilag senki sem kifogásolhatná, ha a pénzt végül nem arra a célra használnánk fel, mint amelyet a kampányban megjelöltünk, legfeljebb megkérdőjelezhetnék szavahihetőségünket.

* * *

Nyilván felmerül a kérdés olvasóimban, hogy ha a kampánnyal szemben ilyen fenntartásaim vannak, akkor mit javasolok helyette, hiszen hiba lenne veszni hagyni azokat az egy százalékokat, amelyek a törvény szerint megilletnek bennünket.

Tudjuk jól, hogy a társadalomnak csak egy kis része él az egyszázalékos felajánlás lehetőségével. Valószínűleg igaz ez egyházunk tagjaira is, ezért a felvilágosító munkát folytatni kell minden alkalmas lehetőséget kihasználva (családlátogatás, hirdetések az istentiszteleten, gyülekezeti alkalmak, egyházi média). A kampány azonban mindenképpen a rövid távú megoldás eszköze, és nekünk hosszabb távra kellene terveznünk.

Az a társadalmi igény, hogy az egyházakat a hívek tartsák fenn, egyre világosabban fogalmazódik meg, és alapvetően nem is kifogásolható. Ehhez azonban egyházukat szerető, ahhoz ragaszkodó és érte áldozatot is vállaló hívekre lenne szükség: erősíteni kellene híveink identitástudatát, értékeinkért való felelős aggódását. Ehhez is eszköz lehet a családlátogatás, a gyülekezeti alkalmak, az egyházi média, de fontos lenne egyházi kincseink (épületek, gyűjtemények, művészi alkotások stb.) megismertetése és ápolása is. Az olyan ifjúsági találkozókon, mint amilyen a Szélrózsa is, kiemelt figyelmet kellene szentelni az identitástudat erősítésének az összetartozás élményén keresztül. Helyet kellene kapnia a lutheri tanításnak és a koráléneklésnek ezeken a találkozókon, de egyházi iskoláinkban is.

Tudom, hogy ha testvéregyházaink nem mondanak le a kampányról, nekünk is nehezebb megtenni, de talán le kellene ülni velük megtárgyalni, hogy ők miként látják a kampány társadalmi hatásait: Isten ügyét szolgáljuk, vagy csak a pillanatnyi fennmaradásért küzdünk? Úgy tudom, hogy a népszámlálással kapcsolatban egyházunk nem indított országos kampányt (helyi kezdeményezésekről, sőt kisebb balfogásokról is értesültem). Ez biztató lehet a jövőre nézve: lehet, hogy függetleníteni tudjuk magunkat továbbra is kampányoló testvéregyházainktól?

■ Herényi István

A látók felelőssége

„Budapestet is elérte a világforradalom” – olvasom az *Index.hu* internetes hírportálon. „Occupy Wall Street” – a világ pénzügyi központjaként emlegetett nevezetes amerikai utca elfoglalására buzdítanak azok a közterületre kitelepült fiatalok, akiknek sátrai már megjelentek Londonban is, és a világ több városában is.

„Foglald el a teret!” – hirdetik immáron a mi fővárosunkban is a sátorlakók –, hogy le ne maradjunk semmiről sem, ami a nagyvilágban történik. „Nem vagyunk biztonságban a bankárok és a politikusok kezében” – mondja a szóvivő. Hogy a mozgalom majd mivé válik, vagy mit ér el, az most persze még messze nem világos. De a kiváltó ok érthető, hisz egyre inkább világos, bajainkért most bizony joggal hibáztathatók a szűk látókörű politikusok és pénzemberek.

Naponta özönével zúdulnak ránk a rosszabbnál rosszabb hírek. Az üzemanyag ára az autósok számára lassan megfizethetetlen. A forint naponta negatív csúcsokat dönt. Hírek érkeznek olyanokról, akik valamiféle önellátásra kezdenek berendezkedni. Bármi történhet, a veteményesben megterem a zöldség, az udvaron újra tyúkok kapirgálhatnak majd, a hizlalt disznó is az ólban most biztos befektetésnek tűnik. Igen ám, de ezt nem tudják megtenni a nagyvárosban élők. A panel erkélye nem sok mindenre alkalmas… Mi lesz velük? Egyre rosszabb a kedvünk.

Látjuk a kormány erőlködését is. Menteni a reménytelenül eladósodottakat, csökkenteni az ország hatalmas adósságát. Azt, amit nem ők halmoztak fel, hiszen a baj még 2008-ban keletkezett. Kérdés azonban, hogyan lehet okosnak lenni egy olyan helyzetben, amilyenhez hasonló még nem volt, s amelyre nincs recept…

Azt mondja a soltvadkerti polgármester, hogy náluk az önkormányzatnak nincs egy fillér adóssága sem. Mert az ott élőkben él még a régi mentalitás: addig nyújtózkodtak csak, ameddig a takarójuk ért. Ők nyugodtan alszanak. Az adósságválságot eszerint „takaróválságnak” is lehetne nevezni. Egyének és országok keze-lába lóg már ki régen a kicsi takaró alól.

Világos az is, hogy nem lehet olyan pénzekre alapozni, melyek mögött nincs tényleges munka! Az asztalos elkészít egy széket, azt eladja. Munkájával ő adott valamit a világnak. Ugyanígy a földműves, a lakatos, a tanár, az orvos – mindazok, akik ténylegesen dolgoztak, értéket hoztak ezzel létre. Az ügyeskedők, a spekulánsok semmilyen értéket nem hoznak létre – s ez igaz a seftelő bankokra, kormányokra is.

Hol voltak a szakemberek, a „látók” akkor, amikor szólni kellett volna? Mit szólni, nagyot kiáltani kellett volna! Évekkel ezelőtt, mikor építési hitelt kívántam fölvenni, a megkérdezett bankok, egy kivétellel, mind a svájci frankra akartak rábeszélni. Hol van azok felelőssége, akik akkor emberek százezreit vették rá egy pillanatnyilag jónak tűnő ötletre?

Akikre mi, laikusok bízzuk magunkat, azok eszerint csak az orrukig látnak? „Az okos ember hitelből él” – ez folyt a vízcsapból is. Senki nem szólt ellene. Százezrek vettek a semmiből autót, lakást, ki tudja, még mit. És senki nem emelte fel az ujját figyelmeztetve, hogy ennek nem lesz jó vége.

Olvasom, hogy egy osztrák bankvezér ötlete volt a svájcifrank-alapú hitelek elterjesztése, többek között nálunk is. Hol van most ez az úriember? És: Brüsszel, ahonnan az unió

Másutt még rosszabb a helyzet. Az ember nem érti, hogyan mehet egy egész ország csődbe. Mi történik akkor? Valóban nem kapnak fizetést a tanárok, az orvosok, a közalkalmazottak? Hisz ez sok százezer embert jelent! Zárolják a bankszámlákat? Nem lehet a bankautomatákból sem pénzt kivenni? Ez pedig már mindannyiunkat érint. Mi, egy nagyjából biztonságos kor gyermekei, el sem tudjuk képzelni azt, amit nagyapáink még emlegetnek. Amikor *billpengőket* sodort a szél a pesti utcán. S egyhavi fizetésért alig lehetett valamit vásárolni a boltban.

nagyokosai annyi mindenbe beleszólnak, látva a görög és a többi problémát, miért nem szólt, miért nem lépett? Válaszra váró kérdések…

Az őrálló felelősségéről olvashatunk *Ezékiel próféta könyvében.* Akit őrállóvá tett Isten, és látja jönni az ellenséget, de nem szól, nem fúj riadót, s a baj megtörténik, azt az Úr számon fogja kérni! „Nincs nagyobb bűn, mint másokat vezetni, másoknak parancsolni, másokon uralkodni akarni – ahhoz való tulajdon és talentumok nélkül…” *(Széchenyi István: Nagy magyar szatíra)*

■ Lupták György

ÖRÖK ÉLET VASÁRNAPJA

Mi a célja az életemnek? – Az Úristen dicsőítése!

▸ Nem árulok zsákbamacskát, a címben ott a felelet is erre a létkérdésre. Ez az igazi életforma; minden más csupán puszta létezés. Ha megismerem, mi Isten célja velem, nem lesz kérdés számomra, kiért éljek: magamért vagy Istenért? Céltudatos életem így nem ér véget, mert az örökkévalóságban folytatódik, amit itt csak elkezdtem; s mennyei világában mást nem is fogok tenni, mint a Bárány menyegzőjén, a nagy sokaságban ezt zengeni: *„Halleluja, mert uralkodik az Úr, a mi Istenünk, a Mindenható! Örüljünk és ujjongjunk, és dicsőítsük őt!”* (Jel 19,6–7)

De addig a felkészülési, kegyelmi időben meg kell ismernem Isten kijelentett akaratát. Mióta ember él a földön, feltette önmagának a címbeli kérdést. Csak egy választ említek: *Augustinus* egyházatya szerint Isten önmaga számára teremtett minket, és nyugtalan a mi szívünk, míg meg nem nyugszik őbenne.

De ez a megnyugvás nem lehet néma hallgatás, mert teremtett világában minden őt dicsőíti – csak a saját képére és hasonlatosságára alkotott ember mulasztaná el ezt? Igaz, a bukott angyalok, a sátán vezetésével, nem Istennek adták meg a dicsőséget, fellázadtak ellene, így örök sorsuk végül: levettetés a mennyből.

S ez a főbűn: a hitetlenség, amikor valamit vagy valakit jobban szeretek Istennél! A Szentírás tanúsága szerint mindenki vétkezett, és nélkülözi az Isten dicsőségét. Pedig ő gyermekeit a saját dicsőségére teremtette, formálta és alkotta! Jézus volt az egyetlen, aki tökéletesen megdicsőítette mennyei Atyját azáltal, hogy elvégezte a reábízott munkát e földön. De mi miként dicsőíthetjük meg Teremtőnket?

Első lépés a helyes dicsőítéshez – amely nem elsősorban a szánkkal történik, hanem egész életfolytatásunkkal –, hogy megismerjük és szeressük őt. S majd ha Istent szeretjük mindennél jobban, megtanuljuk tettekkel is szeretni embertársainkat; kezdve a hozzánk legközelebb állókon. Azért tudjuk így befogadni a szívünkbe s elfogadni is egymást, mert megtapasztaltuk, hogy Krisztus is befogadott minket az Isten dicsőségére. S ahogy egyre jobban hasonlatosak leszünk Urunkhoz, annál jobban tükrözzük az ő dicsőségét. Hitben való növekedésünk a Krisztusban igen sok kísértés és bukdácsolás közepette halad előre, de bizonyosan teljességre jut, mert mennyei Atyánk munkálja azt bennünk.

Isten ugyanis új életet adott nekünk, amikor elfogadtuk Jézust életünk Urának. S így szolgálatunk gyümölcseként, végső soron, hálaadás és dicsőség terem életünk fáján; ha a tőle kapott erővel végezzük e földi küldetésünket, hogy mindenkor Isten dicsőíttessék meg benne Jézus Urunk által.

Isten gyermeke nem lehet néma, mert amivel telve a szíve, azt szólja a szája. S ha róla beszélünk az embereknek (akár a világias világhálón is), az ő örömhírét adjuk tovább. Ez is azt szolgálja, hogy a kegyelem sokasodjék, és egyre többen adjanak hálát az Isten dicsőségére, elfogadva az ő aranyevangéliumát (lásd Jn 3,16).

A kereszten Jézus is válaszút elé került, de ő nem kérte, hogy Atyja megmentse attól az órától; hanem inkább azt, hogy: *„Atyám, dicsőítsd meg a te nevedet!”* Életútján valamikor minden embernek is el kell tehát döntenie: magáért vagy Istenért akar-e élni?

A saját erőnkből erre képtelenek vagyunk, de éppen a reformáció ünnepének közelében emlékezhetünk reformátoraink e közel fél évezredes felfedezésére: egyedül Krisztus! Ővele és általa képessé válunk Isten terve és szándéka szerint, őt megdicsőítve élni már e földön, ha Krisztus él bennünk. Ugyanis akik befogadták Jézust, s hisznek benne, azokat Isten felhatalmazta, hogy az ő gyermekeivé legyenek (Jn 1,12).

S aki hisz a Fiúban, annak Isten ingyen kegyelmi ajándékaként már most örök élete van, így elkezdheti a dicsőítést ebben a rövid földi „próbaidőben”, hogy a folytatásra is alkalmassá váljon. Az Atya-Fiú Lelke vesz lakozást benne megtérése, újjászületése pillanatában; s egyre hasonlóbbá válik Urához. Az egész életén át tartó megszentelődése során egyre jobban tükrözi az Úristen dicsőségét, miként a hold a naptól kapja fényét. Így válhat minden *christianus* a világ világosságává és megélt életprogramjának továbbadójává.

Íme, így használhat Isten minket mint örökkévaló szeretetének eszközeit, hogy felkészüljünk az örökkévalóságra. Ám nem mindegy, hol és miként töltjük el az örökkévalóságot. A választ e földi életünk során tetteinkkel adjuk meg e két kérdésre; azzal, hogy mit tettünk Jézussal és az Istentől kapott talentumainkkal. Számunkra is egyetlen úttá, örök igazsággá és életté s így életcéllá lett-e az Isten Fia? És csak a magunk számára hasznosítottuk képességeinket, kegyelmi ajándékainkat, lehetőségeinket, erőinket; vagy az Úristen dicsőségére szolgáltunk azokkal másoknak, felismerve, hogy ő az örökkévalóságra teremtett minket, és azt velünk is akarja eltölteni.

Amilyen a kapcsolatunk Istennel e földön, olyan lesz a mennyben is. Ezért ha ezt szeretnéd tőle hallani az utolsó napon: *„Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára!”* (Mt 25,21), akkor el kell döntened, mi a célja az életednek.

A Szentírás kijelentései alapján én csak ezt a közös, földi és mennyei életcélt „fedeztem fel”, amelyben minden benne van: az Úristen dicsőítése, imádása, magasztalása egész életfolytatásommal; miközben átélem, hogy az életemben minden kegyelem!

■ Garai András

Valóban ez vár odaát?

Igazából mennyország

▸ Nagy várakozás és nagy csalódás. Így foglalhatom össze tömören azt a folyamatot, amely az *Igazából mennyország (Heaven is for Real)* című, vidám, sárga borítóval megjelent kötet olvasása során ment végbe bennem. Hálásan fogadtam, amikor kolléganőm átadta olvasásra, semmit nem tudtam ugyanis a 2010 novembere óta az amerikai sikerlistákat vezető könyvről és a történetről, amely ihlette, de a téma azonnal érdekelni kezdett.

A *New York Times bestseller* címsor a borítón ugyan kicsit zavart, akárcsak a könyv első négy oldalán a bestsellereknél „kötelező” dicshimnuszözön.

Előzményként még idekívánkozik, hogy az elmúlt bő fél évben számtalan halálközeli élménnyel, a léleknek a fizikai test halála utáni életével, a túlvilággal, az élők és eltávozottak közötti kapcsolattal foglalkozó irodalmat tanulmányoztam. Semmi sem izgat jobban jelenleg sem, mint az, hogy mi történik velünk és szeretteinkkel halálunk után – ehhez nyilván személyes motiváció adta a szűnni nem akaró, reményre, vigaszra vágyó érdeklődést.

Emellett sietek leszögezni, hogy teológiát végzett, hívő emberként vallom, hogy sem Isten léte, sem az örök élet, sem a lélek halhatatlansága nem szorul bizonyításra, hiszen a Szentírás számomra az az isteni kinyilatkoztatás, amely e kérdések hitbeli dimenziójában megkérdőjelezhetetlen bizonyítékokkal szolgál.

De nézzük a könyvet! *Todd Burpo* nebraskai metodista lelkész négyéves kisfia, *Colton,* egy rendkívül bájos kisfiú 2003-ban perforálódott vakbélgyulladás miatt végrehajtott műtétje után halálközeli élményről számol be szüleinek. Ez önmagában nem kivételes eset, hiszen *Raymond A. Moody Élet az élet után* és *Fény a kapun túl* című, hatalmas érdeklődést kiváltott műveiben halálközeli élmények ezreinek tudományos igényű feldolgozásából összeállított válogatást közöl hiteles orvosi diagnózisokkal és precíz, visszaellenőrizhető dokumentációkkal. Pácienseitől tudunk az alagútélményről, a fénylényekről, a „túlvilági testről”, a mindent átható szeretetről, a bennünket odaát váró, szeretteinkkel való találkozásról és így tovább.

A „mennyország kis szemtanúja” azonban az eset után hét (!) évvel megjelenő könyvben olyan közléseket tesz, amelyek több mint elgondolkodtatóak: a kritikai érzékkel is megáldott gondolkodó embert legalábbis elbizonytalanítják, és zavarba hozzák. Mert bár a kezdeti, legelső közlése (amelyet négyévesen tesz) még egybevág a halálközeli élményt átéltek tapasztalataival (például a műtét során „kilép” a testéből, és fentről látja az orvost, valamint szüleit két külön helyiségben – amelyről másképp nem tudhatott volna, ha nem látja őket), de ez még csak a prológus, a kérdőjelek ezután kezdődnek – és a történet előrehaladtával egyre csak szaporodnak.

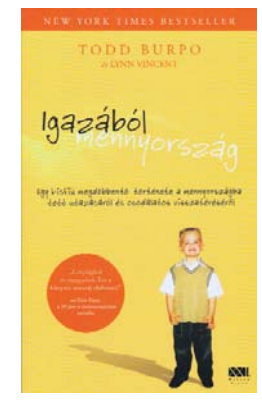

Nagyon nehéz nem élni a gyanúperrel, hogy az évek múlásával a sajátos családi közegben töltött idő erőteljesen rányomta a bélyegét a felcseperedő Colton négyévesen átélt élményeiről megmaradt emlékeire. A lelkész édesapa mellett a család két gyereke napi szinten benne él a vasárnapi iskola, a gyermekbibliai történetek, a képes Bibliák és nagy valószínűséggel – amint a kötet számos utalásából erre következtethetünk – a fundamentalista bibliaértelmezések világában.

Az olvasóban önkéntelenül is megfogalmazódik a kérdés: vajon nem ennek tudható-e be, hogy mint egy megelevenedett gyermekbiblia, Colton – hét évvel korábbra visszavetített – beszámolóiban megjelenik többek között a gyémántos, aranykoronás Jézus, akinek szivárványlova van; a gyerek házi feladatot kap Jézustól a mennyországban, ahol mindenkinek szárnya van, fejük felett fény, s mindenkin fehér ruha sárga vállszalaggal.

A találkozás a negyedszázada meghalt nagypapával és Colton meg nem született nővérével még mutat némi párhuzamot a halálközeli élményeket átéltek túlvilági észleléseivel, a következő fejezet viszont ismét a színes, képes gyermekbiblia lapjait hozza elő Isten tróntermérről, jobbján Jézus trónusáról, mellettük Gábriel arkangyal, és persze kisszéken ott ül Colton is a Szentlélek Isten mellett – mely utóbbi isteni személyről megtudjuk, hogy „kék”. A gyermek máskor magát a Szentlelket is látja, amint éppen erőt és sugalmazást küld le az édesapjának prédikáció előtt. Erőteljesen didaktikusnak tűnik az a rész, ahol a gyerek közli a lelkész apával: „Jézus azt mondta, mondjam meg neked, hogy Jézus tényleg nagyon szereti a gyerekeket.” És: „Jézus azt mondta, azért halt meg a kereszten, hogy láthassuk az apukáját.”

A *Jelenések könyvének – C. S. Lewis Narnia krónikái* című művében felhasznált – egyes részei is megelevenednek előttünk, amelyekben a jók kardokkal győzik le a rosszakat: Colton beszámol a mennyei seregről, melynek tagjai az angyalokkal együtt kardokkal küzdenek a sátán és serege ellen. Az eljövendő háború is szóba kerül, melyben Jézus és az angyalok a sátán és a szörnyek, sárkányok ellen fognak harcolni, s elpusztul benne a világ. Azonban ismét egy megkerülhetetlen kérdés nyugtalanítja az olvasót: ez az információ vajon miért csak azt követően kerül elő, hogy a család megnézte a moziban a C. S. Lewis azonos című regényéből készült filmet, amely a szülőkben felidézte a Jelenések könyvét? Colton rögvest kész lelkesen megválaszolni szülei végidőkre vonatkozó kérdését, és azt is közli, hogy édesapja is karddal fog harcolni a szörnyek ellen. A férfiak harcolnak majd, a nők és a gyerekek nem. (Ez az Armageddon.)

Hogy az e könyvben leírt élmények mennyiben valósak, azt az olvasó dolga eldönteni – elolvasása után bőven kell idő, hogy a lassan ülepedő információk koherens értelmezési keretbe rendeződjenek – ha ez egyáltalán lehetséges.

A tény, hogy létezik élet a halál után: eddig sem volt kérdéses számomra. Hogy erről, illetve a mennyországról milyen információt kap egy klinikai halál állapotába nem került négyéves gyermek, Isten szuverén döntése, hogy mit nyilatkoztat ki.

Az viszont szintén tény, hogy jól jövedelmező iparág épült a nyolc évvel ezelőtti történetre – aki nem hiszi, üsse be a keresőbe a *heavenisforreal.net* címet, ahol „a Burpo családdal kapcsolatos legfrissebb hírekről és eseményekről” tájékozódhat – olvasom a kötet utolsó oldalán.

És egy kérdés ott marad a levegőben: vajon miért kell bizniszt csinálni a lélek halál utáni életéből, azaz a legszebb, legszentebb dolgokból is?

■ Kőháti Dóra

Todd Burpo és Lynn Vincent: Igazából mennyország – Egy kisfiú megdöbbentő története a mennyországba tett utazásáról és csodálatos visszatéréséről. XXI. Század Kiadó, Budapest, 2011. Ára 2950 forint. A kötet keresztény terjesztője és nagykereskedője az Immanuel Alapítvány (www.immanuel.hu).

Apám könnye

Mi is a könny? Ha kémikus vagy, nem más, mint egy csepp sós víz. Ha szeretteid arcán látod, vagy magad hullajtod, akkor egészen más.

„A férfiak nem sírnak!” – mondta tréfásan anyám, amikor gyerekként egy nagyobb esés után a térdem sebét fertőtlenítette. Ma én is ezt mondom unokámnak, pedig tudom, hogy csak tréfás, vigasztaló szóbeszéd, mert a férfiak is sírnak.

Apám könnyeit akkor láttam először, amikor asztalosműhelyét bombatalálat érte. Most is előttem van az a kétségbeesett tekintet. „Mi lesz most?…”

Két évvel később az udvaron dolgozott valami nagy deszkákkal, és hullott a könnye.

– Mért sír a papa?

– Hagyd apádat dolgozni! Azért sír, mert meghalt a nagypapa… – mondta anyám, és erősen magához szorított.

Csak később tudtam meg, hogy koporsót készített. Az édesapja koporsóját.

Láttam arcán a megalázott ember könnyét is, amikor a katona a falról leakasztotta a zsebóráját, majd a bőrkabátját. Feladatta magára a kabátot, egyszer-kétszer megfordult a tükör előtt, hogy lássa, mennyire áll jól neki. Aztán megkérdezte: „Harasó?”

Láttam azt is, amikor meglett ember lettem, és rám nézve a szeméhez nyúlt keze fejével. Az arcán akkor örömet láttam.

Hála neked, Uram, hogy én is ránézhetek felnőtt gyerekeimre, van minek örülnöm, és én is letörölhetem azt a kis sós vízcseppet.

A gyertyák meggyújtásakor ez jutott eszembe. Ezen a papíron meg úgyse látszik, hogy hova csöppent…

■ Dr. Schrott Géza

Miért kételkedel?

„Ha pedig a mező füvét, amely ma van, és holnap a kemencébe vetik, így öltözteti az Isten, nem sokkal inkább titeket, kicsinyhitűek?” (Mt 6,30)

Örök életre való megváltásunk felől bizonyítja itt Jézus: nincs okunk kételkedni Atyánk szeretetében. Isten pazarló bőkezűséggel gondoskodik a mulandó világ életéről. Miért mondjuk hát kicsinyhitűen: nem törődik velem, megfeledkezett rólam? Pedig minket örök életre hívott el Jézus Krisztus által!

Mert valóban csodálatos, ahogyan gondoskodik Isten az élet fenntartásáról és továbbadásáról a földön. Egy almavirág megporzásához egy virágporszemecske kell. A porzókon mégis sok száz sorakozik minden virágban. Nekünk az alma azért értékes, mert megesszük a húsát. A fának meg azért, amit eldobunk: a magjáért. Hány ezer magot hoz tizenöthúsz év alatt egy almafa azért, hogy egy-kettő a földbe kerülve utódot hajtson egy öregedő fa helyett!

Bizony megszégyenül az ember ezeket látva. Ha eszünkbe jutnak kicsinyes kifakadásaink, a napi gondok miatti aggodalmaskodásaink, igazat kell adnunk Urunk kérdésének: „Ha ezeket így ruházza az Isten, nem sokkal inkább-e titeket, ti kicsinyhitűek?”

De számon kérő ítéleténél sokkal fontosabb Urunk biztatása. Ha egy almafa életéről ezerszeres biztonsággal gondoskodik az Isten, mi – drága vé-

ren megváltott gyermekei – mennyivel inkább rábízhatjuk magunkat irgalmas kezére! Aggodalmaskodás helyett örömmel végezzük hát munkánkat: hiszen nekünk reménységünk van!

„Abban nyilvánult meg az Isten szeretete irántunk, hogy egyszülött Fiát küldte el Isten a világba, hogy éljünk őáltala.” (1Jn 4,9)

■ Csizmazia Sándor

Forrás: Csizmazia Sándor: Lehulló álarcok. A hegyi beszéd – Áhítatok Máté evangéliuma 5–7. fejezete alapján. A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, 2000.

Tompa Mihály

A gazdag

Volt egyszer egy dúsgazdag ember,
Ki, hogy nem voltak gyermeki,
Elvégezé vala magában
Rokonit felsegíteni.
Ő egyedűl áll a világon...
Azok hadd boldoguljanak!
S roppant kincsét köztök felosztván:
Örűltek az atyafiak.

S a jóltevőt, öreg korára
Magához hívja mindenik;
Irják, kik tőle messze laknak,
Hogy híven gondját viselik.
De az öreg a meghivásnak
Sok számos évig ellenáll;
Elindul végre s bekopogtat
A legelső atyafinál.

Nem ösmerték meg. Ő belépett
A házhoz útas képiben,
Ki szállást kér egy éjszakára,
S tovább megyen ha megpihen.
Mert terve az volt: széjjel-nézni
A rokonok között elébb:
Hogy hol leend legjobb leélni
Még hátra lévő idejét?

Nagy fényüzés volt a családban,
Éjjel-nappal zajgott a ház;
Nem látott olyat, aki fárad,
Csak olyat, aki lakomáz,
S gondolja búsan: nemsokára
Itt sírva kérnek kenyeret!
Szükség kiséri a pazarlást...
S vevén botját, utnak ered.

Elért a második rokonhoz,
S házi békét nem lele ott;
Szüle, hitves, testvér egymással
Ellenkedett, civakodott.
De fel is volt fordulva minden...
S ő már korán utban vagyon,
Jaj az egyet-nem-értő háznak,
Mert istenáldás nincs azon!

A harmadik rokon fukar volt;
Zárt ajtók s vas-rácsok megett,
Panasszal lévén szája telve:
Rongyoskodott, szegénykedett.
Szállást nem adhat! (Félti kincsét,
Tolvajcsiny, rablás gyakori!)
S mond a vándor: maradj magadnak,
Földnek gyász terhe, zsugori!

Közelgetvén a negyedikhez:
Szigorú arca felderűl, –
Rend, tisztaság, jólét köszönti
A lak felől, már messzirűl.
Nagy gazdagság, kincs nincs a házban,
De van éltető szeretet,
Van hűség, béke, – s megbecsűlik
A szüléket, *a* véneket.

A vándort szívesen fogadják.
Ki felfedezvén önmagát:
Örömkönyet sír érkezésén
A rég váró kedves család,
Melynek vidám, boldog körében
Éldegélvén sok ideig:
Az öreg éltének utólja
Szép csendességben letelik.

Rászorulunk egymás imádságára

„Atyámfiai! Imádkozzatok értünk!” (1Thessz 5,25)

Ha keresztyén emberek búcsúznak el egymástól, olyankor sokszor hangzik el ez a kérés: „Imádkozzál értem!” És ugyanannyiszor elhangzik a megerősítő ígéret is. Lehet ez egyesek számára kegyes szokás. De semmiképpen sem minden keresztyén ember számára az. Igen sokszor komoly szükség jut benne kifejezésre.

Találkozunk vele bőven a Bibliában is.

A legszentebbnek, Jézus Krisztusnak is szüksége volt tanítványai imádságára. Olvassuk el az evangéliomokból a gecsemánéi jelenetet. Amikor gyötrődése helyéhez közel vitt tanítványai közül hármat, akkor arra kérte őket: „Maradjatok itt, és vigyázzatok velem.” Amikor pedig tusakodása közben visszajött hozzájuk, és alva találta őket, így szólt hozzájuk: „Vigyázzatok, és imádkozzatok!”

Pál apostolnak egy ilyen kérését idéztem ennek az írásnak az elején. Hasonlót bármelyik levélből idézhettem volna. És ehhez hasonlóan írnak a többi apostolok is. Az az ember, akiért sokan imádkoznak, és ő tudja ezt, boldognak vallhatja magát.

Ellentétben azokkal, akik ezt a kérésüket kifejezik, igen sokan vannak, akik ennek szükségét nem érzik, és éppen ezért nem is kérik. Ez nem jelenti azt, hogy valóban nincsen szükségük mások imádságára. Nézetem szerint ők fokozottabban rászorulnak imádságunkra, és ezért e helyen is kérlek, hogy minden alkalommal gondolj egy-egy ilyen emberre.

Nekünk is szükségünk van más emberek imádságára. Merjük őket bátran megkérni erre. Gazdagságunk, ha sokan vannak, akik értünk imádkoznak. Imaföradtságunk vagy más megpróbáltatásunk idején igen nagy segítséget jelentenek nekünk.

Még két mondanivalót szeretnék az eddigiekhez hozzáfűzni.

Ha – sóhajtva – úgy érzed, hogy nem vesz körül imádkozó tábor, és az emberek elfeledkeznek rólad, te semmi esetre se felejtsd el, hogy ketten mindenesetre imádkoznak érted: Jézus Krisztus az Atya jobbján, a Szentlélek pedig a szívedben. Ők soha el nem feledkeznek rólad.

A másik: akárhány ember ölel is körül hűségesen az imádságával, ez téged nem menthet föl az alól, hogy magad imádkozzál. A te imádságodat a másoké nem helyettesítheti.

■ Ordass Lajos

Forrás: Ordass Lajos: „Nem tudok imádkozni!” – Imádkozóknak és imádkozni akaróknak szóló tanácsok. 3. kiadás. Ordass Lajos Baráti Kör, Budapest, 2001.

PÁSZTORNAPLÓ

„Ezt nem akarom…!”

„…ne legyetek meggondolatlanok, hanem értsétek meg, mi az Úr akarata” (Ef 5,17)

– Anti bácsi! Itthon van a feleséged vagy a fiatoknál?

– Itthon van! Miért kérded, tisztelendő úr?

– Mert hiányzik. Jó néhányszor nem jött templomba.

– Hát? Hiányzik, mert olyan maródi. Valahogy nem jól van.

– Talán beteg?

– Az is lehet, de csak legyint, ha mondom, hogy menjen orvoshoz.

Ismét eltelt egy hét, de nem javult az asszony állapota, pedig már délutánonként lepihent, aludt is egy keveset. Aztán néhány nap múlva mégis orvos kellett. Ezúttal nem ő ment orvoshoz, hanem az ment őhozzá, mert belázasodott. A doktor tüdőgyulladás gyanújával kórházba akarta utalni.

– Doktor úr! Ne siessen azzal a kórházba küldéssel. Írjon orvosságot, vagy adjon injekciót, és gyógyítson meg itthon! – ragaszkodott Juliska a saját környezetéhez, saját fekhelyéhez.

Az orvos – hogy a beteg megnyugodjon – néhány napon át otthon injekciózta, aztán mentőt hívott. De amíg otthon volt, meglátogattuk. Elmesélte búját-baját, a végén pedig hozzátette:

– Előbb-utóbb engem is bekaparnak az anyaföldbe!

– Meg minket is! – vette át a szót férjem, *János.* – De tudja, mi a csodálatos? Az, hogy a lelkünk tovább él és élhet odaát az Úrnál a mennyben, mert feltámadunk!

– Hát abból aligha lesz valami… – így Juliska.

– Miért ne lenne? Ez Isten ígérete. Látom, itt van a szép, nagybetűs Bibliája. Hallgassa csak, mi van ideírva!

János gyorsan fellapozta a helyet:

– *„Feltámadnak először, akik meghaltak a Krisztusban…”* – ezt olvassuk az *Első thesszalonikai levélben.* Juliska! Minden ember feltámad, mert számot kell adnunk Istennek arról, hogy mit tettünk az ő szent Fiával, Jézussal. Hittünk benne vagy mellőztük?

– Tudja, tisztelendő úr, Jézus megtehette azt, hogy feltámadt, merthogy Isten volt! De az ember? Az nem támad föl!

– Juliska! Kikerestem még két verset, nézze meg vagy olvassa!

– Én ugyan nem olvasom, olvassa maga, ha akarja!

János érthetően, hangosan olvasta: mikor Jézus meghalt, *„a föld megrendült, és a sziklák meghasadtak. A sírok megnyíltak, és sok elhunyt szentnek feltámadt a teste. Ezek kijöttek a sírokból, és Jézus feltámadása után bementek a szent városba, és sokaknak megjelentek.”* (Mt 27,52–53)

– Nos! Ezt már elhiszi, Juliska?

Percekig nagy csend lett, majd megszólalt:

– Na! Hát tudja meg, tisztelendő úr: *én ezt nem akarom hinni!*

– Értem! Őszintén válaszolt. Vannak hívők, és vannak kételkedők. De hihet maga is! A hitet persze kérnie kell, és Isten örömmel adja. Meg ellene is mondhat, ha nem tartja igaznak, de akkor Isten legyen irgalmas, hogy még itt beláthassa bűnét, és bocsánatot kérjen.

Mert az is meg van írva, hogy amit az ember *„vet, azt fogja aratni is”* (Gal 6,7). Aki a saját elképzelését, akaratát veti, az pusztulást arat. Aki az Úrtól kapott hitet veti, az meg örök életet arat. Isten szava szent és igaz, megáll örökre, hisz magát is úgy szereti, hogy az ő egyszülött Fiát büntette a maga és mindegyönk bűne miatt, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

Elbúcsúztunk. Otthon könyörögtünk érte. Az orvos kórházba vitette őt. Ott még két hetet élt, aztán örökre eltávozott.

Nekünk az a reménységünk maradt, hogy a kórházban még beszélhetett vele, és megkönyörülhetett rajta az Úr.

■ Klucsik Veronika

HETI ÚTRAVALÓ

„Legyen derekatok felövezve és lámpásotok meggyújtva.” (Lk 12,35)

Szentháromság ünnepe után az utolsó héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi erre szólítanak fel: felkészülten várjuk az örök élet Fejedelmét, aki mindent újjáteremt! Ő az alfa és az ómega, a kezdet és a vég, és előtte minden térd meg fog hajolni. Azzal a bizodalommal készülhetünk az újjáteremtő Isten színe elé, hogy bár „a bűn zsoldja a halál, Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban”. (Róm 6,21; LK) Őérte és őáltala „hatalmas dolgot tett velünk az Úr, ezért örvendezhetünk”. (GyLK 760,4) *Dr. Luther Márton* szerint „a keresztyéneket dicsőségben örök életre viszi a győzedelmes Krisztus. Ezért az új ég s föld kinyilatkoztatásának napja örömnap az egyház számára, melyre sóvárogva vár az Isten népe.” Ám a vőlegényt váró tíz nyoszolyólányból öt nem volt felkészült, de *„akik készen voltak, bementek vele a menyegzőre. Azután bezárták az ajtót.”* Sorsukból okulva tanuljuk meg, hogy a mi készenléti állapotunk halálunk órájáig tart vagy ameddig életünkben az Emberfia vissza nem jön értünk! *„Vigyázzatok tehát, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok!”* (Mt 25,10.13) János hallotta az Úristen kijelentését: *„Íme, újjáteremtek mindent. (…) Aki győz, örökölni fogja mindezt, és Istene leszek…”* (Jel 21,5.7) Az Úr szolgája hit által *„kitartott, mint aki látja a láthatatlant”* (Zsid 11,27), noha Mózes testi szemmel csak távolról láthatta az ígéret földjét, de Isten *„eltemette őt a völgyben”.* (5Móz 34,6) Mint Urunknak ez az előképe, mi is örökváltságban részesülünk, ha az Úr Jézus által hiszünk Istenben, *„aki feltámasztotta őt a halottak közül, és dicsőséget adott neki, hogy hitetek Istenbe vetett reménység is legyen”.* (1Pt 1,21) Aki életét Krisztusra alapozta, annak az ítélet tüzében *„a munkája, amelyet ráépített, megmarad, jutalmat fog kapni…”* (1Kor 3,14) Isten munkatársaiként tűzálló tetteket tehetünk. Visszatérő Urunkat s az örökkévalóságot ne tétlenül várjuk! *„Az imádkozásban legyetek kitartóak, és legyetek éberek: ne szűnjetek meg hálát adni.”* S mivel minden christianus egyben misszionárius is, *„a kedvező alkalmakat jól használjátok fel. Beszédetek legyen mindenkor kedves, sóval fűszerezett…”* (Kol 4,2.5–6) Jézus a kereszten *„hangosan felkiáltott, és kilehelte lelkét”.* Feltámadásának/feltámadásunknak „előjeleként” *„a sírok megnyíltak, és sok elhunyt szentnek feltámadt a teste”.* A századosnak és katonáinak a hitvallása (jelen időben) legyen a miénk is: *„Bizony, Isten Fia volt ez!”* (Mt 27,50.52.54) Az egyházi év utolsó napján János elénk tárja a mennyei Jeruzsálem képét, mely Isten megváltott gyermekeinek „öröklakása”. Ám nincs e városban se templom, se nap, se hold, *„mert az Isten dicsősége világosította meg, és lámpása a Bárány”,* és csak azok jutnak be oda, *„akik be vannak írva a Bárány életkönyvébe”.* (Jel 21,23.27) Drága olvasó! Az Úristen veled kívánja eltölteni az örökkévalóságot, ezért fogadd el a János aranyevangéliumában (3,16) felkínált ajándékát! „Örök napom, Én Istenem, te vagy. / Ragyogj, ragyogj felém!” (EÉ 62,1)

■ Garai András

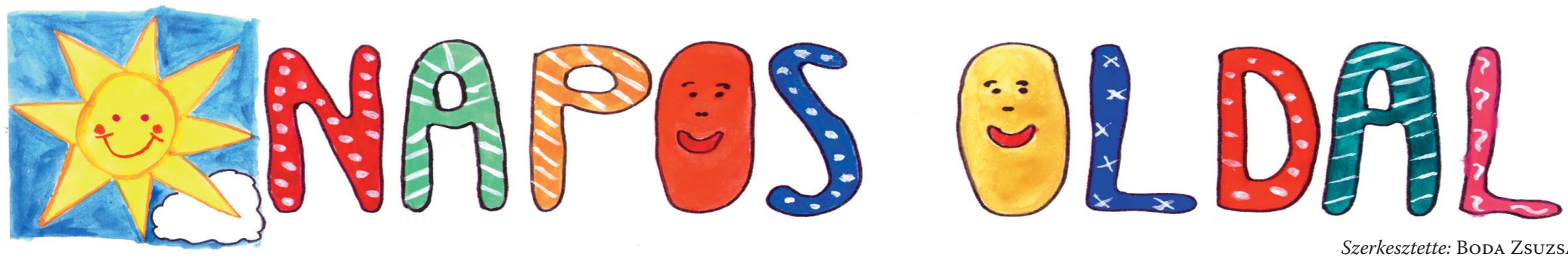

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

Széncinege

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Aki eteti télen a madarakat, jól ismeri ezt a sárga mellényű, kedves madárkát. Erdőkben, parkokban, kertekben mindenütt otthon van. Szelíd, könnyen megfigyelhető.

Az erdőben még hófoltok vannak, a kiskertekben éppen csak rügyeznek a gyümölcsfák, amikor egy napsütötte télvégi reggelen a hím kiül egy ágra, és hangosan elkiáltja magát: „Nyitni-kék!" Amikor a széncinegék megszólalnak, már tudom, hogy közel a tavasz.

Odúban fészkel, de nem válogatós. Találtam már fészkeket függőleges vascsőben, fali lyukban, és jó néhány alkalommal láttam azt is, amikor a pár a kiskert kapujára függesztett postaládában telepedett meg. Az egyiknél cédulát tűztek a kapura a postás bácsi számára, nehogy leveleket dobjon a ládába, mert fiókák voltak benne.

A széncinege rovarokkal és pókokkal táplálkozik, naphosszat utánuk kutat a lombok között. Mérések bizonyítják, hogy naponta a saját testtömegének megfelelő hernyómennyiséget képes elfogyasztani. Képzeljétek el, mi lenne, ha nektek kellene naponta húsz-huszonöt kiló főzeléket, húst és tésztát megennetek! A cinegék emésztése azonban rendkívül gyors, így aztán annyit ehetnek, amennyit csak találnak, soha nem rontják el a gyomrukat.

Szorgalmasan tisztogatják a gyümölcsfákat, amikor pedig fiókáik vannak, néha három kövér hernyóval a csőrükben, érkeznek az odúhoz. Egyetlen széncinegepár és fiókáik a tavaszi–nyári időszakban többkilónyi hernyót pusztítanak el, és ami nagyon fontos, ezért a munkáért nem kérnek egy fillért sem, és nem használnak egyetlen csepp vegyszert sem.

A párok évente néha kétszer is költenek, és fiókáik, ha megérik a tavaszt, a következő évben már maguk is családot alapítanak. Etessétek őket télen, amikor rászorulnak az emberi segítségre! Lehet adni napraforgót, szalonnabőrkét, kiválogatják a karácsonyi bejgli diótörmelékéből az ehető darabokat. Mindig este töltsétek fel az etetőt, hogy a kora reggel érkezőknek ne kelljen csalódniuk.

A cinegék már októberben is kutatnak a még üres etetőben, de ilyenkor még nincs szükségük segítségre, pucolják csak a gyümölcsfákat. A hazai időjárási viszonyok mellett december és február között kell etetni. Ezt persze a korán érkező vagy a tavaszba nyúló tél egy kicsit módosíthatja.

■ Schmidt Egon

RAJZ: BUDAI TIBOR

Kérdések

1. Milyen súlyú egy széncinege?
2. Hány fiókája van egy párnak?
3. Lehet őket mesterséges odúba telepíteni?

Válaszok: 1. 18 gramm; 2. 8-12; 3. igen.

HUMORZSÁK

– Jutka, szerinted valóban szerencsétlenséget jelent fekete macskával találkozni? – kérdezi a hitoktató.

– Az egerek számára minden bizonnyal – hangzik a válasz.

* * *

– Apa, a múltkor azt mondtad, hogy nagy szégyent hozok rád a gyülekezeti énekkarban a rossz hittanjegyeim miatt. Ezer forintot ígértél, ha nem írok elégtelen dolgozatot. Van egy jó hírem!

– Csak nem sikerült a dolgozatod?

– Nem, de megspóroltam neked egy ezrest!

* * *

Amikor a hittantanár visszaadja a kijavított dolgozatokat, Péterre nézve így szól:

– Te másoltál!

– Honnan tudja ezt a tanárnő?

– Nagyon egyszerű. A padszomszédod azt válaszolta az egyik kérdésre: „Nem tudom." Nálad pedig ezt olvasom: „Én sem."

* * *

Tomi elbliccelte a tanulást, és felkészületlenül ment a hittanórára. A dolgozatírásnál az üres lapra a következőt írta: „Egyedül Isten ismeri a választ."

A hitoktató a következőt írta a papírra válaszul: „Isten ötöst érdemel, de te csak egyest!"

Kedves Gyerekek!

▶ **Mostani hatrészes sorozatunk végéhez értünk. Az összegyűjtött helyes megfejtéseket küldjétek be szerkesztőségünk címére (Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.**

6.

Augustus császár tudni akarta, hányan élnek a birodalmában. Ezért népszámlálást rendelt el. Mindenkinek a szülővárosába kellett mennie, ahol a hivatalnokok listákra írták az emberek adatait.

Mária jegyese, József Betlehemből származott, ezért Názáretből oda indultak útnak. Már nem sok idő volt hátra Jézus születéséig, így nem tudtak gyorsan haladni.

Amikor végül beértek Betlehembe, a fogadók és vendégszállások már mind megteltek. Hiába kopogtattak be több ajtón is, sehol sem volt hely. Egy fogadós végül megsajnálta őket.

– A házban nem tudok már üres ágyat adni nektek, de hátul az istállóban, a szalmán elalhattok – mondta nekik.

József és Mária megköszönték a lehetőséget. Ott, az istállóban született meg Jézus. Mária bepólyálta, és a jászolba fektette.

Azon az éjszakán különös dolog történt. A környéken lévő pásztoroknak, akik a nyájukat őrizték a mezőn, hirtelen egy angyal jelent meg. Nagy fényesség vette körül őket, ők pedig nagyon megijedtek. Nem tudták, mi történik. Az angyal így szólt hozzájuk:

– Ne féljetek, mert nagy örömöt hirdetek nektek! Ez az egész nép öröme lesz: megszületett ma az Üdvözítő, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában. A jel, amiből felismeritek, hogy igazat szólok, az lesz, hogy találtok majd egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.

Ahogy ezt elmondta, angyalok sokasága jelent meg, akik az Istent dicsérték. Ezt mondták:

– Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség és az emberekhez jóakarat.

Ezek után a mennyei sereg eltűnt a pásztorok szeme elől. Ők pedig így szóltak egymáshoz:

– Menjünk el egészen Betlehemig, és nézzük meg, hogyan is történt, amiről az Úr üzent nekünk.

Gyorsan elindultak, és meg is találták az istállót, amelyben Mária, József és a jászolban fekvő kisgyermek volt. Rögtön el is mondták, hogy kik ők, és hogyan jutottak ide. Aki csak hallotta, nagyon elcsodálkozott a dolgon.

A pásztorok is tudták, hogy különleges kisbabát látnak, ezért tiszteletük jeléül le is térdeltek előtte. Azután pedig visszamentek a mezőre, a nyájhoz.

GYERMEKVÁR

A csoportokban heverésző bárányokon található szótagokból egy-egy szót olvashattok össze. Mindegyik csapatnál egy-egy állaton egy plusz betű is található. Párosítsátok az összeolvasott szavakat a számozott meghatározásokkal! A plusz betűkből a számsor alapján egy szót kaptok. Ezt küldjétek be!

1. Jézus születésének az ünnepe
2. állatok őrizője
3. ez legelészett a mezőn, amikor Jézus megszületett
4. Jézus „szülőháza"
5. Jézus „bölcsője"
6. Jézus anyja
7. Jézus szülővárosa

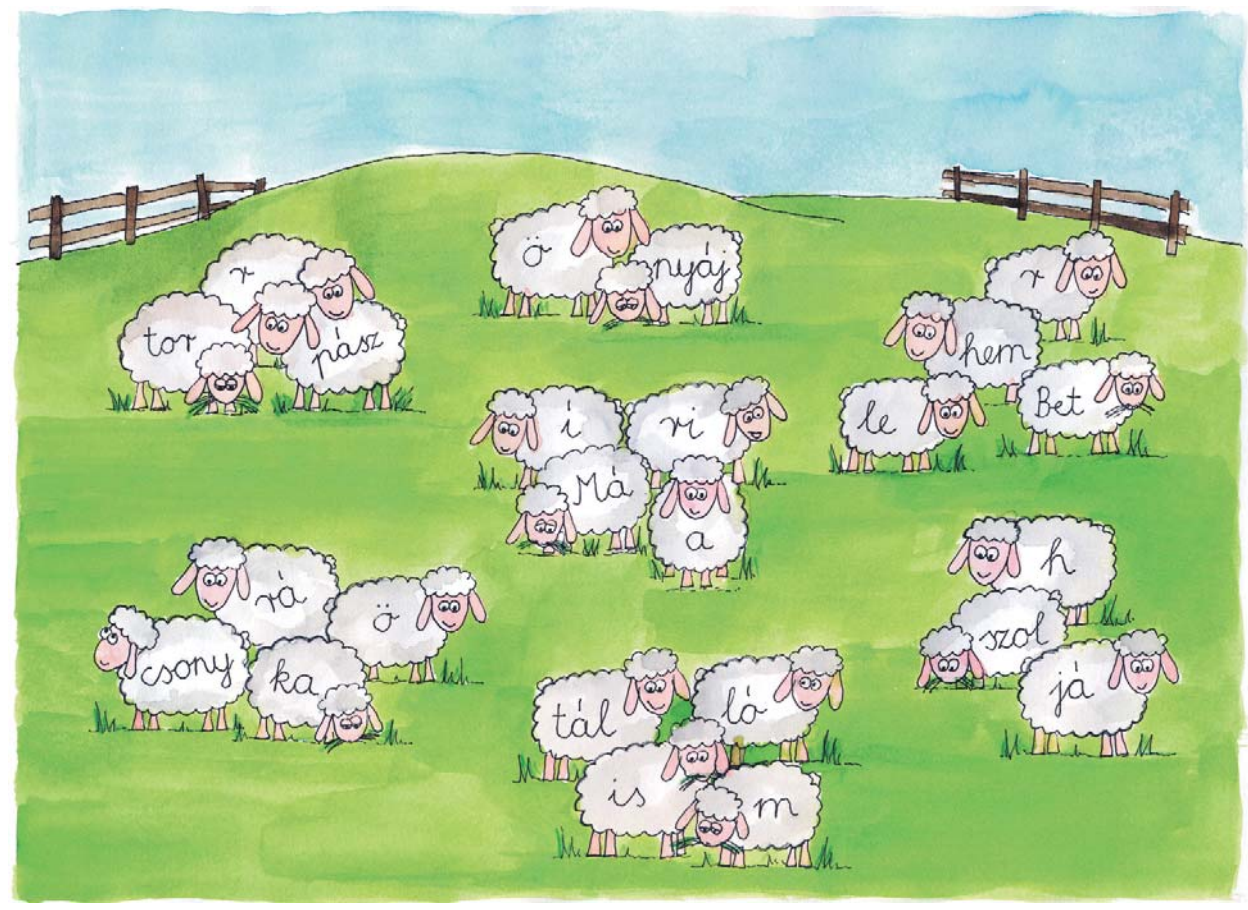

RAJZ: JENES KATALIN

Egyházkerületi közgyűlés…

…északon

Igehallgatással, *Bartha István* balassagyarmati lelkész áhítatával kezdődött november 11-én az Északi Egyházkerület közgyűlése. Az őszi helyszín ismét a budahegyvidéki gyülekezet temploma volt.

Fabiny Tamás püspök beszámolójának fókuszába – összhangban a 2011/12-es munkaprogram címével – a *megerősödést* állította. Először az elmúlt dekád elszomorító népmozgalmi adataira támaszkodva a konfirmandusok számának csökkenésére hívta fel a figyelmet, majd – Isten igéjének fényében – hat pontban szólt a megerősödés különböző aspektusairól (belső ember, mások, család és házasság, törvényesség, gyengék, társadalmi szolgálat).

Benczúr László kerületi felügyelő jelentésében részletezte a mögöttünk álló munkaévben lezárult, a most folyamatban lévő, illetve a jövőre induló egyházkerületi projekteket. Az egyházunkat érintő szervezeti változásokról elmondta, hogy bár azok „csak az emberi közösségek rendszerét módosítják, bíznunk kell abban, hogy mindez nem a hatalom birtoklásáért vívott küzdelem, hanem eszköze annak, hogy mindannyiunknak a figyelme az üdvösséghozóra irányuljon."

A hozzászólások sorában *Bak Péter,* a Dél-Pest Megyei Egyházmegye felügyelője ismertette a november 4–6-ai révfülöpi országos felügyelői konferencia állásfoglalását a 2012-ben esedékes általános tisztújítással kapcsolatban. Ezután tett előterjesztésével közel egyórás, konstruktív vitát váltott ki, amelynek eredményeként a közgyűlés javaslatot fogalmazott meg a zsinat számára. E szerint kérik, hogy a 2012. évi tisztújításon megválasztandó tagok és testületek – a gyülekezeti szintet kivéve – egyszeri, rendkívüli alkalommal két évre szóló mandátumot nyerjenek el. Ez idő alatt pedig a zsinat olyan egyházszervezeti struktúrát alkosson meg, amely megfelel a szakmai elvárásoknak, valamint egyházunk gazdasági, társadalmi és szociális helyzetének. A közgyűlés a határozati javaslatot egy ellenszavazattal és egy tartózkodás mellett elfogadta.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A másik, nagyobb visszhangot keltett téma *Krámer György* püspökhelyettesnek a digitális szolgálati naplóval kapcsolatos beszámolója volt. A naplót a kerület lelkészeinek hetven százaléka rendszeresen használja, és úgy tűnik, a kezdeti ellenérzések mostanra feloldódtak – mindazonáltal folyamatosan érkeznek a fejlesztésre vonatkozó visszajelzések. *Donáth László* csillaghegy–békásmegyeri lelkész felhívta a jelenlévők figyelmét a rendszer adatvédelmi és adatkezelési problémáira. Többek között javasolta, hogy az adatkezelést illetően 2012-ben átfogó törvény szülessen az egyházban. A közgyűlés a javaslatot egyhangúlag elfogadta.

Az időpont-egyeztetést követően Benczúr László kifejezte óhaját, hogy hasznos lenne, ha – az általános tájékozottság érdekében – a hivatalos küldöttek mellett az érdeklődő gyülekezeti tagok is nagyobb számban vennének részt a közgyűléseken.

A következő, tavaszi kerületi közgyűlés 2012. április 20-án lesz a nyíregyháza-kertvárosi gyülekezetben.

■ Horváth-Hegyi Áron

…délen

A Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség adott otthont november 11-én a Déli Egyházkerület közgyűlésének, melyre a „rendes" tagokon kívül az egyházkerület zsinati küldöttei, valamint az oktatási intézmények és az iskolalelkészek is meghívást kaptak. A nyitóáhítatot *Győri János Sámuel,* a házigazda gyülekezet lelkésze tartotta az *Útmutató* napi igéje, Ez 36,26 alapján.

„Minden látszat ellenére vesztésre áll a gonosz, hiszen egyre több – ma már hétmilliárd –, Isten képmására teremtett ember él a földön. Jó, ha tudjuk, hogy ebben a hatalmas embertömegben az Isten mindannyiunkra egyenként, személyenként odafigyel" – mondta Győri János Sámuel.

Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő megnyitó szavai után a közgyűlés egyperces néma felállással emlékezett az október 26-án elhunyt *dr. Kéry Lajosra,* a Pesti Egyházmegye korábbi felügyelőjére, a Déli Egyházkerület hűségérmesére.

Az egyházunkban folyó hitoktatásról tartott előadást *Rozs-Nagy Szilvia.* A lelkész – aki ez év áprilisától egyházunk országos irodája oktatási és iskolai osztályának hittanreferense – beszámolt eddig végzett munkájáról, és emellett kitért arra is, mennyire megnehezíti a szakmában dolgozók helyzetét az, hogy a hitoktatási stratégia megalkotása, az evangélikus oktatási intézmények népszerűsítése, valamint a gyülekezeti hitoktatás megerősítése úgy, hogy az ne menjen az intézményi oktatás rovására. Szívügynek kell tekinteni a minőségi hitoktatást – tette hozzá az előadó.

A hozzászólásokban elhangzott, hogy kevés a világi, nem lelkész hitoktató. A résztvevők fontosnak tartották, hogy a gyülekezeti lelkész legyen jelen az iskolában is. A déli kerületi oktatási intézményekben ötezer-nyolcszáz gyermeket tanítanak-nevelnek – az ezzel járó felelősségre hívta fel a figyelmet egy másik hozzászóló, majd hozzátette: „Ne féljünk ettől a feladattól, mert Isten ezt bízta ránk, erre akar bennünket használni."

Andorka Árpád, a Déli Egyházkerület felügyelőhelyettese a résztvevőknek már előzetesen megküldött táblázatok segítségével *Egyházkerületünk a számok tükrében* címmel tartott előadást, melyből a záró mondatok kívánkoznak ide: „Látni kell, hogy evangélikus közösségeink többségében megvan az élni akarás… a 2011. évi népszámlálási adatok és még sok egyéb szempont alapján szükségünk lesz újratervezésre az evangélikusság megtartásáért."

Egyházunk zsinatának lelkészi, illetve nem lelkészi elnöke, *Korányi András* és *Muntag András* a jövőre esedékes választásokról szólt. Tájékoztatójukat élénk érdeklődés kísérte, és hozzászólások követték.

FOTÓ: WISZKIDENSZKY ANDRÁS

A 2012. évi munkatervet az egyházkerület püspöke, *Gáncs Péter* terjesztette a közgyűlés elé. A dokumentumot a testület egyhangúlag elfogadta. A március 1–2. között megrendezendő, *Hivatásgondozó napok aktív lelkészeknek* című konferenciától a december 7-i nyugdíjaslelkész-találkozóig tartalmaz programokat a munkaterv.

A kerület teológus-ösztöndíjasainak bemutatkozása után *Káposzta Lajos* ügyvivő lelkész a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat munkájáról számolt be, majd – az egyéb napirendi pontok megtárgyalása után – a vendéglátó gyülekezet ízletes ebédjének elfogyasztásával ért véget a kerületi közgyűlés.

■ – wiszkidenszky –

…nyugaton

Egyházkerületi közgyűlésre hívták a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait az elmúlt hét szombatjára a kerület győri székházába. A nyitóáhítatot *Smidéliusz Zoltán,* a Somogy-Zalai Egyházmegye esperese tartotta.

A közgyűlés *Szemerei János* püspöki jelentésének meghallgatásával és megvitatásával kezdte munkáját – bár jelentésről igazából nem, talán inkább beszámolóról beszélhetünk, hiszen alig fél év telt el a püspök beiktatása óta. Szemerei János szólt az indulás nehézségeiről, megszaporodott szolgálatairól, protokolláris kötelezettségeiről és tervbe vett látogatásairól az egyházkerület lelkészeinél. *Szabó György* egyházkerületi felügyelő az előző közgyűlés óta eltelt időszakról adott tájékoztatást a testület tagjainak.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

A két jelentés meghallgatása és megvitatása után a megjelenteknek arról kellett dönteniük, kit delegáljanak az egyházkerület képviseletében egyházunk gyűjteményi tanácsába. *D. Keveházi László,* az eddigi megbízott ugyanis – Budapestre költözése okán – lemondott, így képviselet nélkül maradt a nyugati kerület. Mivel kevesebb mint egy év van hátra a jelenlegi ciklusból, választásra nem kellett sort keríteni, elegendő volt csupán megbízni valakit. A közgyűlés *Kovács Eleonórát,* a Fejér-Komáromi Egyházmegye gyűjteményi előadóját bízta meg azzal, hogy a nyugati kerület képviselőjeként vegyen részt a gyűjteményi tanács munkájában.

A továbbiakban a kerület havilapjának, a *Dunántúli Harangszónak* a jövőjéről esett szó. A püspök személyének változásával az addigi főszerkesztő, *Menyes Gyula* volt püspöki titkár nem vállalta tovább a lap elkészítését, így a júniusi volt az utolsó szám. Az egyházkerület vezetése azt tervezi, hogy december közepén tetszetős, elegáns, színes kiadványt jelentet meg – *Dunántúli Krónika 2011* címmel –, amely összefoglalja mindazt, ami ez évben a kerületben és a gyülekezetekben történt. A kiadványt a *Dunántúli Harangszó* előfizetői megkapják, de gyülekezeti terjesztésben is hozzáférhető lesz. A jövő évtől pedig – a tervek szerint – negyedévente jelenne meg a *Dunántúli Harangszó.*

Az egyéb napirendi pontok között több döntést is hozott a közgyűlés. Határozott arról, hogy a kaposvári gyülekezet a kerület külön keretének terhére hatszázezer forint segélyt kapjon lelkészlakásának felújításához; továbbá arról, hogy az egyházkerület alapítson ösztöndíjat, amelyet két teológus vehetne igénybe tanulmányai folytatásához.

Arról is határoztak a közgyűlési tagok, hogy egyházkerületi hűségdíjat alapítanak, amellyel egy-egy gyülekezeti lelkész, illetve közegyházi szolgálatban álló személy tevékenységét ismerik el. Ugyancsak szeretnék díjazni az év diakóniai munkását. A részletes szabályok kidolgozására bizottság alakult, tagjai: *Tölli Balázs, dr. Hári Tibor* és *Smidéliusz Zoltán.*

A grémium meghatározta a püspökhelyettes szolgálatának anyagi kereteit, és döntött arról is, hogy az egyházkerületi alkalmak nem lesznek teljesen költségmentesek.

A közgyűlés végén a jövő évi egyházkerületi programok időpontjait és helyszíneit rögzítették a testület tagjai.

■ Kiss Miklós

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A DUNA TELEVÍZIÓBAN

Bemutatkozik az Óbudai Evangélikus Egyházközség

Százhatvanhét évvel ezelőtt, 1844 őszén jött először evangélikus lelkész Óbudára, hogy a kevés számú evangélikus – akik addig a reformátusokhoz jártak – rendszeres lelkigondozásban részesüljön, és a lutheri tanok szerinti igehirdetést halljon.

Mária Dorottya nádorné karolta fel a budai evangélikusság ügyét. A lelki élet megelevenítése érdekében *Bauhofer Györgyöt* meghívta Budára lelkésznek. A pásztor egy hónappal Budára érkezte után megkezdte gyülekezetszervező munkáját Óbudán is, ahol néhány tíz, jobbára nagyon szegény, igére szomjazó evangélikust talált.

Az évtizedeken keresztül nagy szegénységgel küszködő közösség lelkileg azonban egyre erősödött. 1846-ban már iskolája volt, amelynek oktatási színvonala a város elismerését is elnyerte.

A gyülekezet nagy álma, hogy anyaegyházzá szerveződhessen, 1909-ben valósulhatott meg. *Mohr Henrik* budai segédlelkészt hívták meg, aki sokszínű gyülekezeti életet alakított ki, egyletekbe, körökbe szervezte a híveket, nívós kulturális rendezvényeket tartott, amelyek bevételét mindig jótékony célokra juttatták. A nőegylet példásan szervezte a szociális gondoskodást. Az igényes zenei életet kiváló, nagy létszámú gyermekkórus is erősítette.

A templom 1935-ben *Friedrich Lóránt* építész tervei szerint épült. A kívülről mordnak tűnő épület belül finom arányaival, nemes egyszerűségével, szép kazettás mennyezetével megragadja és marasztalja a betérőt.

A mai gyülekezetben is átéljük az ige megtartó erejét.

A közösség tagjai korcsoportonként találkozhatnak egymással. A kicsik ovis hittanon, vasárnapi gyermekórán. A kisbabás szülőket a csecsemők igényei szerint kialakított *fészekbe* várjuk istentiszteletre az akadálymentesített templomba.

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

November 27-én, advent első vasárnapján 10 órától istentiszteletet láthatunk a Duna Televízióban Óbudáról. Igét hirdet *Bálintné Varsányi Vilma* lelkész.

Hitoktatást végzünk gyülekezeti keretek között és felekezeti iskolában is. Tehetséggondozás működik pedagógusaink részvételével. A fiataloknak összetartó, egymást hordozó ifjúsági körük van, amelyet nyáron táborozással is erősítenek. Két felnőtt-bibliaórai csoport működik. A presbiteri imakör a lelki élet motorja. Családi istentiszteletek, közösségépítő napok, kirándulások adják a vázát a gyülekezet mindennapjainak.

HIRDETÉS

Evangélikus műsorok a Magyar Televízióban

- November 20-án, vasárnap *Evangélikus magazin* címmel egyházunk műsorát láthatjuk az m1-en 10.15-kor, az m2-n 13.20-kor. A műsorban beszámolunk a *Luther válogatott művei* könyvsorozat 5. kötetének bemutatójáról, a Sztehlo-ösztöndíjak átadásáról, valamint ellátogatunk *Polgár Rózsa* műtermébe is. Az adást *dr. Blázy Árpád* áhítata zárja.
- November 20-án, vasárnap az m1-en 11.05-kor, az m2-n 14.05-kor *Szlovákok az evangélikus egyházban* címmel láthatunk összeállítást. A műsor a teljesség igénye nélkül szól arról a tradícióról, melyet a szlovák gyökerű kegyesség jelent egyházunk életében.

Szerkesztő: *Nagy László,* rendező-operatőr: *Horváth Tamás.*

Istentiszteleti rend • 2011. november 20.

Szentháromság ünnepe után utolsó (örök élet) vasárnap.
Liturgikus szín: zöld. Lekció: Mt 24,37–51; 2Pt 3,(3–7)8–14.
Alapige: Mal 3,22–24. Énekek: 493., 454.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. László Virgil; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. dr. László Virgil; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyülekezés napja) Donáth László; du. 2. Domsa Zsófia előadása *Másik életek a modern skandináv irodalomban* címmel; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (úrv., ifjúsági) Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; du. 6. (ifjúsági) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** du. 6. (vespera) Bolba Márta, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Kovács Viktor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Kovács Viktor; **Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI. Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (labirintus istentisztelet); **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; negyed 12. Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Barthel-Rúzsa Zsolt; du. 6. (Új találkozás istentisztelet) Kendeh K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (szuplikáció) Fitos Mónika; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. dr. Joób Máté; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 2. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Folyóirat-ajánló

Megjelent az Ordass Lajos Alapítvány független evangélikus teológiai és kritikai lapjának, a *Keresztyén Igazság* című negyedévi folyóiratnak az idei harmadik száma. Rövid ajánló a tartalomból.

A folyóirat *Ittzés János* nyugalmazott püspök igehirdetésével kezdődik. A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület korábbi lelkészi vezetője búcsúzása alkalmán bizonyságot tett az apostoli szolgálat szépségesen nehéz, csak Krisztusban elhordozható, felelősséggel és méltósággal felruházott voltáról.

Folytatódik a lutheri teológiát mindenki számára érthetően megszólaltató sorozat a *theologia crucisról* szóló téma második részével, amelyet *Véghelyi Antal* jegyez.

Három tanulmány közül az elsőben *Böröcz Enikő* ismerteti meg az olvasót *Ordass Lajos* életének nagyborzsönyi eseményeivel. A bibliamagyarázat iránt érdeklődők számára minden bizonnyal csemege lesz *Novotny Dániel* kicsinyekről szóló tanulmánya. A *Tubán József* tollából született harmadik tanulmány pedig azokat a lehetőségeket és veszélyeket tárja fel, amelyek a keresztyénség és más vallások kapcsolatából erednek.

A folyóirat megemlékezik a százhuszonöt éve született teológusóriásról, *Karl Barthról,* lutheránus szemmel, és az olvasók figyelmébe ajánlja Ittzés János *Hacsak* című, közelmúltban megjelent kötetét.

Végül a *Postánkból* rovatban *Fabiny Tibornak* egy korábban megjelent tanulmányához írt hozzászólás olvasható.

A folyóiratszám ára 400 forint. Kapható a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4., tel.: 1/266-6329), vagy megrendelhető az Ordass Lajos Alapítványnál (1171 Budapest, Lenkeház u. 7.).

HIRDETÉS

Meghívó

Az Iniciativa Protestáns Vállalkozói Egyesület, a Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség és a Bács-Kiskun Evangélikus Egyházmegye meghívja önt a *keresztyén vállalkozók fóruma* című rendezvényére, amely november 25-én, pénteken 16 órakor lesz Kiskőrösön, az evangélikus imaházban (Luther tér 3.).

Tervezett napirend:

- Áhítat *(Lupták György* esperes)
- *Dr. Boros Imre: „Quo vadis, Magyarország?" – Merre tart ma hazánk és Európa gazdasága?* (Az előadó közgazdász, volt PHARE-miniszter.)
- *Dr. Szabó Lajos: „Állva maradni a válságban" – Istenhit és erkölcs, a kiaknázatlan lehetőségek.* (Az előadó evangélikus teológiai tanár, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora.)
- *Koren András: Bemutatkozik az Iniciativa Egyesület…* (Az előadó mérnök, vállalkozó, az egyesület elnöke.)

A részvétel ingyenes.
Jelentkezés, érdeklődés telefonon, a 20/824-4748-as számon.
Jelentkezési határidő: november 24.

HIRDETÉS

Meghívó

A Bács-Kiskun Evangélikus Egyházmegye november 26-án Kiskőrösön tartja idei presbiteri csendesnapját. Az alkalomra szeretettel hívjuk a presbitereket, képviselőket, az egyházközségek tisztségviselőit. A nap témája: *Öröm és boldogság.*

Tervezett program:

- 10.00: Kezdés, éneklés, bemutatkozás (*Lupták György* esperes)
- 10.15: Előadás – *dr. Schaffhauser Ferenc* főiskolai tanár, rektor (Pető Intézet)
- 11.00: Szünet
- 11.15: Előadás – *dr. Szabó Lajos* teológiai tanár, rektor (Evangélikus Hittudományi Egyetem)
- 12.00: Megbeszélés
- 13.00: Ebéd
- 14.00: Beszélgetés – Mit tudunk egymásról? Együtt örülni, együtt keresni a megoldást – moderátor: *Kis János*
- 15:00: Istentisztelet és úrvacsora (Lupták György)

A résztvevők létszámát (az ebédrendelés miatt) kérjük november 25-én 12 óráig a 78/311-724-es telefonszámon bejelenteni!

Hol a boldogság mostanában?

Bár ahhoz, hogy egy ember valóban boldognak érezze magát, önmagában kevés, ha csak a külső, fizikai körülmények vannak rendben, a hűvös őszi-téli napokon tagadhatatlanul jólesik a megfelelően fűtött szobában lenni.

Ha eltekintünk a ruházat megválasztásától, akkor a következő tényezők befolyásolják nagymértékben a hőérzetünket:

A levegő hőmérséklete. Általánosságban elmondható, hogy télen huszonkét Celsius-fokos, nyáron huszonnégy-huszonhat fokos hőmérsékleten érezzük jól magunkat, ha nem végzünk különösebb megerőltetéssel járó fizikai munkát.

A hőmérséklet egyenletessége. Az ideális az, amikor a lábunk egy-két fokkal melegebben van, mint a fejünk. Ha az ideálistól eltér a szobahőmérséklet eloszlása, akkor hidegebbnek érezzük, mint amilyen valójában, különösen akkor, ha a padló hidegebb – márpedig radiátoros fűtésnél ez éppen így van. Ezt a problémát úgy lehet kompenzálni, ha emeljük a szoba hőmérsékletét.

Falhűtő rendszer Balatonszárszón

A légmozgás (huzat). Zárt térben az ember nagyon rosszul viseli a légmozgást. Huzatos helyen több, akár három-négy fokkal magasabb hőmérséklet szükséges ahhoz, hogy ne fázzunk.

A levegő nedvességtartalma. A magasabb páratartalom növeli a hőérzetünket, de ennek húsz fok környékén minimális hatása van. Inkább nyáron fontos, amikor a páratartalom csökkentésével elviselhetőbbé válik a meleg.

A belső felületek hőmérséklete. A környezetünkben lévő felületek hőmérséklete felelős az emberi test hőleadásáért. A fentebb említett huszonkét fokos hőmérsékletet akkor érezzük kedvezőnek, ha a falak hőmérséklete is közel van ehhez az értékhez. Ha a falak hőmérséklete ennél lényegesen alacsonyabb, akkor fázni fogunk, és csak további tüzelőanyag elégetésével tudunk megfelelő hőmérsékletet elérni. Ezért fontos, hogy a falak megfelelően szigeteltek legyenek.

A padló- és falfűtés előnyei

A fentiekből látszik, hogy felületfűtéssel lényegesen jobb hőérzet biztosítható. Egyenletesebb hőmérséklet lesz, nincs belső légmozgás, kellemesen melegek a felületek, ráadásul a láb zónájában van melegebb, ahogyan szeretjük.

Még egy fontos érv: a padlófűtés és a falfűtés gyakorlatilag láthatatlan, és nem vesz el helyet a lakótérből.

Szigeteletlen külső falakra, padlókra azonban ne tervezzünk felületfűtést, mert ezzel a megoldással az utcát fogjuk fűteni! Hasonló okokból a belső oldalon kerüljük az olyan burkolatokat (padlószőnyeg, parketta, parafa), amelyek jó hőszigetelők, így megakadályozzák, hogy a fűtőcsövek a szoba felé adják le a hőt.

■ *Szerkesztette:* Kocsis István

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

A kert minden fájáról szabadon ehetsz…

A *kezdet kezdetén* a nagy Úristen ültetett egy kertet, fogta az embert, és belehelyezte ebbe a kertbe, hogy művelje és őrizze. Így adta neki otthonául, ahol harmóniában élhet önmagával, a környezetével és mindenek Teremtőjével. Éltető kapcsolatban az Élet Forrásával és a Létezés Céljával. Az ok és cél logikus, azaz *logosz* szerinti, igei kapcsolatrendszerében, tudva, mi van fönt, és mi van lent, mi van elöl, és mi hátul, mi az elsődleges, és mi a másodlagos, mi a jó, és mi a rossz – mert nem az ember mindezek mércéje, nem ő dönt ezek felől, ezért ezek nem relatívak.

Édent, a rendezett kertet nem ő hozta létre, ott abszolút rend uralkodik, amelyet nem megérteni vagy bírálni kell, hanem élni benne és örülni neki. Tiszta viszonyok között, áttekinthető rendben, igaz és őszinte lelkiismerettel, békében. Nem törve más életére, nem élve más kárára, nem benyomulva más életterére, nem veszélyeztetve a jövőt. Élve a gyümölcsből, amelyet ez a kert hoz, és amelyet meghoz jövőre is, mert a gyümölcs isteni adomány.

Ennek az emberi életet biztosító isteni rendnek jelképe a gyümölcsöskert. Szinte szakrális hely, ahol levett saruval kellene járni, mert szellős alkonyatkor ott jár gyönyörködve az Úr is.

Kertet, gyümölcsöskertet létrehozni a béke, a harmonikus élet utáni vágy kifejeződése. A lélek visszavágyódása e vad világból Isten gondviselő oltalmába.

Ó, én láttam a bűnt: szöges bakancsban jártuk a téesz idejében tagosított határt, felhagyott szőlőket, a valamikor gyümölcsfákkal teleültetett mezsgyék hűlt helyét, a mára rossz gazosokká silányult domboldalakat, ahol már csak az erdei vadkan rág és a mezei vad legel. Láttunk földön heverő diófakoronákat, amelyek alól a drága deszkának való törzset elvitték élelmes tolvajok, egy kézifűrésszel kivágott, érett gyümölccsel rakott cseresznyefát – valakik néhány kiló cseresznyét akartak szedni, és egyszerűbb, ha nem kell nyújtózkodni. Olyan vad világban élünk, ahol az azonnali, pénzben mérhető haszon mindennél fontosabb. A szépségnél is, gyerekeink jövőjénél is, a tisztességnél is, Istennél is.

Tudjuk, nincsen itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük. Úton járunk, egyszer tovább kell indulni… Vándorok vagyunk, de nem kalandorok! Nem csatangolunk keresztül-kasul az életen, hanem zarándoklunk a cél felé: az eljövendőt keressük. Vándorlásunk ideje keresés és rátalálás izgalmában, bűnbánat és kegyelem megtapasztalásában telik. Nem gázolhatunk pénzéhes *desperadókként* keresztül az életen, mások életén, pénzzé téve, ami pénzzé tehető, és értéktelennek kikiáltva azt, amit nem becsül a bankárszellem. Isten népének, a Jézus nyomdokain járó keresztény gyülekezetnek ezt az igei üzenetet is képviselnie kell ebben a végzetesen félrecsúszott, istentelen uzsoracivilizációban.

A keresztény közösségek, a középkorban a kolostorok, később a protestáns gyülekezetek is a kertépítés, gazdálkodás példaadói voltak. Közismert, hogy a szarvasi evangélikus lelkész, *Tessedik Sámuel* háromszáz gyümölcsfajtát nemesített és honosított meg. Ezt a hagyományt és „igei kultúrfeladatot” ápolta és folytatta a múltban a béri gyülekezet is, amikor – a régi pénztárkönyvek tanúsága szerint – gyümölcsfaiskolát tartott fenn, és oltásra, szemzésre tanította a gyülekezet fiait.

FOTÓ: JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK IRODÁJA

* * *

A Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának Hivatala kezdeményezésére egyházunk megállapodást írt alá a régi Kárpát-medencei gyümölcsfajták megőrzéséről (*Összefogás természeti örökségünk és értékeink megőrzéséért, Evangélikus Élet,* szeptember 18., 10. o.). Ennek a megállapodásnak első eredménye a Béri Evangélikus Egyházközségben a mára elhagyott és részben tönkrement, háromezer-háromszáz négyzetméteres papi gyümölcsösnek a felújítása. A munka kerttervét *Ilonczai Zoltán,* a Bükki Nemzeti Park szakembere készítette el.

A gyümölcsfaültetésben részt vett az országgyűlési biztos hivatalának minden dolgozója, élükön *dr. Fülöp Sándor* ombudsmannal. Azon a borongós, őszi napon a faluvégi, máskor csendes és elhagyott telken színes és hangos csapat cipelt, ásott, lapátolt, öntözött, izzadt. Az arra járó, a szokatlan látványon elcsodálkozó falubéli kisebbség álmélkodva és nagy zavarban kérdezte: mi akar ez lenni? És lehet, hogy magukban azt gondolták: édes bortól részegedtek meg.

A gyülekezet nagy megtiszteltetésnek vette, hogy nemcsak a szervezésben és az anyagiak előteremtésében, hanem a kétkezi munkában is részt vettek az országgyűlési biztos hivatalának dolgozói. A gyülekezet asszonyai nagy szeretettel látták vendégül a kertépítő csapatot stílszerűen házi sütésű kenyérrel, csipke-, vadkörte-, szőlő- és birslekvárral, hazai borral – mindennel, ami ételt s italt e szép falu terem.

Néhány nappal később, az őszi szünetben, a gyülekezet gyerekei fejezték be a faültetést. A közös ebédet vidám szalonnasütéssel oldottuk meg, így egyúttal a gyümölcsös öreg fáinak száraz ágaitól is megszabadultunk. Mintegy százhúsz különböző gyümölcsfát ültettünk, minden gyümölcsből több fajtát, részben régi Kárpát-medencei fajtákat. Célunk, hogy a gyümölcsöst a kifejezetten béri, mára csak egy-egy példányban megtalálható körte-, alma- és szilvafajtákkal gazdagítsuk. Tavasszal pedig a gyülekezeti házban gyümölcsésztanfolyamot szervezünk elsősorban fiataljainknak, de minden érdeklődőnek is.

A gyülekezet kötelezettséget vállalt a gyümölcsöskert ápolására, fenntartására, a fajták nyilvántartására, oltó- és szemzővesszők biztosítására, valamint arra, hogy a mintakertben szívesen fogadunk érdeklődőket, és ezzel hirdetjük a Rendet, amely után vágyik a lelkünk. Viszont a kert minden fájáról szabadon ehetünk…

■ Thuránszky István

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Megemlékezés Felpécen

A Szentháromság ünnepe utáni utolsó előtti (reménység-) vasárnapon emlékeztünk meg a gyülekezetben több mint harminc évig szolgáló *Dombi László* lelkészről, születésének századik évfordulóján.

A délelőtti ünnepi istentiszteleten *Jankovics Béla* nyugalmazott esperes vázolta Dombi László életútját, amely a líceumtól a soproni és a hallei egyetemen át a pápai vallástanári munka után vezetett 1951-ben Felpécre.

A korabeli presbiteri ülések jegyzőkönyvei jól tükrözték édesapám, Dombi László egyházépítő munkáját. Nevéhez kötődik a felpéci műemlék templom felújítása, új parókia építése, a kispéci, valamint a tényői templom tatarozása is.

Több korosztály fiataljait tanította Isten gondoskodó szeretetének megismerésére, vállalva az egyre fogyó gyülekezet nem könnyű pásztorolását. Munkájában méltó társa volt édesanyám, akit az idősebbek még mindig sok szeretettel emlegetnek.

Smidéliusz András lelkész záróimádságában méltatta néhai lelkésztársának munkáját, mindenki számára példaként állítva kitartását, istenhitét. Egész életét meghatározta a sírkövén is szereplő ige: *„Nékem az élet Krisztus.”*

A kántori szolgálatot öcsém, *Attila* végezte, aki örökölte édesapám zeneszeretetét.

Az istentiszteletet követően a felpéci gyülekezet, valamint a család tagjai szeretetvendégség keretében elevenítették fel az elmúlt évtizedek kedves emlékeit.

Ezúton is szeretnék köszönetet mondani egész családunk nevében a felpéci gyülekezetnek és a szolgálatot végző lelkészeknek, hogy lehetővé tették ezt a bensőséges megemlékezést.

Erős vár a mi Istenünk!

Dombi László *(Győr)*

Testvérgyülekezeti találkozás

Szikrázó napsütéssel köszöntött ránk a november eleji kora ősz első vasárnapja, amikor a debreceni evangélikus gyülekezet egy lelkes csoportja *Réz-Nagy Zoltán* lelkésznek, valamint *Pazár István* felügyelőnek a vezetésével látogatást tett nagyváradi evangélikus-lutheránus hittestvéreinél.

A tíz órakor kezdődő istentiszteleten Réz-Nagy Zoltán prédikációjához *Jób könyve* 14. fejezetének első hat bekezdése szolgáltatta az alapigét, amely az ítélet vasárnapjához kapcsolódott. A liturgiát Réz-Nagy Zoltán és *Mátyás Attila* nagyváradi lelkész végezte. Az alkalmat zeneszámok tették ünnepélyessé *Györfiné Hovancsek Tündének* és *Benczédi Hunornak,* a debreceni Kodály kórus tagjainak, valamint *Benczédi Mónika* zenetanárnak az előadásában.

Az istentisztelet után a két testvérgyülekezet evangélikusainak mintegy hetvenfős csoportja három autóbusszal Margitta felé vette az irányt. A Gabriel vendéglőben elfogyasztott ízletes ebéd közben kötetlen beszélgetés alakult ki közöttünk. Itt csatlakozott hozzánk *Rákóczi Lajos* fazekasvarsándi származású evangélikus testvérünk, egykori parlamenti képviselő, aki jelenleg az érköbölkúti általános iskolában magyar irodalmat tanít. A továbbiakban vállalta a kalauz szerepét, átnyújtva egy csokorra valót az útba eső települések krónikájából, úgymint Margitta, Ábrám, Széltalló, Újbártfalva, Bályok, Berettyószéplak, Baromlak, Ipp, Szilágynagyfalu. Egyebek közt beszélt arról, hogy *Arany János* szülei Nagyfaluból költöztek Szalontára, és itt zajlik Arany *Toldijának* cselekménye is.

Megérkezvén Szilágysomlyóra, a kalauzolást *Jojkics Attila* történelem szakos nyugalmazott tanár vette át. Bemutatta az 1737-ben felépült impozáns református templomot, ahol megcsodálhattuk a kazettás mennyezetet, a számos emléktáblát, amelyek mind a település történelméhez kapcsolódnak. A tanár úr kiemelte, hogy Szilágysomlyó, sőt az egész Érmellék történelme *Báthory István* erdélyi fejedelem családjának nevéhez kapcsolódik.

Ezután a csoport a 16. században épült Báthory-vár felé vette az irányt, ahol a gyermekek a két körbástyát vették birtokukba, míg a felnőttek Jojkics Attila élvezetes előadását hallgathatták meg a vár történetéről, a területén elkezdődött, de félbemaradt ásatásokról, a vár közepén található első világháborús emlékműről, amelynek tetején 1933-ban még turulmadár volt, most viszont négy oldalán román nyelvű felirat díszeleg, tetején pedig egy ortodox kereszt…

Mivel az idő szorított, nemsokára Tasnád irányában folytattuk utunkat, ismét Rákóczi Lajos magával ragadó vezetésével. Megtudhattuk tőle, hogy egy idén májusban tartott szimpóziumon *Ady Endre Kocsi-út az éjszakában* című verse bekerült a tizenkét legszebb magyar vers közé. Érmindszentre, Ady szülőfalujába érkezve – ahol jelenleg már csak öt-hat magyar ajkú család él – jócskán ránk esteledett, így csak kívülről tekinthettük meg a református templomot, ahol a költőt keresztelték.

Az Ady-emlékházat viszont alaposan szemügyre vehettük: előbb a szerényebb szülőház konyháját – tetejében a szabad kéménnyel, amely mintegy természetes füstelszívó berendezésként szolgált; a tiszta szobát – ahol a költő született, és amelyet lincselt föld borít –, benne a számos, Adyhoz fűződő emléktárggyal.

A közelben található az Ady-kúria, amely akkor építtetett, amikor a családnak már valamelyest jobban ment a sora, és amely szintén bővelkedett látnivalókban: rengeteg korabeli fényképpel és írásos dokumentummal, amelyek a költő életútjába nyújtottak betekintést.

A házat elhagyva búcsút vettünk a debreceniektől, akik hálásan megköszönték a közösen átélt, felejthetetlen élményeket.

Árkosi Adrián *(Nagyvárad)*

HIRDETÉS

Szívesen segítene?

A Magyar Rákellenes Liga önkéntes segítőtársakat keres daganatos betegek lelki támogatásához. Az érdeklődők számára Budapesten november végétől, kb. négy hónapon keresztül, heti egy délutánt igénybe vevő ingyenes képzést indítunk. Jelentkezését november 28-ig várjuk! Elérhetőségeink: Magyar Rákellenes Liga, 1507 Budapest, Pf. 7.; lelkisegely@rakliga.hu; 1/225-1621.

HIRDETÉS

Adventi könyvvásár

LUTHER KIADÓ

Szeretettel várnak minden érdeklődőt a szervezők és a részt vevő kiadók a december 2-án és 3-án, pénteken és szombaton megrendezendő *keresztyén adventi könyvvásárra,* melynek helyszíne az előző évekhez hasonlón a Lónyay Utcai Református Gimnázium és Kollégium (1092 Budapest, Kinizsi u. 1–7.).

Nyitva tartás: pénteken 14-től 20 óráig, szombaton 9-től 17 óráig. Idén ruhatár és büfé teszi kényelmesebbé a vásárlást.

Jöjjön el, látogassa meg a *Luther Kiadó* standját, és vásároljon *10–50% kedvezménnyel!*

Kérje regisztrációs lapunkat, hogy Ön is a Luther Könyvklub tagja lehessen, és saját kiadványainkból állandóan 20%-os kedvezményben részesülhessen.

Az *Evangélikus Élet* 2005–2011. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

HIRDETÉS

Meghívó

A Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend november 24-én 15.30-kor kezdődő közösségi alkalmán *Biczó Dénes* vezeti a beszélgetést *Közösségi szándéknyilatkozat gyakorlati értelmezése* címmel. Helyszín: a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székháza, 1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.

HÍREK, HIRDETÉSEK

A soron következő *Útitársak* missziós bibliaóra keretében *Lázár Attila* bemutatja *Gyújts tüzet a szívemben!* című új CD-jét. Igét hirdet *Szeverényi János.* Időpont: november 24., csütörtök, 18 óra. Helyszín: az országos iroda földszinti terme (Budapest VIII., Üllői út 24.).

Az evangélikus nők klubja következő alkalmát advent küszöbén, november 26-án, szombaton 10 órai kezdettel tarjuk az országos iroda épületében (Budapest VIII., Üllői út 24.). Az alkalmon *Trifán Krisztina* tart előadást az Urál vidékén élő nyelvrokonainkról *Felkelő fény a sötétben* címmel. Sok szeretettel hívunk és várunk az alkalomra minden kedves testvért!

Női Missziói Szolgálat

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

A Keresztyén Értelmiségi Fórum következő alkalmán, november 28-án, hétfőn 18.30-kor a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.) az új egyházi törvényről tart előadást és vezet fórumbeszélgetést *Szászfalvi László,* a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium államtitkára. Az alkalomra minden érdeklődőt szeretettel várunk!

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

HIRDETÉS

Az evangélikus külmissziói estek keretében *Riskóné Fazekas Márta* református lelkésznő, a magyarországi Lepramisszió igazgatója *Ami a nagy fal mögött van – Keresztyénség három pogány kultúrában* címmel tart vetített képes előadást a közelmúltban tett tanulmányi útján szerzett tapasztalatairól. Időpont: november 28., hétfő, 18 óra. Helyszín: 1084 Budapest, Üllői út 24., utcáról nyíló előadóterem. Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület vezetősége

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 20-ától november 27-éig

VASÁRNAP

6.00 / Bartók rádió
Muzsikáló reggel
Benne: vasárnapi orgonamuzsika
9.30 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
10.15 / m1
Evangélikus magazin
(ismétlés: 13.20 / m2)
10.45 / m1
Református ifjúsági műsor
10.50 / m1
Balaton-felvidéki református templomok
11.05 / m1
Szlovákok az evangélikus egyházban (ismétlés: 14.05 / m2)
15.00 / PAX
Az anyaméh gyümölcse jutalom (családtervező műsor)
15.05 / Bartók rádió
Jubilate Deo
Évszázadok egyházi muzsikája

HÉTFŐ

11.00 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
12.00 / MR6 – Nemzetiségi adások
Déli harangszó a tótkomlósi evangélikus templomból
13.12 / Bartók rádió
A Danubia Szimfonikus Zenekar játszik. Közreműködik: Zászkaliczky Ágnes (orgona)
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
16.10 / Duna Tv
Brassói magyar napok
17.10 / m2
Vízkincs (magyar dokumentumfilm-sorozat)
21.22 / Bartók rádió
Egy lócsiszár virágvasárnapja
Sütő András színművének rádióváltozata

KEDD

5.25 / m1
Hajnali gondolatok
14.00 / m1
Álmok álmodói – tudós fiatalok
Sikeres fiatal magyar kutatók, tudósok
17.10 / m2
Méregkeverők (magyar természetfilm)
20.35 / Duna II. Autonómia
Indexre téve – Egy műsor a zsarnokságról (magyar ismeretterjesztő sorozat)
21.30 / M. Katolikus Rádió
Rádiós regénytár
Szabó Magda: A vendég
21.30 / Duna Tv
Apja lánya (amerikai játékfilm, 2004) (98')
23.00 / Petőfi rádió
Akusztik
A Bolyki Brothers koncertje

SZERDA

13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…”
A református egyház félórája
14.45 / Duna Tv
Heuréka! Megtaláltam! (tudományos magazin)
16.25 / Filmmúzeum
Édentől keletre (amerikai filmdráma, 1955) (115')
21.10 / Bartók rádió
Hang-fogó. Benne: Saint-Saëns: Sámson és Delila (részlet)
21.30 / Duna Tv
Zseni az apám (amerikai játékfilm, 2008) (90')
22.20 / Duna II. Autonómia
Molière: Nők iskolája (magyar tévéfilm)
23.15 / m1
Online kamaszok (amerikai dokumentumfilm, 2011)

CSÜTÖRTÖK

10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó
Benne:
Mozart: F-dúr mise
11.15 / m2
Jelenetek a szobrok életéből
A Gellért-hegy
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások
Németh Csaba terepfutó
16.40 / Duna Tv
Az erdélyi szász kultúra nyomában (magyar ismeretterjesztő sorozat)
20.15 / m1
Hallgass a szívedre! (amerikai romantikus dráma, 2010) (96')
21.30 / Duna Tv
Te rongyos élet (magyar játékfilm, 1983) (109')
23.00 / m1
Múltkor (történelmi magazin)

PÉNTEK

9.25 / m2
Fejezetek a magyar vasútak történetéből
Vasút a Felvidéken
13.25 / m1
Esély
Pilinszky János emlékére
15.10 / Duna Tv
Lyukasóra (irodalmi műsor)
20.04 / Kossuth rádió
Egy arckép alá. Pilinszky János saját verseit mondja
21.20 / Bartók rádió
Hang-fogó. Benne: Bach: 214. kantáta
22.20 / Duna II. Autonómia
William Shakespeare: Coriolanus
Közvetítés a Katona József Színházból, felvételről
23.20 / Bartók rádió
Pilinszky János: Gyerekek és katonák (magyar filmadaptáció)

SZOMBAT

5.50 / Duna II. Autonómia
Lélek Boulevard
Für Anikó színésznő
13.43 / Bartók rádió
Hangverseny Dobszay László emlékére
16.10 / m1
Hahó, Öcsi! (magyar családi film, 1971) (80')
18.04 / Kossuth rádió
A Metro Klubtól a Szigetig
18.50 / Bartók rádió
Liszt-rapszódia
Liszt, az újító
21.00 / m2
Bábel (amerikai filmdráma, 2006) (137')
22.20 / m1
Team building (magyar film, 2010) (94')
1.05 / m1
Koncertek az A38 hajón
Vad Fruttik

VASÁRNAP

9.00 / Duna Tv
Isten kezében
10.00 / m1
Református magazin
10.00 / Duna Tv
Evangélikus istentisztelet közvetítése Óbudáról
Igét hirdet: Bálintné Varsányi Vilma lelkész
10.04 / Kossuth rádió
Református istentisztelet közvetítése Nagylétáról
Igét hirdet: Hadházi Tamás lelkipásztor
11.00 / m1
Református istentisztelet
12.00 / Kossuth rádió
Déli harangszó a penci evangélikus templomból
21.10 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Benne: Frank Martin: Karácsony misztériuma (oratórium)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap
Ő, az Úr, a mi Istenünk, az egész földnek szólnak döntései. Zsolt 105,7 (Róm 14,13; Mt 25,1–13; Jel 21,1–7; Zsolt 126) *Heisenberg* Nobel-díjas német fizikus ezt mondta: „Engem nem érdekelt Isten léte, de a munkám során találkoztam vele.” Az Úr: a világmindenség Ura és teremtője. Azé is, aki tagadja, aki elfordul tőle, de íme, még a kvantummechanika megalkotója is találkozott vele. Isten hatalma végtelen, döntései mindenkire egyaránt érvényesek. Ez félelemmel töltheti el az embert. De ő a *mi* Istenünk – ez már bizonyságtétel! A hívő ember nem félelemmel, hanem bizalommal és hálával fogadja ezt a tényt. Ez reményünk és bizodalmunk alapja. „Jó kezekben” vagyunk mennyei Atyánk tenyerében.

Hétfő
Amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írták meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk. Róm 15,4 (Zak 1,17; 5Móz 34,1–7/8/; Mt 24,32–44) Sok könyv van a világon. Hasznos, segítő, építő. De Írás, Ige, Isten szava csak egy: a Biblia. Ami abban meg van írva, az több, mint egy nép történelme, több, mint levelekből álló irodalom, líra (például *A zsoltárok könyve*), több, mint fordulatos cselekmény vagy érdekfeszítő olvasmány. Mindennap újat ad, elámulunk Isten nagyságán és bölcsességén. Az Írást olvasó ember eljut oda, amit Pál ír a 6. versben: *„…hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját.”*

Kedd
A felséges Istenhez kiáltok, Istenhez, aki mellém áll. Zsolt 57,3 (1Kor 15,43; 1Pt 1,13–21; Mt 24,45–51) „Az Úristen őriz engem / mert az Ő zászlóját zengem. / Hogy daloljak más éneket, / mint amit Ő ajkamra tett?” *(Babits Mihály: Zsoltár gyermekhangra)* Az a régi és ez a majdnem kortárs zsoltáros ugyanúgy: az Isten gyermekeinek bizalommal teli, meghitt, őszinte, minden kérést feltárni képes hangján szól. Ne „felnőtthangon” szólítsuk meg mi se Istent, hivataloskodva, körülményeskedve, kombinálva, hanem mint gyermekei, akik tudják: nála mindenre van megoldás, szeretetében és hűségében otthonra találunk.

Szerda
Talán őrzője vagyok én a testvéremnek? 1Móz 4,9c (1Jn 4,11; 1Kor 3,9–15; Mt 25,1–13) Íme, ez (is) az ember… Ilyen pimasz, cinikus, hazug, elutasító. A bűn mindannyiunkat kiforgat önmagunkból, ha letagadjuk, vagy éppen arcátlanul tetézzük is azt. Újjászületni, meggyógyulni ebből egymagunkban lehetetlenség. Bűnünk zsoldja a halál, s egyikünk se higgye magát jobb embernek Kainnál. A legnagyobb baj azonban az, ha nem ismerjük fel, hogy Isten előtt a bűn megvallása és az Atya bocsánatának kérése az egyetlen tennivaló – nem elbújni kell haragja elől, hanem kegyelmében bízva, Jézusnak értünk hozott áldozatából nyerve kérni az életet, az új, örök életet. Ne Kain útja legyen a miénk. Hittel tárjuk Isten elé minden bűnünket, a legapróbbat és a legnagyobbat is, nála van a megbocsátás!

Csütörtök
Pál írja: Meg vagyok győződve arról, hogy aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégzi a Krisztus Jézus napjára. Fil 1,6 (Ez 16,60; Kol 4,2–6; Mt 25,14–30) Véletlenül találtam rá ezekre a szép sorokra. Hadd adjam tovább! Istenem, „… kis pattintásokkal töröd le rólam, ami földi, fölösleges, nem hasznos nekem… A véső hegyét gyakorta szenvedem meg, így tudva, így, hogy munkálkodol rajtam, s hogy művé lennem magamtól nincs hatalmam. Uram, bocsásd meg keménységemet! S hogy jajdulok, ha fáj – és sok munkát adok. De dajkálom magamban már reménységemet, hogy megsimít Kezed, majd, ha kész vagyok.” (*Dobos Hajnal: Nincs hatalmam* – részlet)

Péntek
Nem tisztátalanságra hívott el minket az Isten, hanem megszentelődésre. Aki tehát ezt megveti, az nem embert vet meg, hanem az Istent, aki Szentlelkét is reátok árasztja. 1Thessz 4,7–8 (5Móz 5,29; Mt 27,50–54; Mt 25,31–46) Egészség és tisztaság elválaszthatatlan fogalmak. Milyen sokat adunk a testünk tisztaságára, komoly összegeket költünk rá. A lelkünk, a tetteink, a szavaink tisztaságával miért nem törődünk ennyit? Az életünk akkor lehet egészséges és tiszta, ha Isten előtt mindenestül megnyitjuk, és kitesszük egész valónkat „gyógyító fényének”, megszentelő munkájának.

Szombat
Örüljetek az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljetek. A ti szelídségetek legyen ismert minden ember előtt. Az Úr közel! Fil 4,4–5 (Jóel 2,23; Jel 21,10–14.21–27; Ézs 40,1–11) Holnap advent első vasárnapja. Végre! Az egyházi év kezdetén örömmel nézzünk előre! Az Úr közeledik felénk, a világosság felgyullad a sötétben. Ha fájdalmat, terhet, gyászt cipelünk magunkkal, most azt is letehetjük, és kérhetjük ismét Isten kegyelmét az új egyházi esztendőre. Öröm – ez legyen ismertetőjelünk, nekünk, akik az ő nevében indulunk útnak. Öröm az Úrban és fény és szelídség. A világ nagyon híjával van az utóbbinak is, legyünk hát mi is fényhozók. Azzal az örömmel, hogy a mi jézusi Fényforrásunk sosem huny ki!

■ Kőháti Dorottya

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu. • **Előfizetés**: elofizetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők**: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 211479